

Eesti Konjunktuurinstituut
Estonian Institute of Economic Research

Konjunktuur

1 (172) 2010

$1 = 1 + \rightarrow$

961361338537794
85592479 061925 425946
961361338537794 05056192 141924
592479910 204132374828587 1066572470 36
61368504004586190853709 8256897724235150
619596639 3748618258341 6805532264680
105008050036192427 4168 37 1
53741468050 482685301485 805468
468050038050036192427 4168 37 1
146805003619 55971068 4273742146
5926842468050036192427 94040085
6192427 4168 37 1
1468050 05056192 425946 619
0619237482853710665592479
468050036192427 94040085
0619237482853710665592479
040956192374828537921468050036192427

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

KONJUNKTUUR

NR 1 (172)

Tallinn
Märts 2010

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2010. a märtsis ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunkturibaromeetrid: märts 2010	14
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	14
2.2. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	24
2.3. Kaubandusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	27
2.4. Teenindusbaromeeter (<i>R. Kippa</i>)	33
2.5. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	39
3. 2009 – teine kriisiaasta (<i>L. Kuum</i>)	46
4. Lühülevaade Eesti majandusarengust 1993 – 2010. a (<i>L. Kuum</i>)	50
5. EKI toidukorvi maksumus: I kvartal 2010 (<i>V. Vähi</i>)	53
6. Ümbrikupalgad Eestis 2009. aastal (<i>P. Hein</i>)	56
7. Maailmamajanduse konjunktuur: 2010. a I poolaasta (<i>B. Pulver</i>)	59
Lisa 1 Arenenud riikide majandusindikaatorid	62
Lisa 2 Konjunkturibaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	63

Kujundus: M. Reiman

Toimetaja: M. Josing

Informatsioon: EKI direktor

Marje Josing, tel. 646 6439

19080 Tallinn, Rävala 6

fax: 668 1240

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

1. Majanduse üldolukord 2010. a märtsis ja 6 kuu pärast

Majanduse üldolukord märtsis endiselt mitte-rahuldav. Ootused eesseisva 6 kuu suhtes püsivad kõrged, suuresti ekspordi arvel. Majanduskliima indeks märtsis 4,6 punkti.

1.1. Majanduse üldolukord endiselt ebarahuldav

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) analüütiku paneeli märtsikuu hinnangutest nähtub, et majandusolukorra paranemine I kvartalis toimus oodatust aeglasemalt. Sisenõudlus on endiselt nõrk ning majandusaktiivsus on tõusnud peamiselt ekspordi toel. Samas on arenguväljavaated jätkuvalt positiivsed, tuginedes soodsatele arengutele maailmas. Samuti lisandub märke, et Eesti ettevõtted kohanevad üha enam majandussurutisega ja on leidnud uusi turge.

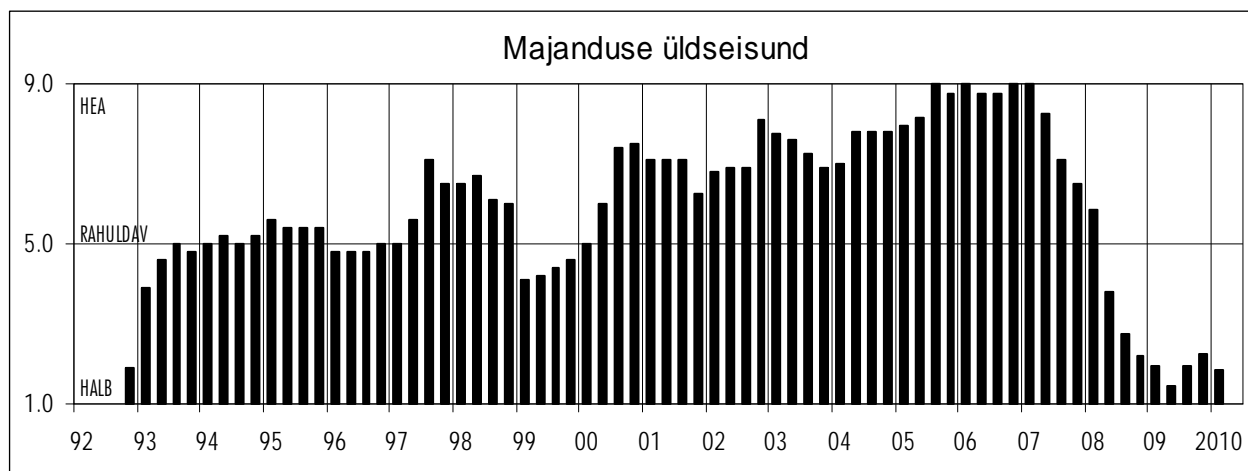
Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) veebruari väljaandest "World Economic Survey nr. 1 (2010)" nähtub, et maailmas **tervikuna** positiivsed muutused jätkuvad. Maailma majanduskliima indeks tõusis jaanuaris 99,5 punktile, ületades nii 2009. a oktoobri taset (90,4 p) kui ka pikaajalist keskmist (96,9 p). Vaatlusest osavõtnud 94 riigi jooksva olukorra keskmine hinne (9 punkti süsteemis) oli jaanuaris 3,6 punkti (oktoobris 2,9 p) ja ootused 6 kuu pärast 7,4 punkti (oktoobris 7,2 p). Eestile oluliste kaubanduspartnerite majandusolukorda jaanuaris iseloomustavad järgmised hinnad: Soome - 2,5 p (oktoober

2,5 p), Rootsi - 3,7 p (2,3 p), Saksamaa - 3,4 p (2,2 p), Läti - 2,0 p (2,0 p), Leedu - 2,7 p (1,0 p) ja Venemaa - 3,7 p (3,8 p). Täpsemalt vt ptk 9.

Eesti Konjunkturiinstituudi eksperdid¹ hindasid märtsis Eesti **majanduse üldolukorda** 1,8 punktiga², mis on eelmisest, detsembrikuu, hinnangust 0,5 punkti madalam. Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes detsembrikuu tulemused):

Olukord on hea	0% eksperte (0)
Olukord on rahuldav	21% eksperte (31)
Olukord on halb	79% eksperte (69)
Koondhinnang	1,8 punkti

Toodust nähtub, et valdava osa (79%) ekspertide hinnangul on majanduse üldolukord madala sisenõudluse ja suure tööpuuduse tõttu endiselt ebarahuldav. Samas peetakse majanduse üldolukorda k.a märtsis paremaks kui aasta tagasi. Viiesekümnendik ekspertidest on seda meelt, et majanduse praegust olukorda võib hinnata rahuldavaks (eelmisel vaatlusel oli neid ligi kolmandik).

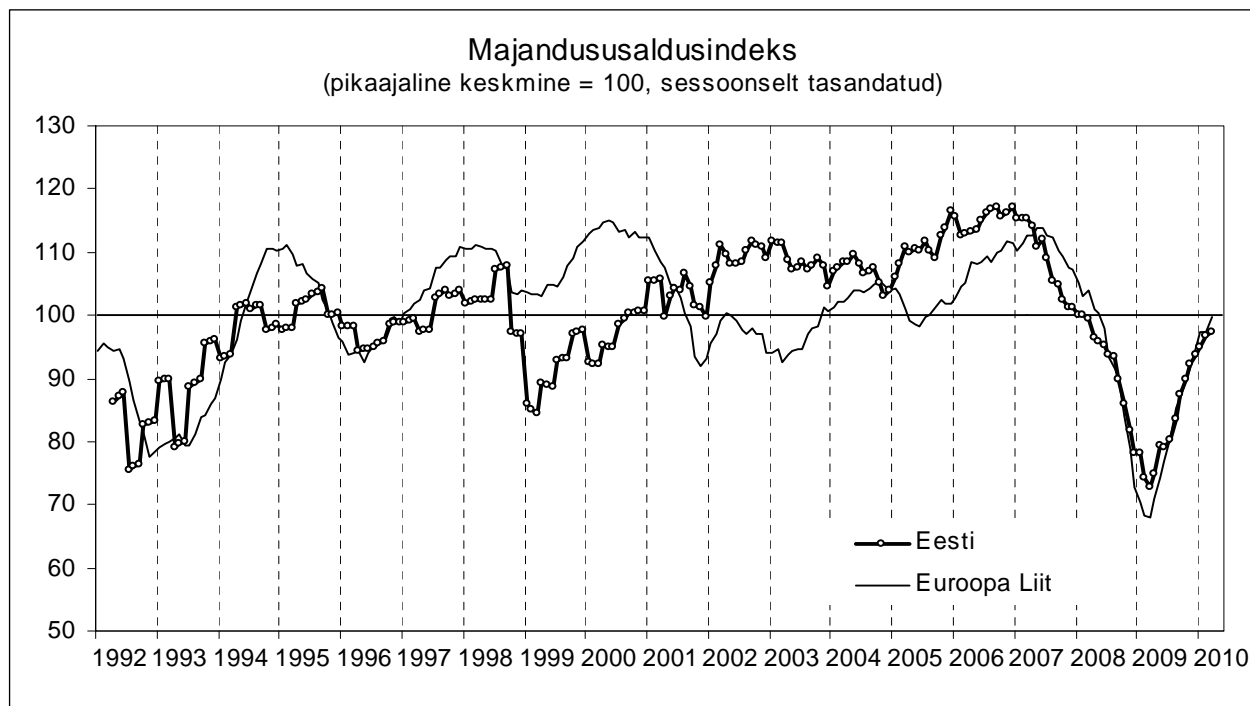

¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on toodud peatüki lõpus

² Punktid on tuletatud hinnangutest: hea - 9 punkti, rahuldav - 5 punkti, halb - 1 punkt

Positiivsete muudatuste toimumist majanduses (ettevõtluskeskkonnas) näitavad ettevõtetejuhtide ja pere hinnangute alusel koostatud **konjunkturi** baromeetrid.

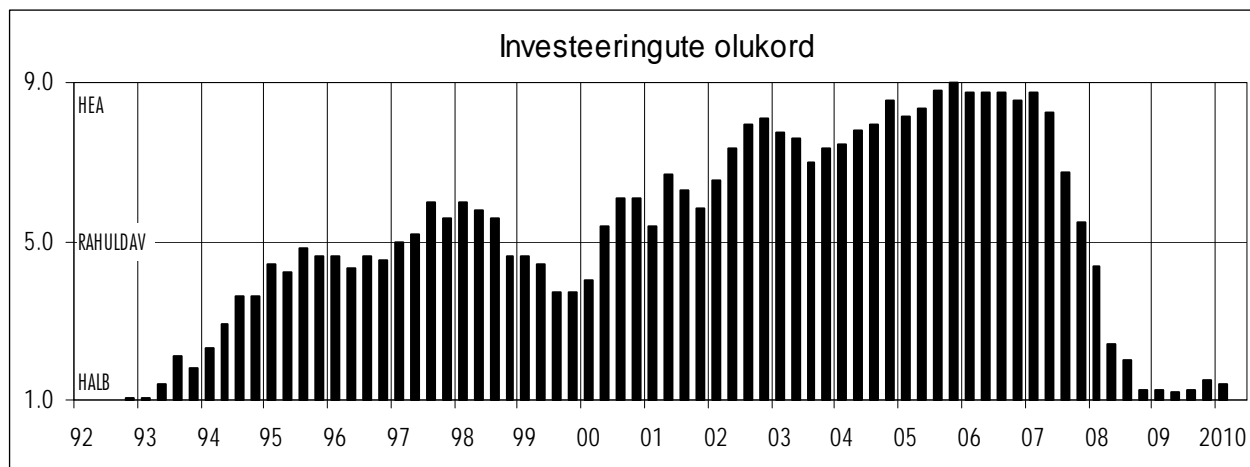
Ärikiimat ja tarbijate kindlustunnet üldistav **majandusaldusindeks**³ oli märtsis 97 p (dets 94 p) (täpsemalt vt ptk 2).

Investeeringute olukorda hindasid EKI eksperdid majanduse üldolukorrast halvemaks. Investeeringu aktiivsus püsib endiselt väga madal. Põhjuseks on olemasolevate tootmisressursside alarakendus ja pankade rangete nõudmiste poolt põhjustatud madal laenuõudlus. Investeeringute olukord sai märtsis indeksiks 1,4 punkti, mis on 0,1 punkti võrra vähem kui eelmisel vaatlusel 2009. a detsembris.

Täpsemalt jagunesid ekspertide hinnangud investeeringute olukorra kohta järgmiselt (sulgudes detsembri tulemused):

Olukord on hea	0% eksperte (0)
Olukord on rahuldav	11% eksperte (13)
Olukord on halb	89% eksperte (87)
Koondhinnang	1,4 punkti

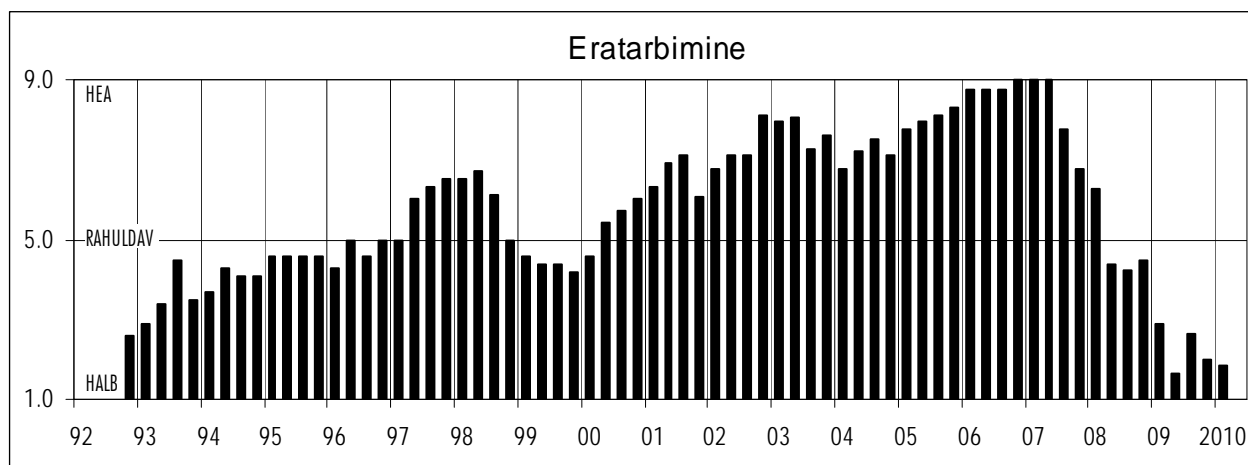
³ Majandusindeks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20%) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena

Eratarbimise olukorda hindasid eksperdid märtsis mõnevõrra paremaks investeringute omast, kuid 0,3 p halvemaks kui eelmisel vaatlusel 2009. a detsembris.

Täpsemalt jagunesid hinnangud eratarbimise kohta järgmiselt (sulgudes detsembri tulemused):

Olukord on hea	0% eksperte (0)
Olukord on rahuldav	21% eksperte (27)
Olukord on halb	79% eksperte (79)
Koondhinnang	1,8 punkti

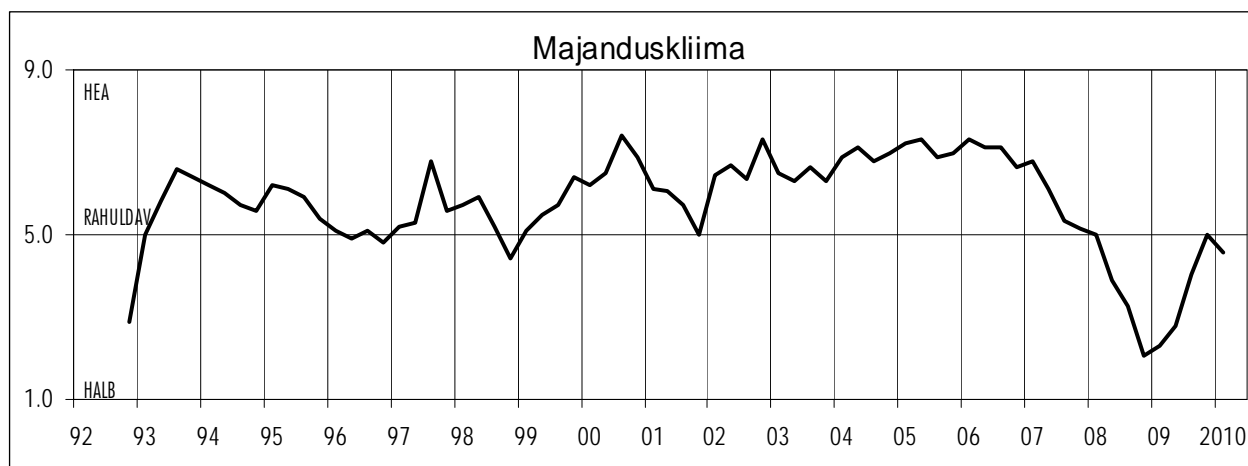
Eratarbimise tase on kriisieelsega võrreldes ligi 20% langenud, seda eelkõige süveneva tööpuuduse ja alanevate palkade tõttu. Lisaks on süvenenud kalduvus säästmisele, kuna kriis on muutnud tarbijad ettevaatlikuks.

1.2. Majanduse olukord 6 kuu pärast parem

Eelpool toodust nähtus, et ekspertide hinnangute kohaselt püsis I kvartalis majandusolukord raske. Nii tarbijate kui ka investorite eba-kindlus oli endiselt suur. Selgelt on aga paranenud meid ümbritsev majanduskeskkond, muutes kaupade ja teenuste eksportimise kergemaks. Märtsikuu küsitlus näitas, et eksperti-

de ootused majandusolukorra paranemise suhtes püsivad kõrged, kuigi mõnevõrra vähemal määral kui detsembris. Täpsemalt hindasid eksperdid majanduse üldolukorda 6 kuu pärast (võrreldes praegusega) järgmiselt (hinnangute jagunemine %-s, sulgudes detsembrikuu küsitluse tulemused):

Olukord on siis parem	58% eksperte (75)
Olukord on umbes sama	42% eksperte (19)
Olukord on siis halvem	0% eksperte (6)
Ootused kokku	7,3 punkti

Müncheni IFO metoodika kohaselt arvatud **majanduskliima indeks**⁴ näitab märtsis 4,6 punkti. See on 0,4 punkti võrra vähem kui 3 kuud tagasi, kuid lähedal rahuldavale olukorrale (5 p).

Ekspertide ootused **investeeringute ja eratarbimise** arengute suhtes on samuti positiivsed (üle 5 punkti), mõnevõrra optimistlikumad isegi kui 3 kuud tagasi.

Täpsemalt jagunesid hinnangud olukorra kohta 6 kuu pärast järgmiselt (%):

	investeeringud	eratarbimine
Olukord on siis parem	47	37
Olukord on umbes sama	47	58
Olukord on siis halvem	6	5
Ootused kokku	6,7 p	6,3 p

Olgu märgitud, et detsembris olid ootused investeeringute arengu osas 6,5 punkti ja eratarbimise osas 6,0 punkti.

1.3. Ekspordi arengu suhtes püsivad optimistlikud ootused

Eelpool toodust nähtus, et maailmamajanduse tulevikuväljavaated on viimasel 3 kuul paranenud. Oodatakse varasemast kiiremat majanduskasvu taastumist, mis kehtib ka Eesti peamiste kaubanduspartnerite kohta. See muudab Eesti ekspordisektori arenguväljavaated järjest paremaks. Statistikaameti andmetel oli k a jaanuaris kaupade eksport esmakordselt 14 kuu järel aastatagusest suurem.

EKI ekspertide hinnangud **ekspordi** ja **impordi** arengute suhtes lähemal 6 kuul olid märtsis järgmised (hinnangute jagunemine %):

⁴ Majanduskliimaindeks on tuletatud ekspertide poolt jooksvale olukorrale ja tulevasele (6 kuud) majandusolukorrale antud hinnangute aritmeetilise keskmisena

	eksport	import
Maht on siis suurem	74	53
Maht on umbes sama	26	42
Maht on siis väiksem	0	5
Ootused kokku	8,0 p	6,9 p

Olgu märgitud, et detsembris olid ekspertide ootused ekspordi ja impordi arengute suhtes enam-vähem samasugused – vastavalt 8,0 ja 7,0 punkti.

Kaubavahetusbilanss. Majanduskriisi tagajärjel on kaupade import ekspordist veelgi rohkem vähenenud ning kaubavahetusdefitsiit kahe kriisiaastaga vähenenud mitu korda. Nüüd, kus sisenõudlus hakkab taas elavnema, on võimalik, et soodne trend võib muutuda. Märtsi küsitlus näitas, et kaubavahetusbilansi muutuste suhtes puudub ekspertidel üksmeel, kuid ülekaal kuulub nendele, kes leiavad, et olukord 6 kuu pärast on umbes sama (soodne).

Täpsemalt jagunesid hinnangud järgmiselt (sulgudes detsembri ootused):

Bilanss on siis parem	32% eksperte (33)
Bilanss on umbes sama	42% eksperte (34)
Bilanss on siis halvem	26% eksperte (33)
Ootused kokku	5,2 punkti

1.4. Aasta oodatav inflatsioon 1%, laenuintressid ja aktsiahinnad mõõdukalt tõusevad

Tarbijahinnad eeldatavalt I kvartalis mõõdukalt tõusevad, kuid hinnatase jääb oodatavalt madalamaks kui eelmisel aastal samal ajal. Ekspertide hinnangute kohaselt on inflatsioon 6 kuu pärast kõrgem kui samal ajal aasta tagasi (siis hinnad langesid 1,1%).

Täpsemalt jagunesid märtsis 6 kuu ootused järgmiselt (%):

Inflatsioon on siis kõrgem	74% eksperte
Inflatsioon on umbes sama	21% eksperte
Inflatsioon on siis madalam	5% eksperte
Ootused kokku	7,7 punkti

Inflatsiooni tasemeks 2010. aastal prognoosisid eksperdid 0,98% (hinnangute aritmeetiline keskmine)

Laenuintresside arengute suhtes domineerib hinnang, mille kohaselt 6 kuu pärast on intresside tase umbes sama kui praegu, kuid üldhinnangu kohaselt on oodata mõõdukat tõusu. Täpsemalt jagunesid ekspertide ootused märtsis järgmiselt (%):

	lühiajalised laenud	pikaajalised laenud
Intress on siis kõrgem	22	17
Intress on umbes sama	72	72
Intress on siis madalam	6	11
Ootused kokku	5,7 p	5,2 p

Võrreldes detsembriga on intresside tõusu ootused mõnevõrra nõrgenenud, siis olid need vastavalt 6,3 ja 5,5 punkti.

Aktsiahindade tase on aasta esimestel kuudel liikunud mõõdukalt tõusutrendil. Eeloleva poolaasta muutuste suhtes ekspertide ootused erinevad (arvamuste jagunemine %-des):

Aktsiahinnad on siis kõrgemad	47%
Aktsiahinnad on siis umbes samad	47%
Aktsiahinnad on siis madalamad	6%
Ootused kokku	6,7 p

Võrreldes detsembri hinnanguga (6,1 p) on ootused muutunud natuke optimistlikumaks.

1.5. Majanduse arengu peamised pidurid on endiselt nõudluse vähesus ja suur tööpuudus

Ekspertide märtsikuu hinnangutest nähtub, et majanduse arengut pidurdavad endiselt kõige enam ebapiisav nõudlus ja suur tööpuudus. Täpsemalt on ekspertide hinnangud arengut takistavate probleemide olulisuse kohta toodud juuresolevas tabelis.

Võrdlus aasta varasema küsitlusega (2009. a märts) näitab, et probleemide raskusaste on nüüdseks oluliselt alanenud ja seda kõigi komponentide osas, välja arvatud tööpuudus. See näitab, lisaks muudele järeldustele, et majandus on kriisist väljumal.

	Probleemi olulisus (max=9 p)		
	Märts 2010	Märts 2009	Muutus
Valitsuse majanduspoliitika ebatäiuslikkus	3,7	4,8	-1,1
Nõudluse vähesus	7,3	8,3	-1,0
Tööpuudus	8,0	6,6	+1,4
Inflatsioon	1,2	2,2	-1,0
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	5,8	6,4	-0,6
Eksportibarjäärid	2,1	2,9	-0,8
Kvalifitseeritud tööjõu puudus	3,3	4,1	-0,8
Eelarve defitsiit	2,7	5,5	-2,8
Välisvõlad	2,7	2,9	-0,2
Kapitali vähesus	4,8	6,4	-1,6
Kokku	41,6	50,1	-8,5

1.6. Majanduse elavdamise huvides oleks mõistlik julgustada inimesi rohkem tarbima

Eesti sisenõudlus on jätkuvalt nõrk, seda ka eratarbimise osas. Lisaks langenud ostujõule on põhjuseks tarbijate madal kindlustunne, mille taga on eelkõige suur tööpuudus. Seetõttu on säästumäär kasvanud ja suurenenud elanike hoiused pankades. Majanduse elavdamise huvides oleks mõistlik julgustada elanikke rohkem kulutama, kuid samas on säästmisel ka oma positiivne roll riskide maandajana. Seoses sellega palusime eksperte väljendada oma arvamust, kas oleks nüüd (2010) mõistlik julgustada inimesi rohkem kulutama või mitte. Arvamused kolme vastusevariandi vahel jagunesid järgmiselt (%):

Jah, kindlasti	11%
Mõnevõrra küll	63%
Ei, seda mitte	26%

Toodust nähtub, et ekspertide enamus on seda meelt, et aeg on (juba) sobiv selleks, et julgustada inimesi rohkem kulutama (ostma).

1.7. Käesoleval aastal on oodata Eesti ekspordi suurenemist Soome ja Rootsi

2009. a majanduslanguse üheks põhjuseks oli ekspordi vähenemine (langus 31,1 mld kr), seda eriti Rootsi ja Soome (kokku 11,2 mld kr). Palusime eksperte hinnata, kuidas muutub Eesti eksport Rootsi ja Soome 2010. a. Vastused jagunesid 4 etteantud vastusevariandi vahel järgmiselt (%-des):

Kasvab oluliselt (üle 10%)	21%
Kasvab mõnevõrra (alla 10%)	68%
Jääb umbes samaks	11%
Langeb	0%

Toodust nähtub, et Soome-Rootsi suunalise ekspordi suurenemist prognoosib valdav enamus eksperte, seejuures enam kui viiendik eeldab, et ekspordi kasv on suurem kui 10%.

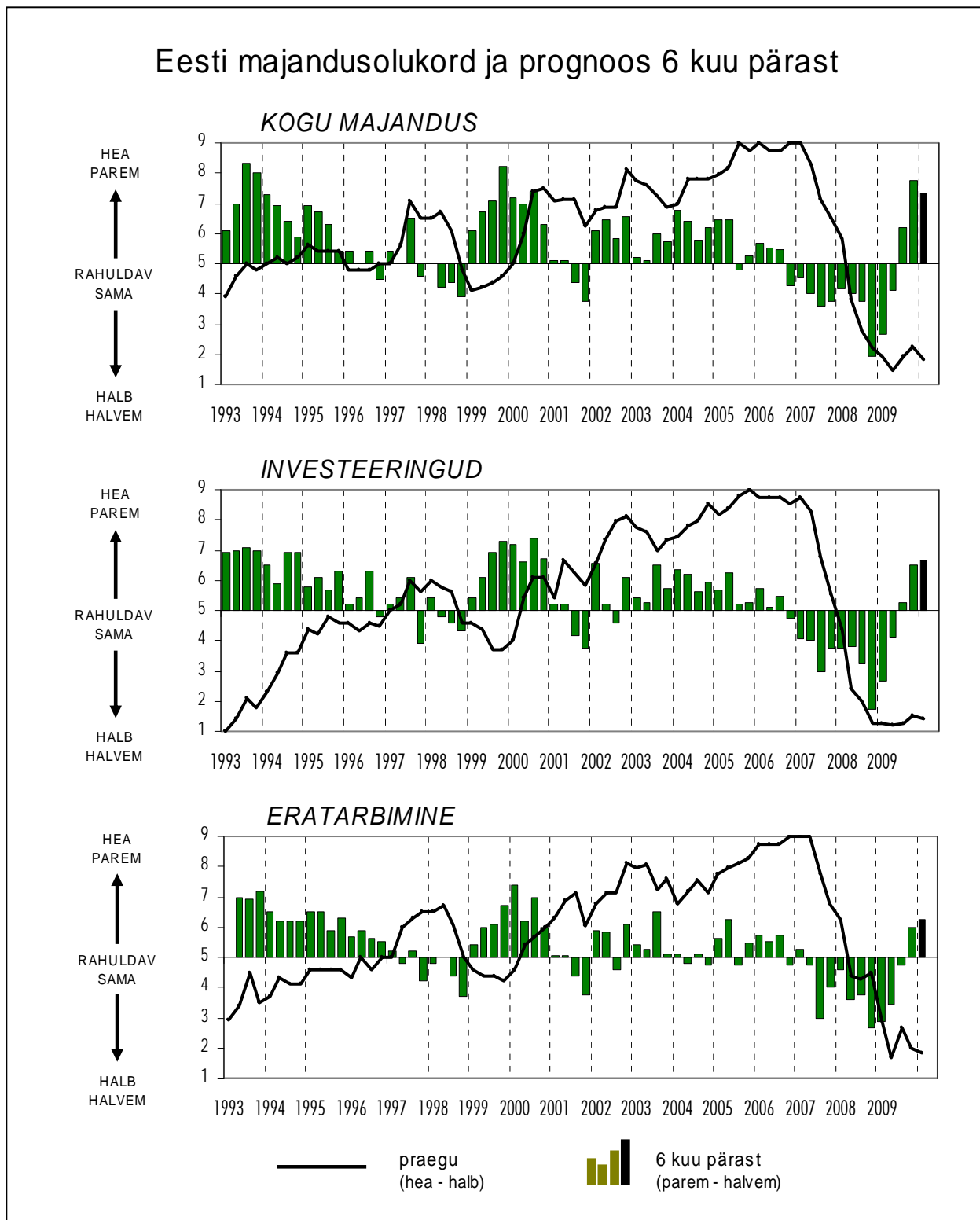
1.8. Valitsuse tööpuudusevastased meetmed peaksid olema suunatud eelkõige töökohtade loomisele

Tööpuuduse negatiivseid tagajärgi saab leevendada mitmeti: uute töökohtade loomisega, töötute sotsiaalsete garantiide tugevdamisega aga ka üheaegselt mõlemas suunas tegutsedes. Palusime eksperte hinnata, millele peaks valitsuse tegevus 2010. aastal olema suunatud eelkõige. Vastused jagunesid järgmiselt (%):

Eelkõige töökohtade loomisele	42%
Eelkõige sotsiaalsete tagatiste tugevdamisele	26%
Ühele ja teisele	32%

Toodust nähtub, et suurimat toetust leidis variant, mille kohaselt valitsus peaks suunama oma pingutused eelkõige töökohtade loomisele.

Eesti majandusolukord ja prognoos 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – Märts 2010
(19 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	0	21	79	1.8
<i>investeeringute alal</i>	0	11	89	1.4
<i>eratarbimises</i>	0	21	79	1.8
Praegune majanduslik olukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	36	32	32	5.2
<i>investeeringute alal</i>	16	52	32	4.4
<i>eratarbimises</i>	16	26	58	3.3
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	58	42	0	7.3
<i>investeeringute alal</i>	47	47	6	6.7
<i>eratarbimises</i>	37	58	5	6.3
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Hinne
<i>eksport</i>	74	26	0	7.9
<i>import</i>	53	42	5	6.9
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halvneb	Hinne
	32	42	26	5.2
Hinnang inflatsioonimäärade (%-le) 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	74	21	5	7.7
Inflatsioonimäär				1%

Lühiajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	22	72	6	5.7
Pikaajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	17	72	11	5.2
Aktsiahinnad 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	47	47	6	6.7
Hinnang probleemide olulisusele majandus- raskuste põhjustajana käesoleval ajal				
	Kõige olulisem	Oluline	Mitte eriti oluline	Hinne
<i>valitsuse majandus- poliitika ebatäiuslikkus</i>	12	44	44	3.7
<i>nõudlus</i>	58	42	0	7.3
<i>tööpuudus</i>	74	26	0	7.9
<i>inflatsioon</i>	0	5	95	1.2
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	26	68	6	5.8
<i>eksportibarjäärid</i>	0	26	74	2.1
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	0	58	42	3.3
<i>eelarve defitsiit</i>	0	42	58	2.7
<i>välisvõlad</i>	0	32	68	2.3
<i>kapitali vähesus</i>	16	63	21	4.8

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

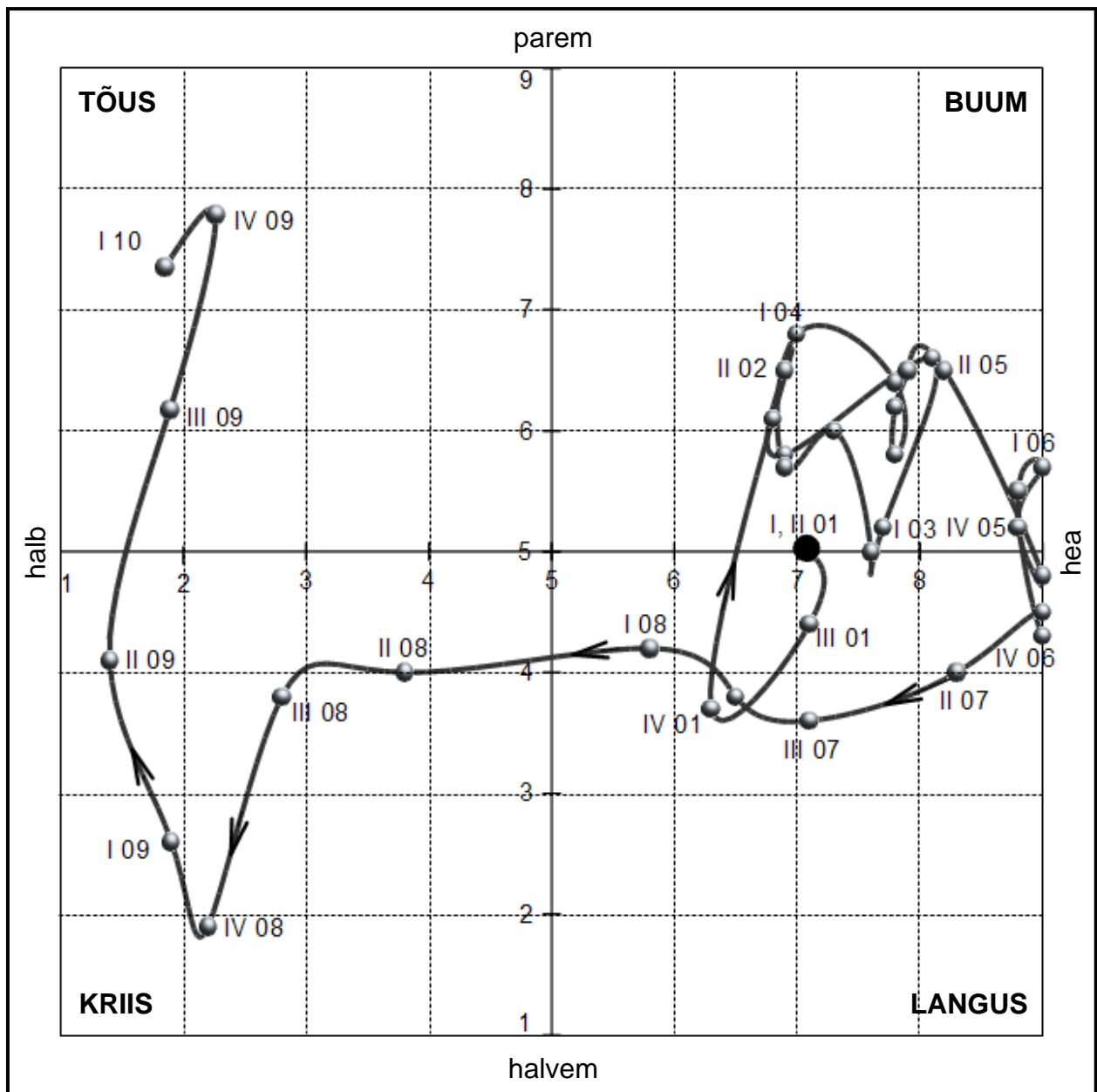
M. Ivask	K. Kukk	M. Milder	J. Reiljan	E. Terk
A. Järvan	L. Kuum	H. Pajula	I. Rõtov	E. Veskimägi
J. Järve	M. Lauri	A. Purju	A. Saarniit	H. Vitsur
A. Kokk	H. Meerits	A. Rehe	A. Säälük	

EKI MAJANDUSTEST
Eesti olukorra muutumine 1997. a – 2010. a I kvartal
(EKI ekspertide hinnangute alusel)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008				2009				2010
												I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale	[hea(9) <—> halb(1)]																			
<i>kogu majanduses</i>	6.1	6.0	4.3	6.5	6.9	7.2	7.4	7.6	8.5	8.9	7.7	5.8	3.8	2.8	2.2	1.9	1.4	1.9	2.3	1.8
<i>investeeringute alal</i>	5.5	4.6	4.1	5.4	6.0	7.5	7.4	7.9	8.6	8.7	7.3	4.4	2.4	2.0	1.3	1.2	1.2	1.2	1.5	1.4
<i>tarbimises</i>	6.0	5.0	4.4	5.4	6.6	7.3	7.7	7.2	8.0	8.8	8.1	6.3	4.4	4.3	4.5	2.9	1.7	2.6	2.0	1.8
Praegune majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi	[parem(9) <—> halvem(1)]																			
<i>kogu majanduses</i>	7.3	3.4	4.3	8.3	6.2	6.5	6.2	7.8	8.3	8.0	4.8	1.2	1.4	1.5	1.5	1.0	1.0	1.0	2.5	5.2
<i>investeeringute alal</i>	6.2	3.9	3.9	7.4	6.2	7.3	6.1	7.3	8.2	7.6	4.8	1.0	1.4	1.3	1.5	1.0	1.0	1.0	2.0	4.4
<i>tarbimises</i>	7.3	3.9	3.8	7.1	7.0	7.4	7.0	6.7	8.1	8.0	5.8	2.7	2.4	2.5	2.9	1.5	1.4	1.2	1.8	3.3
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast	[parem(9) <—> halvem(1)]																			
<i>kogu majanduses</i>	5.4	3.9	7.0	7.0	4.5	6.2	5.5	6.3	5.7	5.2	4.0	4.2	4.0	3.8	1.9	2.6	4.1	6.2	7.8	7.3
<i>investeeringute alal</i>	5.2	4.3	6.4	7.0	4.6	5.6	5.7	6.0	5.6	5.2	3.7	3.7	3.8	3.3	1.7	2.6	4.1	5.2	6.5	6.7
<i>tarbimises</i>	4.9	3.7	6.1	6.7	4.5	5.6	5.5	4.9	5.5	5.4	4.2	4.6	3.6	3.8	2.6	2.9	3.4	4.8	6.0	6.3
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast	[suurem(9) <—> väiksem(1)]																			
<i>eksport</i>	8.6	7.2	6.8	8.1	6.5	7.9	7.8	8.7	8.2	8.2	7.1	5.8	6.8	5.3	3.8	3.1	4.3	7.4	8.0	7.9
<i>import</i>	8.0	5.7	5.8	8.1	6.5	7.4	7.5	8.0	8.1	8.0	6.6	4.4	4.4	3.5	1.7	1.5	3.7	5.7	7.0	6.9
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast	[parem(9) <—> halvem(1)]																			
	4.3	6.3	5.7	3.6	4.8	5.7	4.8	6.4	6.3	5.8	6.2	7.9	8.4	7.8	7.4	8.5	7.4	5.9	5.0	5.2
Hinnang inflatsioonimääradele (%-le) 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <—> madalam(1)]																			
	3.7	1.7	5.3	7.1	4.2	5.2	6.8	6.1	3.7	4.2	6.1	3.2	2.0	1.3	1.3	1.0	1.4	6.0	5.3	7.7
Inflatsioonimäär 6 kuu pärast (%-des)	[kõrgem(9) <—> madalam(1)]																			
	13	7	4.8	4.9	5.0	4.1	2.9	3.7	3.7	4.1	5.7	7.1	8.9	9.8	9.9	1.3	-0.7	-0.1	-0.2	1%
Hinnang lühiajalise laenu intressimääradele 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <—> madalam(1)]																			
	4.2	4.6	3.7	5.8	4.5	6.4	5.3	6.3	6.4	8.7	8.3	6.7	7.8	5.5	5.5	4.5	5.9	5.2	6.3	5.7
Aktsiahinnad 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <—> madalam(1)]																			
	7	6.6	6.5	5.1	6.8	6.6	6.8	6.8	5.9	4.9	5.0	4.0	4.0	3.5	4.0	6.1	6.0	6.1	6.7	
Hinnang probleemide olulisusele majandusraskuste põhjustajana käesoleval ajal	[kõige olulisem(9) <—> mitte eriti oluline(1)]																			
<i>valitsuse majandus-politiika ebatäiuslikkus</i>	4.5	4.1	4.7	4.2	3.4	2.7	2.9	3.3	2.5	3.0	3.5	3.9	4.8	4.8	4.8	4.8	5.7	5.7	3.8	3.7
<i>nõudlus</i>	3.3	2.5	5.1	4.0	4.2	5.2	4.6	4.2	3.1	1.5	2.4	5.2	6.0	7.0	7.6	8.3	7.9	7.6	8.5	7.3
<i>tööpuudus</i>	2.1	3.4	4.1	4.6	5.5	4.5	3.6	3.8	2.8	1.4	1.1	1.4	1.6	1.8	3.1	6.6	6.8	6.6	6.5	7.9
<i>inflatsioon</i>	3.1	2.3	1.4	1.9	2.7	1.7	1.2	1.5	2.6	4.0	5.6	6.8	7.2	7.0	4.3	2.2	1.4	1.5	1.3	1.2
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime väheesus</i>	7.1	6.8	7.2	7.0	5.9	6.3	6.5	7.1	6.1	5.7	6.5	6.5	6.4	6.8	6.4	6.4	6.6	5.9	5.5	5.8
<i>eksportibarjäärid</i>	6.0	6.6	5.1	5.2	4.2	4.8	3.9	3.0	2.5	2.1	2.2	1.7	1.6	1.8	1.5	2.9	2.8	2.4	2.8	2.1
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	5.4	6.3	5.5	6.9	7.0	7.2	6.8	7.3	8.0	8.6	7.7	6.3	5.8	4.5	3.8	4.1	3.2	3.6	3.5	3.3
<i>eelarve defitsiit</i>	1.6	1.0	4.0	2.7	1.3	1.3	1.1	1.2	1.1	1.3	1.1	1.6	2.0	2.3	3.8	5.5	6.1	6.6	4.8	2.7
<i>välisvõlad</i>	1.5	1.0	1.1	1.2	1.1	1.2	1.6	1.7	2.1	2.4	2.4	3.1	2.6	2.3	2.9	2.9	3.2	3.8	2.8	2.3
<i>kapitali väheesus</i>	3.4	5.4	5.0	2.9	2.7	2.7	2.2	2.8	2.1	1.4	1.5	2.3	3.6	4.0	5.9	6.4	5.7	5.9	5.3	4.8
Majanduskliima	[hea(9) <—> halb(1)]																			
	5.7	4.4	5.7	6.8	5.7	6.7	6.4	6.9	7.1	7.1	5.8	5.0	3.9	3.3	2.1	2.3	2.8	4.1	5.0	4.6

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2001. a I kv)

Koostatud Müncheni IFO meetodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad 9 palli süsteemis (9 = max).

2. Konjunktuuribaromeetrid: märts 2010

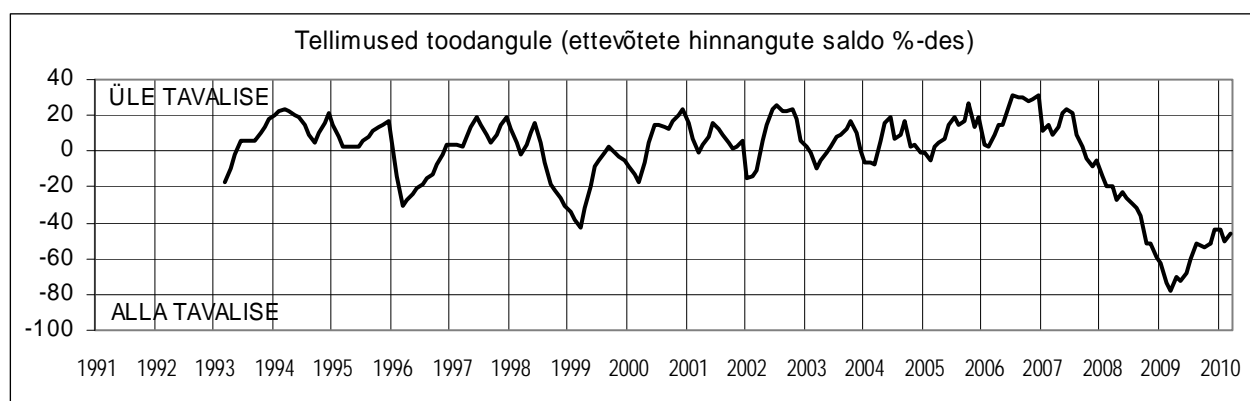
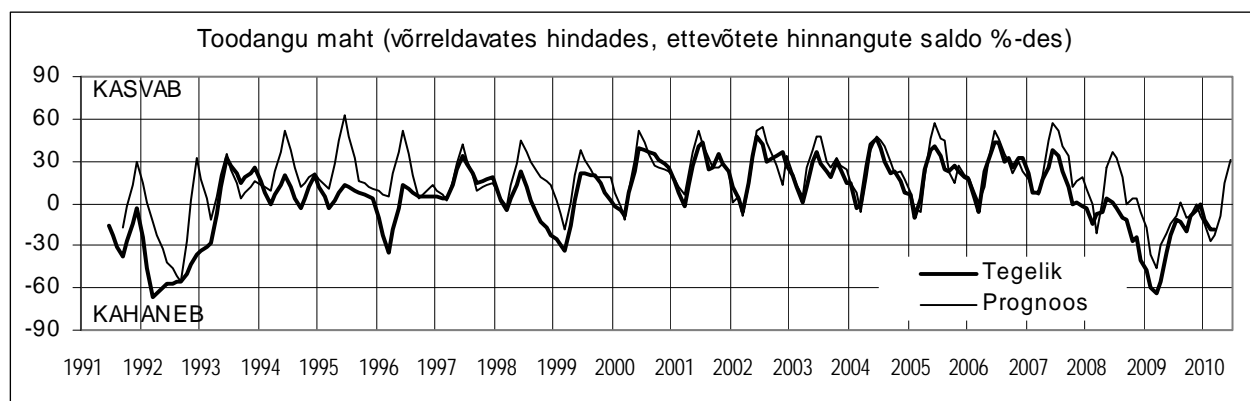
2.1. Tööstusbaromeeter⁵

Jooksev olukord ei ole kuigivõrd muutunud, kuid ettevõtete kindlustunne on tõusnud tänu paranenud ootustele.

Baromeetri kohaselt **toodangu maht** püsis langustrendil (saldo⁶ märtsis -18, eelneva 3 kuu saldode keskmine -10). Rohkem kui pooled ettevõtted teatasid tavalisest väiksemast **nõudlusest** toodangule (saldo märtsis -46, detsembris -44). Samas **eksporttellimused** mõnevõrra suurenesid (saldo märtsis -33, detsembris -44). Nagu varemgi on ebapiisav nõudlus põhiliseks toodangu kasvu **pidurdavaks teguriks** (märkis 81% ettevõtteid). **Tootmisvõimsuste rakendatus** oli 60% ning seega sama, mis IV kvartalis. Valmistoodete varud ei ole aasta jooksul märkimisväärselt muutunud.

Ootused **lähimaks 3 kuuks** paranesid: 44% ettevõtteid (detsembris 17%) teatas eelseisvast toodangu mahu kasvust, 13% (detsembris 40%) väiksemast tootmisest (ülejäanutel ei muutu). Prognoosid on teistest optimistlikumad puidutööstuses ning toiduainete ja jookide tootmises. Valmistoodangu müügihinnad mõnevõrra langevad (saldo -4). Rohkem on ettevõtteid, kes kavandavad töötajate arvu suurendamist (märtsis 12%, detsembris 8%).

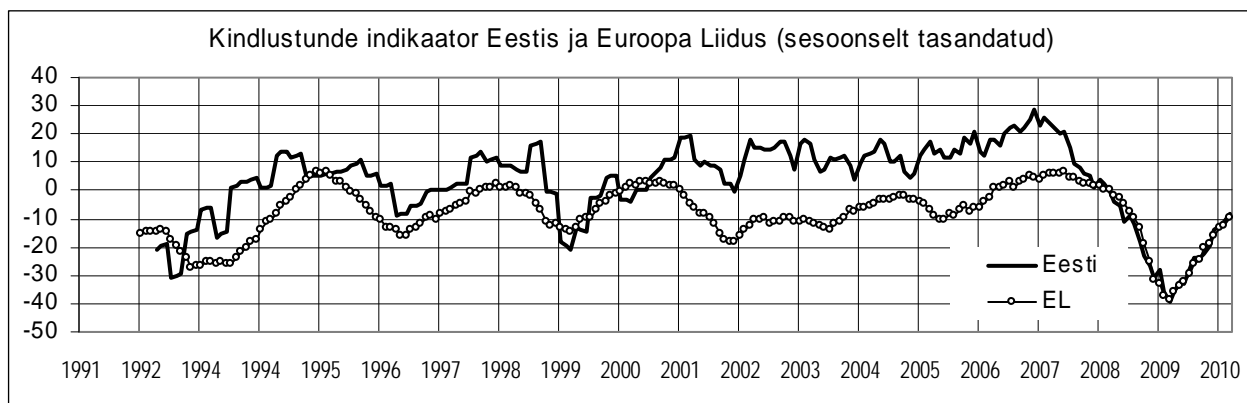
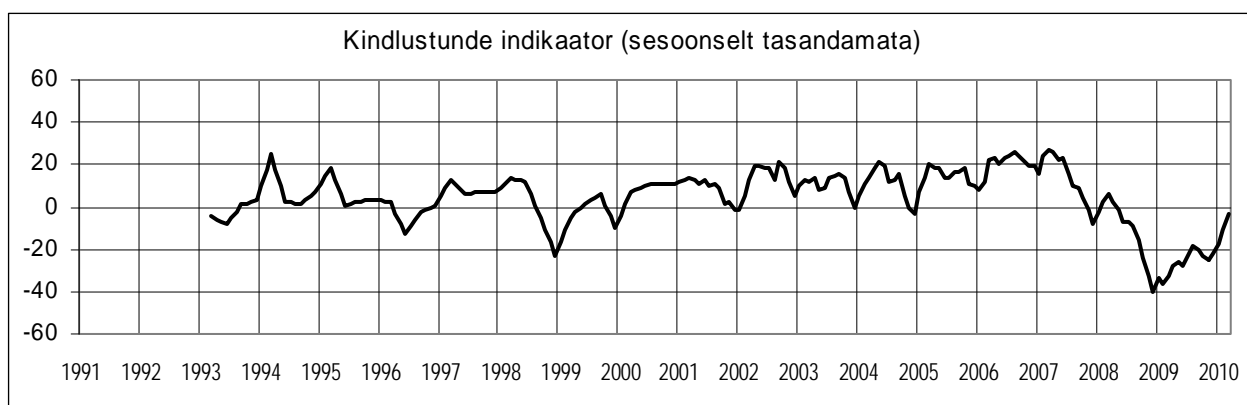
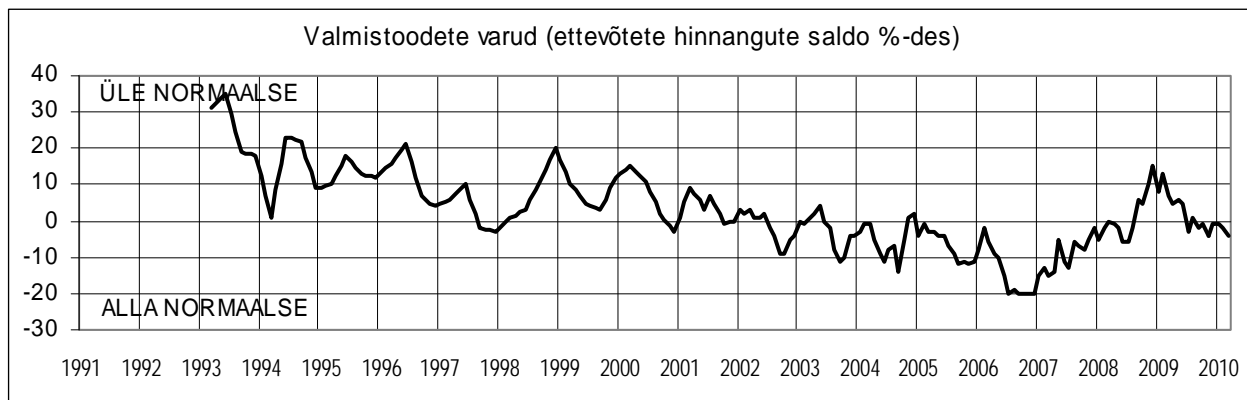
Positiivsed ootused tõstsid **kindlustunde indikaatori**⁷ -4-ni, mis on 18 punkti kõrgem kui detsembris ja 29 punkti kõrgem aastatagusega võrreldes.

⁵Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Statistikaameti tellimusel. Märtsikuu baromeeter on koostatud 185 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

⁷Tööstuse kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud

Euroopa Liidu tööstuse kindlustunde indikaator on kõrgem kui detsembris ja aasta tagasi (2010. a märtsis -10 ; 2009. a detsembris -16 , veebruaris -39). Samal trendil liikusid ka suurema osa liikmesriikide indikaatorid, erandiks olid Prantsusmaa ja Slovakkia.

Tööstusharude olukord märtsis ja prognoos lähikuudeks:

Toiduainete ja jookide tööstus

Nii sise- kui välisturu tellimuste portfelli on õhem kui 3 kuud tagasi (saldo märtsis -41 , detsembris -26). Rohkem oli ettevõtteid, kelle toodangu maht viimase 3 kuu jooksul vähenes

(märtsis 45%, detsembris 26%). Arengut piiravatest teguritest märgiti varasemast rohkem materjali ja seadmete puudust (I kvartalis 16% ettevõtteid, IV kvartalis 8%). 10% ettevõtteid teatas ebapiisavatest valmistoodete varudest.

Ootused eelseisva 3 kuu suhtes on väga optimistlikud, sest rohkem kui pooled ettevõtteid (55%) prognoosivad toodangu mahu kasvu, 41%-l jääb tootmine samaks, 4%-l kahaneb. Valmistoodangu müügihinnad mõningal määral tõusevad (saldo $+3$). Varasemast rohkem ettevõtteid kavatseb suurendada töötajate arvu (märtsis 14%, detsembris 4%).

Positiivsed ootused tõstsid **kindlustunde indikaatori** +6-ni (2009. a detsembris -7, märtsis -18).

Tekstiilitootmine

Nõudlus toodangule on endiselt madalal tasemel nii Eesti kui väliseturul (saldo märtsis -50, detsembris -46). Toodangu maht viimasel 3 kuul vähenes (saldo -17). Ebapiisav nõudlus on ainsaks arengut takistavaks teguriks (märkis 83% ettevõteteid).

Järgneval 3 kuul oodatakse toodangu mahu kasvu (saldo märtsis +25, eelneva 3 kuu saldode keskmine -23). Valmistoodangu müügihinnad ei muutu. Kolmandik ettevõteteid kavatseb vähendada töötajate arvu.

Positiivsed prognoosid tõstsid **kindlustunde indikaatori** -11-ni, mis on 17 punkti kõrgem kui 2009. aasta detsembris ja 25 punkti kõrgem kui sama aasta märtsis.

Rõiva ja karusnaha tööstus

Tellimusi toodangule on jätkuvalt tavapärasest vähem (saldo märtsis -30, detsembris -33). Samal ajal oli rohkem ettevõteteid, kes teatasid tavalisest suurematest eksporttellimustest (märtsis 27%, detsembris 17%). Toodangu maht liikus küll langustrendil, kuid oluliselt aeglasemas tempos kui 3 kuud tagasi (saldo märtsis -27, detsembris -67). Tootmisvõimsuste rakendatus oli heal tasemel (83%). Lisaks ebapiisavale nõudlusele on toodangu kasvu piirajaks ka finantsprobleemid (märkis 14% ettevõteteid).

Ootuste kohaselt **eelseisval 3 kuul** tootmise langus pidurdub (saldo -9). Valmistoodangu müügihinnad mõõdukalt langevad (saldo -9). Töötajate arv ei muutu.

Kindlustunde indikaator on pea sama, mis detsembris, kuid oluliselt kõrgem eelmise aasta märtsiga võrreldes (märtsis -10; 2009. a detsembris -12, märtsis -47).

Nahatööstus

Haru olukord on endiselt halb. Enamus ettevõteteid (80%) teatas, et nii kohaliku kui väliseturu nõudlus toodangule on madal. Toodangu maht viimasel 3 kuul langes (saldo -20). Osadel ettevõtetel on tekkinud finantsraskused (märkis 17% ettevõteteid).

Baromeetri kohaselt on **lähimal 3 kuul** oodata pööret paremuse poole - iga neljas ettevõtte prognoosib toodangu mahu kasvu (ülejäanutel jääb samaks). Valmistoodangu müügihinnad ei muutu. 40% ettevõtetest kavatseb suurendada töötajate arvu.

Kindlustunde indikaator oli ligikaudu sama, mis detsembris, kuid kõrgem eelmise aasta märtsiga võrreldes (märtsis -18; 2009. a detsembris -19, märtsis -27).

Puidutööstus

Toodangu maht liikus viimasel 3 kuul tõusutrendil (saldo märtsis +19). Nii sise- kui väliseturu tellimusi oli märtsis alla tavalise taseme (saldo -19). Tootmisvõimsuste rakendatus, ulatudes 67%-ni, oli 5%-punkti madalam kui IV kvartalis. Tootjad omasid liigseid valmistoodete varusid (saldo märtsis +6, detsembris =0).

Eelseisvaks kevadperioodiks (3 kuud) suurem osa ettevõteteid (69%) prognoosib toodangu mahu kasvu, neljandikul jääb tootmine samaks ja 6%-l väheneb. Toodangu müügihinnad ei muutu. Iga kolmas ettevõtte teatas kavatsest suurendada töötajate arvu.

Kindlustunde indikaator tõusis märtsis +13-le (2009. a detsembris +6, märtsis -15).

Mööblitootmine ja mujal liigitamata tootmine

Tootmismahd jätkas viimasel 3 kuul kasvutrendi (saldo märtsis +11). Tellimusi on siiski tavalisest vähem (saldo -25), sealjuures eksporttellimuste osas olukord paranes (saldo märtsis -22, detsembris -50). Ebapiisav nõudlus on ainsaks tootmismahu kasvu takistavaks teguriks (märkis 100% tootjaid). Ettevõtetel on tekkinud liigseid valmistoodete varusid (saldo märtsis +11, detsembris =0).

Eelseisvaks 3 kuuks prognoositakse edasist toodangu mahu kasvu (saldo +22). Valmistoodangu müügihinnad ja töötajate arv ei muutu.

Kindlustunde indikaator tõusis -5-ni, mis on 12 punkti kõrgem kui 3 kuud tagasi ja 36 punkti kõrgem kui 2009. aasta märtsis.

Keemiatööstus

Toodangu mahu langus viimasel 3 kuul mõnevõrra pidurdus (saldo mätsis -42, detsembris -55), kuid tellimusi on endiselt vähe (saldo -42). Samas on toimunud nihked paremuse poole, sest on tekkinud ettevõtteid, kellel nõudlus toodangule ületab tavalise taseme ja seda nii sisekui välisurul.

Ootused lähima 3 kuu suhtes on muutunud varasemast optimistlikumaks - 42% ettevõtteid (detsembris 9%) prognoosib tootmise suuren-damist, 17% (detsembris 45%) väiksemat toodangu mahtu. Töötajate arv ei muutu.

Tänu positiivsetele ootustele tõusis **kindlustunde indikaator** -3-ni, mis on 24 punkti kõrgem kui eelmise aasta lõpus ja 18 punkti kõrgem eelmise aasta sama perioodiga võrreldes.

Kummi- ja plasttoodete tööstus

Haru olukord halvenes veelgi. Nõudlus toodangule on tavalisest väiksem nii Eesti kui välisurul (saldo märtsis -71, detsembris -57). Oluliselt vähenes ettevõtete osakaal, kelle tootmine viimasel 3 kuul suurenes (märtsis 14%, detsembris 43%). Ligi kolmandik ettevõtteid omas liigseid valmistoodete varusid.

Ettevõtete hinnangul **järgneval 3 kuul** ei ole muutusi oodata ning toodangu maht püsib olemasoleval tasemel. Rohkem kui pooled tootjad (57%) plaanivad töötajate arvu vähen-damist.

Tänu paranenud ootustele **kindlustunde indikaator** võrreldes detsembriga tõusis, kuid on endiselt selgelt miinuspoolel (märtsis -33, detsembris -48).

Metalltoodete tööstus

Eelnevate kuude prognoosid ei täitunud ning haru konjunktuur püsib madalseisus. Nii sisekui välisurur nõudlus toodangule on jätkuvalt tavalisest madalamal tasemel (saldo märtsis -64, detsembris -65). Toodangu maht jätkas langustrendil ja seda kiiremini kui 3 kuud tagasi (saldo märtsis -23, detsembris -14). Rohkem oli ettevõtteid, kelle arengut piirasid finantsprobleemid (I kvartalis 10%, IV kvartalis 5%) Tootmisvõimsuste rakendatus langes 56%-ni, mis on 3%-punkti madalam kui eelmise aasta IV kvartalis.

Ootused **eelseisvaks 3 kuuks** on endiselt positiivsed ning oodatakse toodangu mahu kasvu (saldo +29). Valmistoodangu müügihinnad langevad (saldo -14). Töötajate arv jääb samaks.

Positiivsed ootused tõstsid **kindlustunde indikaatori** -5-le, mis on 18 punkti kõrgem kui eelmise aasta detsembris ja 30 punkti kõrgem kui märtsis.

Masinate ja seadmete tööstus

Haru olukord on parem kui 3 kuud tagasi. Vähenes ettevõtete osakaal, kes teatasid tavalisest väiksematest tellimustest nii kohalikul kui välisurul (märtsis 57%, detsembris 83%). Toodangu mahu langus viimasel 3 kuul pidurdus (saldo märtsis -14, detsembris -17). Tootmisvõimsuste rakendatuse tase oli 63% (IV kvartalis 55%).

Väljavaated **eelseisvaks 3 kuuks** on varasemast märgatavalt paremad. Oodatakse toodangu mahu kasvu (saldo märtsis +14, eelneva 12 kuu saldode keskmine -36). Toodangu müügihinnad alanevad. Vähem ettevõtteid kavatseb vähendada töötajate arvu (märtsis 29%, detsembris 33%).

Kindlustunde indikaator tõusis nullini, mis on vastavalt 44 punkti ja 41 punkti kõrgem kui eelmise aasta detsembris ja märtsis.

Elektrimasinate ja aparaatide tööstus

Nii sise- kui välisturu tellimuste portfell on suuremal osal ettevõtetel tavapärasest õhem (saldo märtsis –86, eelneva 3 kuu saldode keskmine –85). Baromeetri kohaselt ei olnud ühtegi ettevõtet, kelle toodangu maht viimasel 3 kuul oleks suurenenud (detsembris 33%), 57%-l (detsembris 50%-l) tootmine kahanes. Ebapiisav nõudlus, mida märkis 83% ettevõtteid, oli peamiseks takistuseks toodangu mahu kasvule, 17% tootjaid tunnetas finantsprobleeme. Tootmisvõimsuste rakendatus langes madalaimale tasemele (38%).

Prognooside kohaselt **järgneval 3 kuul** on oodata toodangu mahu kasvu, millest teatasid rohkem kui pooled ettevõtted (57%), ülejäänutel tootmine väheneb.

Kindlustunde indikaator tõusis –7-ni (2009. a detsembris –43, märtsis –48).

Raadio-, televisiooni- ja sideseadmete tootmine

Märtsis on nõudlus toodangule peaaegu sama, mis 3 kuud tagasi (saldo märtsis –13, detsembris –14). Samal ajal eksporditellimused suurenesid ning neid on tavalisel hulgal. Toodangu maht viimasel 3 kuul kasvas, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo märtsis +38, detsembris +57). Vähenes ettevõtete osakaal, kes pidasid ebapiisavat nõudlust tootmise kasvu takistuseks (I kvartalis 67%, IV kvartalis 100%), 17% ettevõtteid teatas materjali ja seadmete puudusest. Tootmisvõimsuste rakendatus ulatus 62%-ni.

Prognoosid **järgnevaks 3 kuuks** on positiivsed, sest iga neljas ettevõtte ootab toodangu mahu kasvu, 12% teatas selle vähendamisest. Valmistoodangu müügihinnad langevad mõeldukalt (saldo –13). Neljandik tootjaid kavatses suurendada töötajate arvu.

Kindlustunde indikaator on +11 (sama, mis eelmise aasta lõpus ja 20 punkti kõrgem kui 2009. aasta märtsis).

Ehitusmaterjalitööstus

Eelmise kuu prognoosid ei täitunud ning toodangu maht jätkas langustrendil (saldo märtsis –29; eelneva 3 kuu saldode keskmine –37). Nii sise- kui välisturu nõudlus toodangule on endiselt madal (saldo märtsis –63, detsembris –61), kuid eksporditellimusi on rohkem kui detsembris. Tootmisvõimsuste rakendatus langes I kvartalis 42%-ni (IV kvartalis 54%).

Ettevõtete ootuste kohaselt on **eelseisval kevadperioodil (3 kuud)** oodata toodangu mahu kasvu (saldo märtsis +33). Iga neljas tootja informeeris kavatsusest langetada valmistoodangu müügihindu.

Positiivsed prognoosid tõstsid **kindlustunde indikaatori** –11-ni (detsembris –46, aasta tagasi –48).

TÖÖSTUSBAROMEETER

(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	2009												2010	
	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	5,4	8,8	17,9	20,0	23,6	23,8	21,4	26,8	29,0	29,4	24,9	20,8	18,9
	jäi samaks	25,0	27,6	29,1	37,8	41,2	39,8	37,6	37,8	36,9	40,0	39,0	40,4	43,8
	vähenes	69,6	63,5	53,1	42,2	35,2	36,5	41,0	35,4	34,1	30,6	36,2	38,8	37,3
	saldo	-64	-55	-35	-22	-12	-13	-20	-9	-5	-1	-11	-18	-18
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	1,1	3,3	3,4	5,6	7,2	8,8	7,9	7,9	5,1	8,3	6,8	5,0	8,2
	tavalised	20,0	23,2	21,8	21,1	25,4	30,4	30,9	30,3	37,9	39,6	42,4	40,1	37,7
	alla tavalise	78,9	73,5	74,9	73,3	67,4	60,8	61,2	61,8	57,1	52,1	50,9	55,0	54,1
	saldo	-78	-70	-72	-68	-60	-52	-53	-54	-52	-44	-44	-50	-46
Eksporttellimused toodangule praegu	üle tavalise	1,7	2,9	3,0	6,0	10,1	8,4	5,5	9,2	6,7	7,6	7,3	7,7	10,5
	tavalised	25,6	31,6	32,7	27,7	31,4	31,7	35,2	33,3	45,7	40,8	46,1	42,6	45,6
	alla tavalise	72,7	65,5	64,2	66,3	58,6	59,9	59,4	57,5	47,6	51,6	46,7	49,7	43,9
	saldo	-71	-63	-61	-60	-49	-52	-54	-48	-41	-44	-39	-42	-33
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	18,3	17,1	16,9	15,7	9,8	10,4	12,9	12,6	9,5	10,4	11,9	11,4	8,9
	piisavad	70,6	70,3	72,1	73,3	77,0	80,4	72,4	73,6	77,5	78,5	75,0	74,9	78,2
	liiga väikesed	11,1	12,6	11,1	11,1	13,2	9,3	14,7	13,8	13,0	11,0	13,1	13,7	12,9
	saldo	7	5	6	5	-3	1	-2	-1	-4	-1	-1	-2	-4
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	20,0	26,5	27,4	19,0	18,6	22,2	24,9	22,4	16,4	16,6	23,0	32,6	43,7
	jääb samaks	46,5	38,1	46,4	52,5	54,1	55,0	41,2	40,6	40,7	43,8	45,4	48,6	43,2
	väheneb	33,5	35,4	26,3	28,5	27,3	22,8	33,9	37,0	42,9	39,6	31,6	18,8	13,1
	saldo	-14	-9	1	-10	-9	-1	-9	-15	-27	-23	-9	14	31
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	3,8	6,1	3,4	7,3	8,8	7,8	7,9	4,9	6,8	8,2	8,5	7,7	8,7
	jäävad samaks	58,1	56,1	66,5	69,3	73,1	78,3	75,7	74,9	75,7	75,9	76,8	79,1	78,4
	langevad	38,2	37,8	30,2	23,5	18,1	13,9	16,4	20,3	17,5	15,9	14,7	13,2	13,0
	saldo	-34	-32	-27	-16	-9	-6	-8	-15	-11	-8	-6	-6	-4
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	0,5	1,7	2,2	1,7	3,8	3,9	6,2	5,5	5,7	8,2	8,0	9,3	12,4
	jääb samaks	52,2	51,4	56,4	65,7	62,3	66,3	58,4	62,4	60,2	60,6	67,6	73,2	69,7
	väheneb	47,3	46,9	41,3	32,6	33,9	29,8	35,4	32,1	34,1	31,2	24,4	17,5	17,8
	saldo	-47	-45	-39	-31	-30	-26	-29	-27	-28	-23	-16	-8	-5
KINDLUSTUNDE indikaator	-33	-28	-26	-28	-22	-18	-20	-23	-25	-22	-17	-11	-4	

TÖÖSTUSBAROMEETER, MÄRTS 2010
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete ja jookide tööstus	Tekstiili- tööstus	Rõiva- tööstus	Nahe- tööstus	Puidu- tööstus	Keemia- tööstus	Kummi- ja plast- toodete tööstus	Plast- toodete tööstus	Ehitus- materjalide tööstus	Metalli- toodete tööstus	Masinate ja seadmete tööstus	Elektri- masinate ja apa- visiooni- ja raatide tööstus	Raadio-, tele- visiooni- ja side- seadmete tööstus	Mööbli- tööstus ja mujal liigitamata tööstus	Kogu tööstus
Toodangu maht															
viimase 3 kuu jooksul	20,7	16,7	18,2	0,0	37,5	8,3	14,3	0,0	8,3	13,6	14,3	0,0	50,0	33,3	18,9
jäi samaks	34,5	50,0	36,4	80,0	43,8	41,7	28,6	40,0	54,2	50,0	57,1	42,9	37,5	44,4	43,8
vähenes	44,8	33,3	45,5	20,0	18,8	50,0	57,1	60,0	37,5	36,4	28,6	57,1	12,5	22,2	37,3
saldo	-24	-17	-27	-20	19	-42	-43	-60	-29	-23	-14	-57	38	11	-18
Tellimused (nõudlus)															
üle tavalise	6,9	0,0	10,0	0,0	18,8	8,3	0,0	0,0	4,2	4,6	14,3	0,0	37,5	0,0	8,2
tavalised	44,8	50,0	50,0	20,0	43,8	41,7	28,6	20,0	29,2	27,3	28,6	14,3	12,5	75,0	37,7
alla tavalise	48,3	50,0	40,0	80,0	37,5	50,0	71,4	80,0	66,7	68,2	57,1	85,7	50,0	25,0	54,1
saldo	-41	-50	-30	-80	-19	-42	-71	-80	-63	-64	-43	-86	-13	-25	-46
Eksporditellimused															
üle tavalise	3,7	0,0	27,3	0,0	18,8	16,7	0,0	0,0	5,3	4,8	14,3	0,0	42,9	11,1	10,5
tavalised	66,7	54,6	54,6	20,0	50,0	41,7	28,6	20,0	36,8	42,9	28,6	20,0	14,3	55,6	45,6
alla tavalise	29,6	45,5	18,2	80,0	31,3	41,7	71,4	80,0	57,9	52,4	57,1	80,0	42,9	33,3	43,9
saldo	-26	-45	9	-80	-13	-25	-71	-80	-53	-48	-43	-80	0	-22	-33
Valmistoodete varud															
liiga suured	3,5	8,3	18,2	0,0	12,5	0,0	28,6	20,0	16,7	4,8	0,0	0,0	0,0	11,1	8,9
piisavad	86,2	91,7	54,6	100,0	81,3	91,7	71,4	80,0	70,8	71,4	71,4	50,0	66,7	88,9	78,2
liiga väikesed	10,3	0,0	27,3	0,0	6,3	8,3	0,0	0,0	12,5	23,8	28,6	50,0	33,3	0,0	12,9
saldo	-7	8	-9	0	6	-8	29	20	4	-19	-29	-50	-33	11	-4
Toodangu maht															
suureneb	55,2	41,7	9,1	25,0	68,8	41,7	28,6	20,0	45,8	42,9	28,6	57,1	25,0	33,3	43,7
järgneva 3 kuu jooksul	41,4	41,7	72,7	75,0	25,0	41,7	42,9	60,0	41,7	42,9	57,1	0,0	62,5	55,6	43,2
jääb samaks	3,5	16,7	18,2	0,0	6,3	16,7	28,6	20,0	12,5	14,3	14,3	42,9	12,5	11,1	13,1
väheneb	52	25	-9	25	63	25	0	0	33	29	14	14	13	22	31
saldo	13,8	8,3	0,0	20,0	6,3	25,0	42,9	60,0	4,2	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7
Toodangu müügin hinnad															
tousevad	75,9	83,3	90,9	60,0	87,5	75,0	42,9	40,0	70,8	77,3	85,7	71,4	87,5	100,0	78,4
järgneva 3 kuu jooksul	10,3	8,3	9,1	20,0	6,3	0,0	14,3	0,0	25,0	18,2	14,3	28,6	12,5	0,0	13,0
langevad	3	0	-9	0	0	25	29	60	-21	-14	-14	-29	-13	0	-4
saldo	13,8	8,3	18,2	40,0	31,3	8,3	14,3	0,0	4,2	9,1	0,0	0,0	25,0	0,0	12,4
Töötajate arv															
suureneb	69,0	58,3	63,6	60,0	62,5	83,3	28,6	40,0	70,8	81,8	71,4	71,4	62,5	100,0	69,7
järgneva 3 kuu jooksul	17,2	33,3	18,2	0,0	6,3	8,3	57,1	60,0	25,0	9,1	28,6	28,6	12,5	0,0	17,8
väheneb	-3	-25	0	40	25	0	-43	-60	-21	0	-29	-29	13	0	-5
saldo	6	-11	-10	-18	13	-3	-33	-33	-11	-5	0	-7	11	-5	-4
KINDLUSTUNDE indikaator															
	6	-11	-10	-18	13	-3	-33	-33	-11	-5	0	-7	11	-5	-4

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993 – 2010
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2010			2009										2010		
	min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul saldo	-67	8	47	-64	-55	-35	-22	-12	-13	-20	-9	-5	-1	-11	-18	-18
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu saldo	-78	-3	31	-78	-70	-72	-68	-60	-52	-53	-54	-52	-44	-44	-50	-46
Eksporttellimused toodangule praegu saldo	-71	-6	26	-71	-63	-61	-60	-49	-52	-54	-48	-41	-44	-39	-42	-33
Valmistoodete varud praegu saldo	-20	0	35	7	5	6	5	-3	1	-2	-1	-4	-1	-1	-2	-4
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul saldo	-56	17	63	-14	-9	1	-10	-9	-1	-9	-15	-27	-23	-9	14	31
Toodangu müügi-hinnad järgneva 3 kuu jooksul saldo	-35	13	53	-34	-32	-27	-16	-9	-6	-8	-15	-11	-8	-6	-6	-4
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul saldo	-47	-5	21	-47	-45	-39	-31	-30	-26	-29	-27	-28	-23	-16	-8	-5
Toodangu kasvu piiravad praegu (%)																
mitte miski	0	8	22	x	4	x	x	4	x	x	4	x	x	9	x	x
ebapiisav nõudlus	16	56	85	x	85	x	x	84	x	x	84	x	x	81	x	x
tööjõu puudus	1	17	44	x	1	x	x	1	x	x	1	x	x	1	x	x
materjali/seadmete puudus	0	13	29	x	1	x	x	3	x	x	4	x	x	5	x	x
finantsprobleemid	1	15	42	x	8	x	x	9	x	x	5	x	x	4	x	x
muu	0	6	18	x	1	x	x	0	x	x	2	x	x	0	x	x
Tootmisvõimsuste piisavus saldo	-22	13	47	x	47	x	x	29	x	x	33	x	x	30	x	x
Olemasolevad tellimused tagavad tootmise kuu	3,1	4,8	8,0	x	3,3	x	x	3,1	x	x	3,2	x	x	3,2	x	x
Tellimused viimase 3 kuu jooksul saldo	-51	11	48	x	-50	x	x	-18	x	x	-15	x	x	-15	x	x
Eksporttellimused järgneva 3 kuu jooksul saldo	-32	16	43	x	-16	x	x	-5	x	x	-9	x	x	-1	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu %	50	67	80	x	57	x	x	59	x	x	60	x	x	60	x	x
Ettevõtte konkurentsi- võime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul saldo	2	15	29	x	2	x	x	2	x	x	4	x	x	2	x	x
Ettevõtte konkurentsi- võime EL turul viimase 3 kuu jooksul saldo	-10	8	25	x	-10	x	x	-3	x	x	1	x	x	5	x	x
Ettevõtte konkurentsi- võime mujal välisturul viimase 3 kuu jooksul saldo	-13	5	33	x	-12	x	x	-1	x	x	0	x	x	1	x	x
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul saldo	-37	10	33	x	-37	x	x	-14	x	x	-3	x	x	-4	x	x
Ekspordi osakaal toodangus %	44	53	58	x	55	x	x	54	x	x	56	x	x	56	x	x
KINDLUSTUNDE indikaator	-40	5	27	-33	-28	-26	-28	-22	-18	-20	-23	-25	-22	-17	-11	-4

2.2. Ehitusbaromeeter⁸

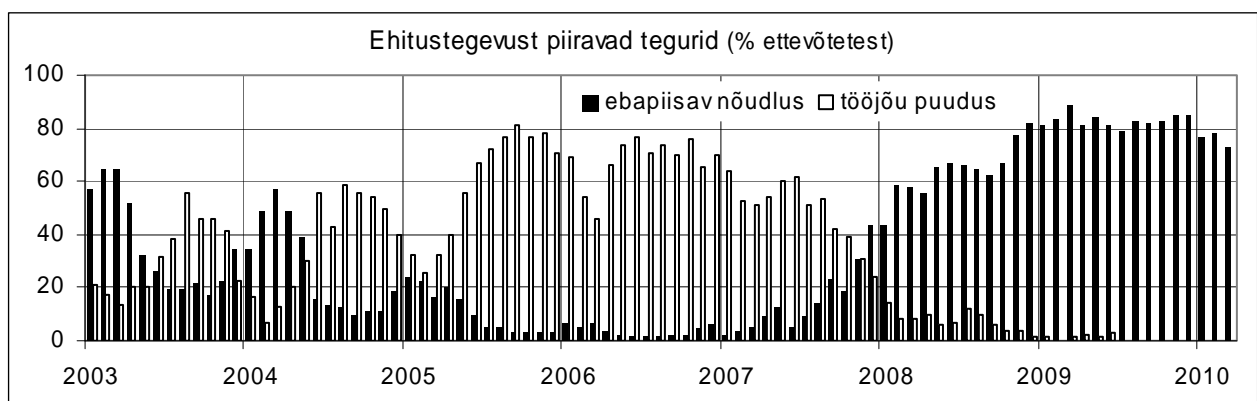
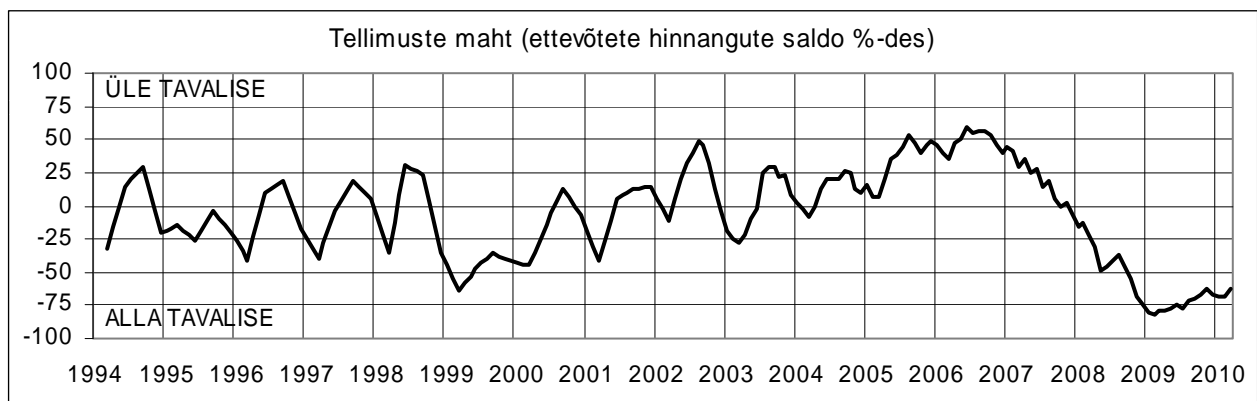
Ehitusturu mahu vähenemine aeglustus jätkuvalt. Järgmisel 3 kuul on oodata ehitusmahtude hooajalist suurenemist, kuid tööde maht ei ületa veel eelmise aasta sama hooaja taset.

Viimasel 3 kuul langus ehitusturul jätkus ja ehitusmahud vähenesid rohkem kui IV kvartalis (saldo⁹ -55, detsembris -44), kuid aastases võrdluses näitas langus aeglustumistrendi (saldo märtsis 2009 -73). Töö oli lepingutega kindlustatud keskmiselt 2,3 kuuks, s.o lühemaks perioodiks kui aasta tagasi. Ka ehitusvõimsuste keskmine rakendatus (56%) jäi madalamaks eelmise aasta alguse tasemest (58%). Lisaks vähesele nõudlusele takistasid ehitusfirmade tööd tavalisest raskemad ilmastikutingimused.

Samas näitasid ehitusfirmade hinnangud tellimuste seisule märtsis jätkuvalt väikest tendentsi paremusele (saldo märtsis -63, detsembris -67, septembris -71). Ka **järgmisel 3**

kuul on oodata positiivseid nihkeid ehitusturu arengus. Ehitustööde maht kasvab võrreldes I kvartaliga (saldo +22). Hinnalangus on peatunud ja valdav osa ettevõtetest (80%) hinnataset lähikuudel muuta ei kavatse. Kuigi töötajate arvu vähenemine harus ei ole veel lõppenud (saldo -15), võib 16% ettevõtetest vajada lähematel kuudel lisatöötajaid. Oodatav hooajaline ehitusmahtude kasv avaldub tugevamalt rajatiste ehituses, kus töömaht kasvab eeldatavasti 63%-l ettevõtetal (hoonete ehituses 33%-l). Kindlustunde indikaator¹⁰ tõusis I kvartalis -63-lt -39-le.

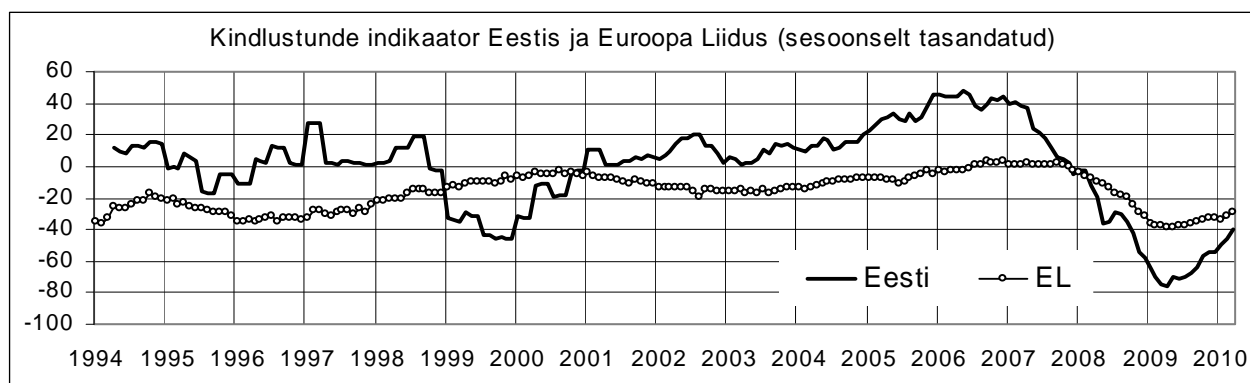
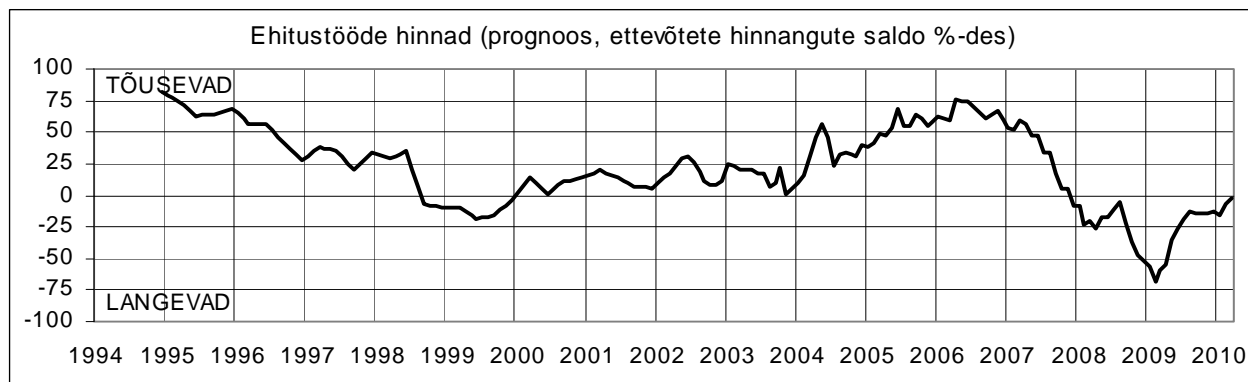
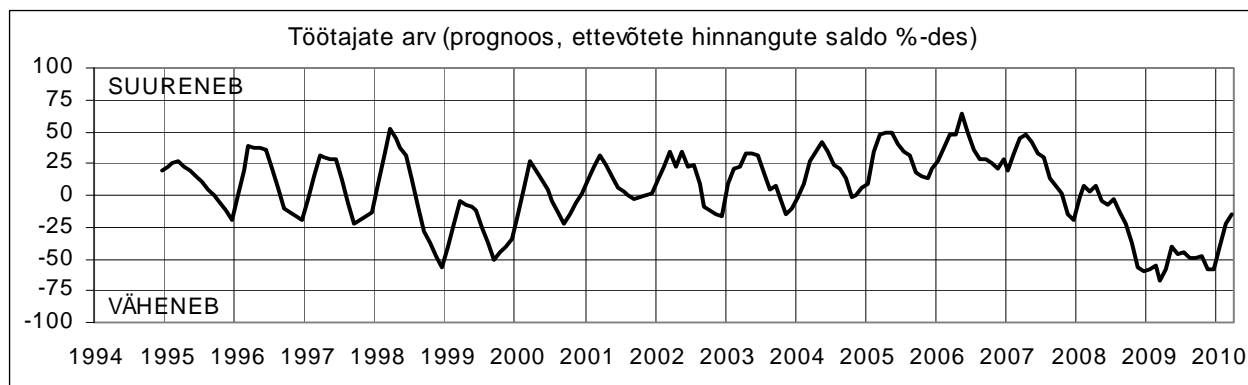
Ka Euroopa Liidu ehitusturu kindlustunde indikaator on sügavaimast madalseisust väljunud ja viimasel 3 kuul veidi tõusnud (-33-lt -30-le).

⁸ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel, märtsis 74 ehitusettevõtte hinnangu alusel

⁹ saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

¹⁰ koondnäitaja, mis on arvatud tellimuste seisuga ja töötajate arvu prognoosi alusel

Ehitussektorite lõikes oli turusituatsioon erinev:

Hoonete ehituses oli nõudlus väheaktiivne. Töömaht vähenes eelmisel 3 kuul 60%-l ettevõtetest (aasta tagasi 72%-l), ebapiisav nõudlus piiras endiselt 82% ettevõtete tegevust ja tellimuste portfelli oli 70%-l ettevõtetest tavalisest õhem.

Järgmise 3 kuu tööde mahu prognoos on muutunud positiivseks – kolmandikul ettevõtetest tööde maht eeldatavasti kasvab ja viiendikul kahaneb (saldo +11). Töötajate arvu vähenemine sektoris siiski jätkub (saldo -27), kuna 35% ettevõtetest kavatab töötajaid koondada ja vaid 7% vajab lisatööjõudu. Kindlustunde indikaator on negatiivne (-48), ent liigub jätkuvalt tõusutrendil.

Rajatiste ehituses takistasid tööd lisaks vähe- seale nõudlusele ka ilmastikuolud ja tööde maht I kvartalis vähenes (saldo -58). Tellimuste seis viimasel 3 kuul oluliselt ei muutunud (saldo detsembris -44, märtsis -47) ja pooltel ettevõtetest oli tellimusi tavalisel määral, pooltel tavalisest vähem.

Järgmisel 3 kuul on oodata rajatiste ehituse mahu hooajalist suurenemist (saldo +53), töömaht kasvab ligi 2/3-l ettevõtetest, seejuures vajatakse ka lisatööjõudu (saldo +21). Hinnataseme tõusu siiski veel oodata ei ole (saldo =0). Kindlustunde indikaator on tõusnud kiiremini kui hoonete ehituses, liikudes 3 kuuga -61-lt -13-le.

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2009										2010		
		03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Ehitustööde maht	kasvas	5,0	9,5	14,5	14,7	22,7	30,7	25,6	22,5	10,3	5,6	3,9	3,9	8,1
viimase 3 kuu	jäi samaks	23,8	26,2	31,6	44,0	44,0	34,7	43,6	45,0	59,0	45,1	34,6	34,6	28,4
jooksul	kahanes	71,3	64,3	54,0	41,3	33,3	34,7	30,8	32,5	30,8	49,3	61,5	61,5	63,5
	saldo	-66	-55	-40	-27	-11	-4	-5	-10	-21	-44	-58	-58	-55
Ehitustegevust piirab praegu														
	mitte miski	0,0	0,0	5,3	1,3	6,7	9,3	5,1	5,0	2,6	2,8	1,3	1,3	0,0
	ebapiisav nõudlus	88,8	81,0	84,2	81,3	78,7	82,7	82,1	82,5	84,6	84,7	76,9	78,2	73,0
	ilmastikutingimused	2,5	4,8	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	1,3	5,1	4,2	9,0	15,4	18,9
	tööjõu puudus	1,3	2,4	1,3	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	masinate, seadmete, materjalide puudus	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	finantsprobleemid	5,0	10,7	9,2	8,0	9,3	4,0	3,8	7,5	6,4	4,2	6,4	2,6	6,8
	muud	2,5	1,2	0,0	5,3	5,3	2,7	6,4	3,8	1,3	4,2	6,4	2,6	1,4
Tellimuste portfell	üle tavalise	2,5	3,6	2,7	4,0	1,3	2,7	5,1	2,5	3,9	1,4	2,6	2,6	1,4
praegu	tavaline	16,3	14,5	17,3	17,3	20,0	24,0	19,2	28,8	29,5	30,6	26,0	26,0	34,3
	alla tavalise	81,3	81,9	80,0	78,7	78,7	73,3	75,6	68,8	66,7	68,1	71,4	71,4	64,4
	saldo	-79	-78	-77	-75	-77	-71	-71	-66	-63	-67	-69	-69	-63
Töötajate arv	suureneb	0,0	2,4	6,6	2,7	5,3	1,3	6,4	2,5	0,0	1,4	2,6	9,0	16,2
järgneva 3 kuu	jääb samaks	32,5	37,4	46,1	48,0	44,0	48,0	38,5	47,5	42,3	38,9	54,0	60,3	52,7
jooksul	väheneb	67,5	60,2	47,4	49,3	50,7	50,7	55,1	50,0	57,7	59,7	43,4	30,8	31,1
	saldo	-68	-58	-41	-47	-45	-49	-49	-48	-58	-58	-41	-22	-15
Ehitustööde hinnad	tõusevad	0,0	1,2	0,0	2,7	4,1	2,7	1,3	2,5	1,3	1,4	2,6	7,8	8,2
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	40,0	42,9	64,5	67,6	73,0	82,4	83,3	81,3	83,3	84,7	79,2	77,9	80,8
jooksul	langevad	60,0	56,0	35,5	29,7	23,0	14,9	15,4	16,3	15,4	13,9	18,2	14,3	11,0
	saldo	-60	-55	-36	-27	-19	-12	-14	-14	-14	-13	-16	-7	-3
Ehitustööde maht	kasvab	18	19	16	19	13	7	9	5	4	8	10	24	41
järgneva 3 kuu	jääb samaks	29	36	45	48	40	40	37	41	28	31	44	45	41
jooksul	kahaneb	54	45	39	33	47	53	54	54	68	61	45	31	19
	saldo	-36	-26	-24	-15	-33	-47	-45	-49	-64	-52	-35	-6	22
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)														
		x	3,0	x	x	2,3	x	x	2,5	x	x	2,3	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)														
		x	54	x	x	67	x	x	69	x	x	56	x	x
Kindlustunde indikaator		-73	-68	-59	-61	-61	-60	-60	-57	-60	-63	-55	-45	-39

EHITUSBAROMEETER, MÄRTS 2010
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kokku	sh			Rajatised
			Hooned		sh	
			elamud	mitteeluhooned		
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas jäi samaks kahanes saldo	8,1 28,4 63,5 -55	5,5 34,6 60,0 -55	0,0 20,0 80,0 -80	6,7 37,8 55,6 -49	15,8 10,5 73,7 -58
Ehitustegevust piirab praegu						
	mitte miski ebapiisav nõudlus ilmastikutingimused tööjõu puudus masinate, seadmete, materjalide puudus finantsprobleemid muu	0,0 73,0 18,9 0,0 0,0 6,8 1,4	0,0 81,8 10,9 0,0 0,0 5,5 1,8	0,0 80,0 20,0 0,0 0,0 0,0 0,0	0,0 82,2 8,9 0,0 0,0 6,7 2,2	0,0 47,4 42,1 0,0 0,0 10,5 0,0
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise tavaline alla tavalise saldo	1,4 34,3 64,4 -63	1,9 27,8 70,4 -69	11,1 11,1 77,8 -67	0,0 31,1 68,9 -69	0,0 52,6 47,4 -47
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jääb samaks väheneb saldo	16,2 52,7 31,1 -15	7,3 58,2 34,6 -27	20,0 60,0 20,0 0	4,4 57,8 37,8 -33	42,1 36,8 21,1 21
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad jäävad samaks langevad saldo	8,2 80,8 11,0 -3	7,3 81,8 10,9 -4	10,0 70,0 20,0 -10	6,7 84,4 8,9 -2	11,1 77,8 11,1 0
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab jääb samaks kahaneb saldo	40,5 40,5 18,9 22	32,7 45,5 21,8 11	30,0 40,0 30,0 0	33,3 46,7 20,0 13	63,2 26,3 10,5 53
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)						
		x	x	x	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)		x	x	x	x	x
Kindlustunde indikaator		-39	-48	-33	-51	-13

EHITUSBAROMEETER
(saldod %-des)

		1994 - 2010			2009												2010		
		min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03		
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	13	76	-66	-55	-40	-27	-11	-4	-5	-10	-21	-44	-58	-58	-55		
Ehitustegevust piirab praegu																			
mitte miski	%	0	12	33	0	0	5	1	7	9	5	5	3	3	1	1	0		
ebapiisav nõudlus	%	1	45	89	89	81	84	81	79	83	82	83	85	85	77	78	73		
ilmastikutingimused	%	0	15	65	3	5	0	0	0	1	0	1	5	4	9	15	19		
tööjõu puudus	%	0	31	81	1	2	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0		
finantsprobleemid	%	0	3	12	5	11	9	8	9	4	4	8	6	4	6	3	7		
muu	%	0	5	23	3	1	0	5	5	3	6	4	1	4	6	3	1		
Tellimuste portfelli praegu	saldo	-83	-3	59	-79	-78	-77	-75	-77	-71	-71	-66	-63	-67	-69	-69	-63		
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	5	65	-68	-58	-41	-47	-45	-49	-49	-48	-58	-58	-41	-22	-15		
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	21	82	-60	-55	-36	-27	-19	-12	-14	-14	-14	-13	-16	-7	-3		
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	15	86	-36	-26	-24	-15	-33	-47	-45	-49	-64	-52	-35	-6	22		
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1,9	3,4	5,7	x	3,0	x	x	2,3	x	x	2,5	x	x	2,3	x	x		
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	78	95	x	54	x	x	67	x	x	69	x	x	56	x	x		
Kindlustunde indikaator		-73	1	58	-73	-68	-59	-61	-61	-60	-60	-57	-60	-63	-55	-45	-39		

2.3. Kaubandusbaromeeter¹¹

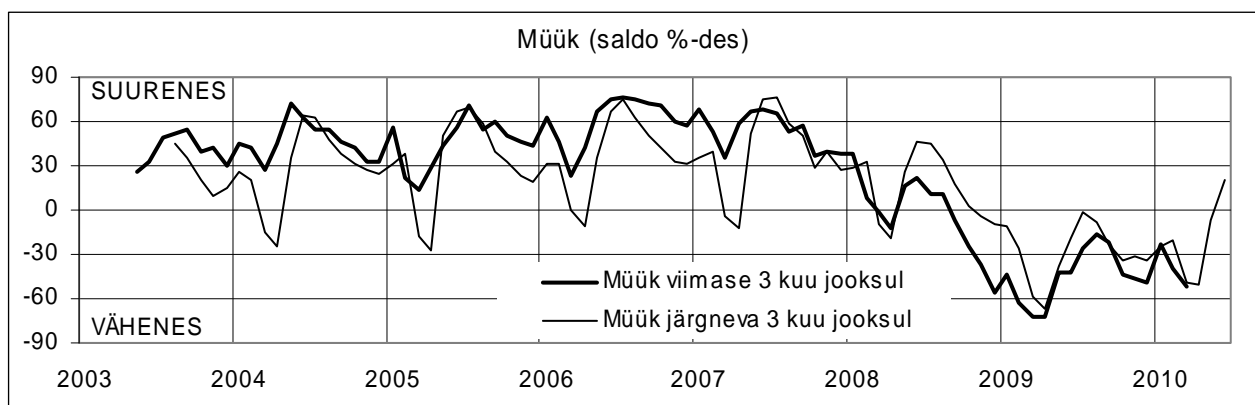
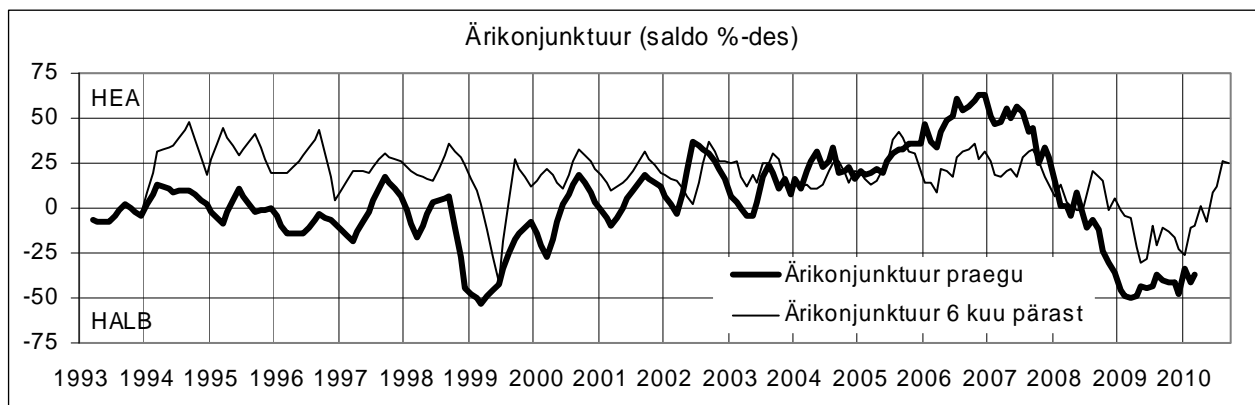
Müügi vähenemine hakkas I kvartalis aeglustuma. Järgmisel 3 kuul on oodata müügi hooajalist kasvu, kuid aastases võrdluses müük veel kasvule ei pöördunud.

Viimasel 3 kuul müügi vähenemine jätkus, kuid langus aeglustus (saldo¹² -52, märtsis 2009 -73). Kauplused hindasid konjunkturi senisest veidi paremaks - 6%-l oli see hea, 51%-l rahuldav ja 43%-l halb. Ülemääraste varudega kaupluste osakaal alanes 19%-lt 17%-le. Uue kauba tellimusi kavatakse suvehooaja eel enamikus kauplustegruppides üle pikema aja taas suurendada (saldo +9).

Järgmise 3 kuu müügi väljavaateid hindavad kauplused varasemast paremaks ja esmakordselt üle pikema aja on müügi prognoosid muutunud positiivseks (saldo +20). Müügi suurenemist lähemal 3 kuul eeldab 38% kauplustest, vähenemist 18%. Hindade langus on asendu-

nud mõõduka tõusuga, mis jätkub ka lähikuudel (saldo +19). Töötajate koondamine on peatumas, enamik kauplustest (ligi 90%) töötajate arvu enam kärpida ei kavatse. Lähema 6 kuu jooksul oodatakse konjunkturi edasist paranemist (saldo +25). Optimistlike prognooside mõjul tõusis kindlustunde indikaator¹³ detsembri -38-lt märtsis -15-le (märtsis 2009 oli näit -43).

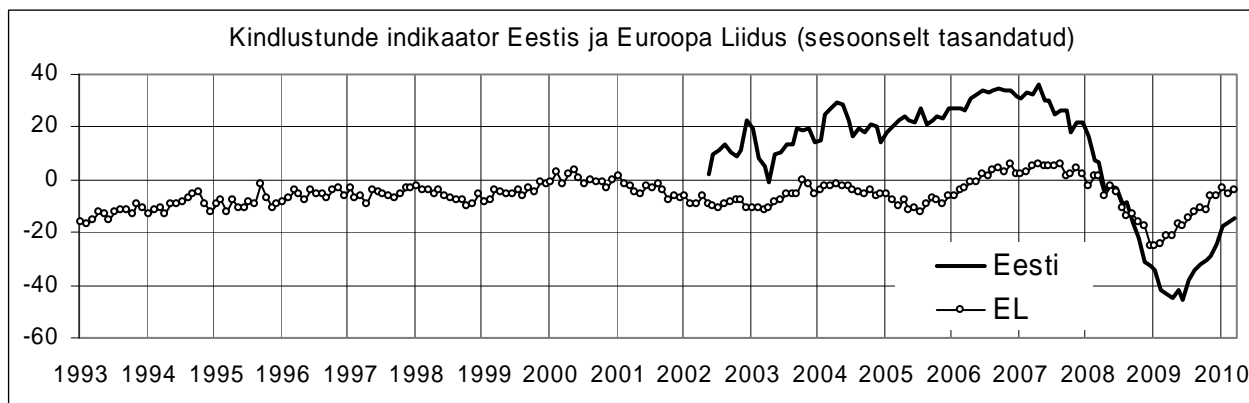
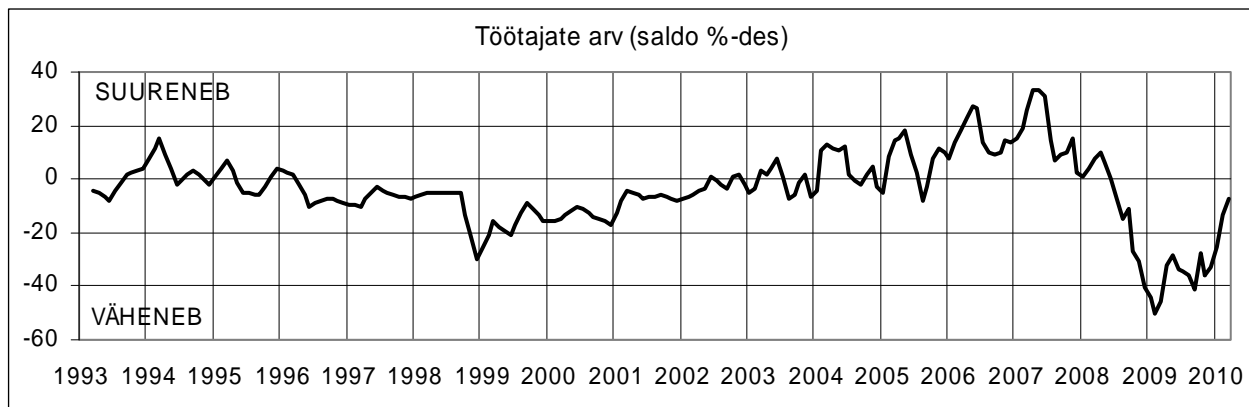
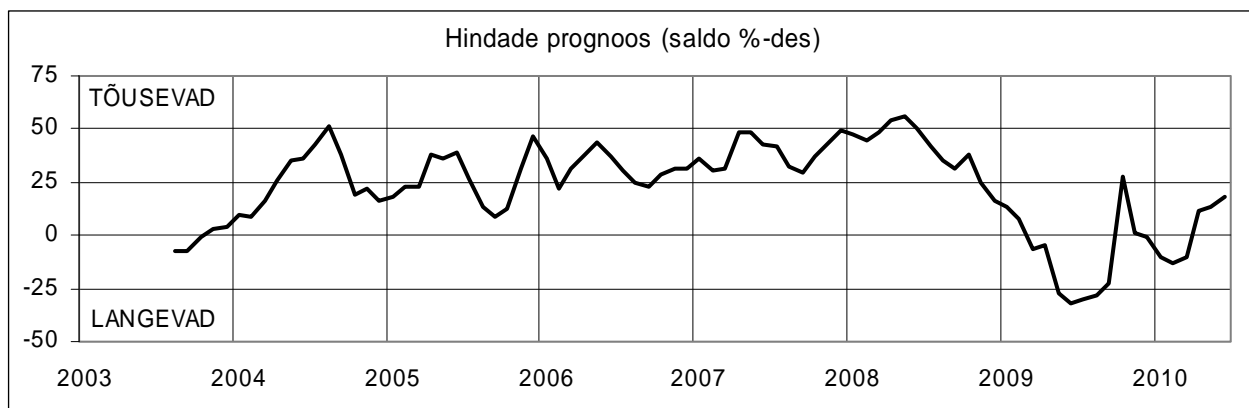
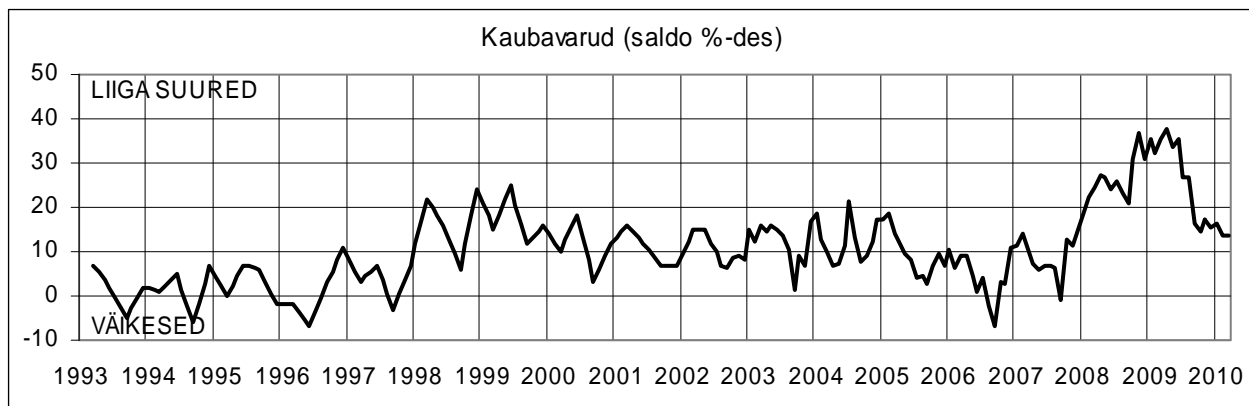
Euroopa Liidu kaubanduse kindlustunde indikaator püsis viimastel kuudel ühtlasel tasemel (märtsis -4), olles võrreldes aastatagusega (-22) oluliselt tõusnud. Rootsis, Taanis, Suurbritannias ja Itaalias on kaubanduse kindlustunne jõudnud plusspoolele.

¹¹ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi tellimisel, käesoleval kuul 130 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel

¹² saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

¹³ arvutatakse viimase 3 kuu müügi, kaubavarude ja järgneva 3 kuu müügi prognoosi alusel

Kauplustegruppide lõikes võib esile tuua järgmist:

Toidukauplustel müügi vähenemine viimasel 3 kuul aeglustus (saldo detsembris -72, märtsis -39). Hinnangutes konjunkturile oli märgata paranemist – halva konjunkturiga kaupluste osakaal langes kolmandikult neljandikule, 3/4-l toidukauplustel oli konjunktuur rahuldav. Suuremates raskustes ollakse müügiga maapiirkondades.

Järgmisel 3 kuul on oodata müügi kasvu (saldo +16) – seda prognoosib üle kolmandiku kauplustest, viiendiku hinnangul võib aga käive veelgi väheneda. Viies kauplustest kavatseb ka lähikuudel vähendada personali. Toidukaupade aeglane hinnatõus jätkub (saldo +58). Kindlustunde indikaator tõusis viimase 3 kuuga -50-lt -13-le.

Nõudlus **garderoobikaupadele** on praeguses turusituatsioonis endistviisi väheaktiivne ja ligi 90%-l garderoobikauplustel müük eelmisel 3 kuul langes. Konjunktuur oli jätkuvalt 2/3 kauplustel halb, kolmandikul rahuldav.

Järgmisel 3 kuul suurendab müüki nõudlus suvehooaja kaupadele (saldo +22), kuid püsivamat konjunkturi paranemist lähemal 6 kuul veel ei prognoosita (saldo =0). Kindlustunde indikaatori näit (-28) ei muutunud viimase 3 kuuga ja on kaubanduse keskmisest madalam.

Kodukaupade kauplustes müügi madalseis viimasel 3 kuul süvenes (saldo -63, detsembris -37). Müük vähenes nii elektroonikakaupade ja kodutehnika osas (saldo -38) kui ka ehituskaupade, mööbli jt kodukaupade osas (saldo -71). Kui kodutehnika konjunkturi peeti kaupluste poolt rahuldavaks, siis ehituskaupade, mööbli jm osas halvaks.

Järgmisel 3 kuul müük eeldatavasti suureneb (saldo +16). Hinnatase võib tihedas konkurentsis veelgi alaneda (saldo -16). Kindlustunde indikaator (-21) on paranenud nii detsembriga (-33) kui ka aastatagusega võrreldes (-43).

Sõidukite müügil näitab langus peatumise märke (viimase 3 kuu müügi hinnangute saldo =0). Rahuldava konjunkturiga automüügifirmade osakaal on kasvanud 70%-le, ülemääraste varudega firmade osakaal on langenud 8%-le.

Järgmise 3 kuu müügi prognoos on taas pärast pikemaajalist mõõnaperioodi positiivne (saldo +56). Hinnataseme langus on peatunud. Töötajate arv osas firmades veel väheneb. Kindlustunde indikaator on esimesena kauplustegruppidest tõusnud plusspoolele (+19, detsembris -26, märtsis 2009 -56).

Kaubamajade ja hüpermarketite grupis müügi vähenemine viimasel 3 kuul jätkus (saldo -55), kuid hinnangud konjunkturile jõudsid märtsis ainsana kauplustegruppidest positiivsele poolele (saldo +5).

Järgmise 3 kuu prognoosid näitavad müügi suurenemist (saldo +20). Kasvu prognoosib neljandik kauplustest, enamik kauplusi eeldab müügi püsimist senisel tasemel. Töötajate arvu vähendamine on peatunud. Hinnad jäävad valdavalt senisele tasemele. Kindlustunde indikaator tõusis paranenud müügiprognoside mõjul 3 kuuga -45-lt -15-le (märtsis 2009 -40).

Muudes kauplustes¹⁴ müügi langus jätkus (saldo -40). Konjunktuur ei ole viimase poole aastaga kuigivõrd muutunud ja oli märtsis 55%-l kauplustel halb ja 45%-l rahuldav. Järgmisel 3 kuul oodatakse müügi kasvu (saldo +15). Kindlustunde indikaator tõusis -27-lt -13-le (märtsis 2009 -50).

¹⁴ sh bürootarvete, raamatu-, spordi-, vaba aja kaupade jms kauplused, kioskid

KAUBANDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2009					2010								
		03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	
Müük	suurenes	6,7	5,9	18,0	17,7	23,7	31,0	23,9	12,9	11,6	8,5	24,4	16,0	10,0	
viimase 3 kuu	jäi samaks	14,1	16,3	21,9	21,8	26,7	21,4	30,0	31,1	30,2	33,9	27,4	29,0	28,5	
jooksul	vähenes	79,3	77,8	60,2	60,5	49,6	47,6	46,2	56,1	58,1	57,7	48,2	55,0	61,5	
	saldo	-73	-72	-42	-43	-26	-17	-22	-43	-47	-49	-24	-39	-52	
Kaubavarud	liiga suured	37,0	40,7	37,5	36,3	28,2	27,0	16,9	16,7	18,6	19,2	19,4	17,7	16,9	
praegu	hoojale kohased	61,5	56,3	58,6	62,9	70,4	73,0	82,3	81,1	79,9	76,9	77,6	78,5	80,0	
	liiga väikesed	1,5	3,0	3,9	0,8	1,5	0,0	0,8	2,3	1,6	3,9	3,0	3,9	3,1	
	saldo	36	38	34	36	27	27	16	14	17	15	16	14	14	
Kaupade tellimused	suurenevad	12,7	17,9	20,3	13,6	11,2	13,5	10,0	11,5	17,2	9,2	11,1	22,3	30,0	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	40,3	37,3	41,4	37,6	44,0	37,3	42,3	43,1	40,6	32,3	37,8	46,9	49,2	
jooksul	vähenevad	47,0	44,8	38,3	48,8	44,8	49,2	47,7	45,4	42,2	58,5	51,1	30,8	20,8	
	saldo	-34	-27	-18	-35	-34	-36	-38	-34	-25	-49	-40	-9	9	
Müük	suureneb	20,7	30,8	29,1	21,0	13,4	11,9	13,1	16,8	20,5	10,1	6,7	22,1	37,7	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	40,0	37,6	33,9	34,7	38,8	44,5	40,0	42,0	38,6	31,0	35,6	48,9	44,6	
jooksul	väheneb	39,3	31,6	37,0	44,4	47,8	43,7	46,9	41,2	40,9	58,9	57,8	29,0	17,7	
	saldo	-19	-1	-8	-23	-34	-32	-34	-24	-21	-49	-51	-7	20	
Töötajate arv	suureneb	1,5	4,5	5,5	4,8	1,5	0,8	1,6	0,8	0,8	3,1	2,2	3,1	3,9	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	51,5	59,0	60,6	56,5	62,2	62,4	55,8	70,5	62,8	61,2	70,4	80,2	85,0	
jooksul	väheneb	47,0	36,6	33,9	38,7	36,3	36,8	42,6	28,8	36,4	35,7	27,4	16,8	11,0	
	saldo	-46	-32	-28	-34	-35	-36	-41	-28	-36	-33	-25	-14	-7	
Kaupade hinnad	tõusevad	6,0	4,5	4,8	5,7	40,0	12,7	15,4	5,3	7,0	13,2	18,8	20,0	24,0	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	56,0	61,2	62,1	66,1	47,4	75,4	68,5	79,6	72,9	63,6	73,7	73,9	70,5	
jooksul	langevad	38,1	34,3	33,1	28,2	12,6	11,9	16,2	15,2	20,2	23,3	7,5	6,2	5,4	
	saldo	-32	-30	-28	-23	27	1	-1	-10	-13	-10	11	14	19	
Ärikonjunktuur	hea	3,7	2,2	3,9	4,8	3,0	3,2	4,7	3,0	2,4	3,1	3,7	6,2	6,2	
praegu	rahuldav	42,5	46,7	49,2	46,0	51,1	56,4	50,4	52,3	53,6	46,5	59,3	46,9	50,4	
	halb	53,7	51,1	46,9	49,2	45,9	40,5	45,0	44,7	44,1	50,4	37,0	46,9	43,4	
	saldo	-50	-49	-43	-44	-43	-37	-40	-42	-42	-47	-33	-41	-37	
Ärikonjunktuur	parem	13,4	15,8	13,4	7,2	6,7	9,6	14,0	15,2	13,5	21,1	22,4	33,6	30,8	
6 kuu pärast	sama	62,7	55,6	56,7	63,2	60,7	69,6	62,8	70,5	65,1	66,4	67,2	58,8	63,9	
	halvem	23,9	28,6	29,9	29,6	32,6	20,8	23,3	14,4	21,4	12,5	10,5	7,6	5,4	
	saldo	-11	-13	-17	-22	-26	-11	-9	1	-8	9	12	26	25	
Kindlustunde indikaator		-43	-37	-28	-34	-29	-25	-24	-27	-28	-38	-30	-20	-15	

KAUBANDUSBAROMEETER, MÄRTS 2010
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kauba-majad	Muud	
					A	B				
Müük	suurenes	10,0	19,4	0,0	12,5	25,0	8,3	11,1	5,0	5,0
viimase 3 kuu jooksul	jäi samaks	28,5	22,6	11,1	12,5	12,5	12,5	77,8	35,0	50,0
	vähenes	61,5	58,1	88,9	75,0	62,5	79,2	11,1	60,0	45,0
	saldo	-52	-39	-89	-63	-38	-71	0	-55	-40
Kaubavarud praegu	liiga suured	16,9	16,1	16,7	21,9	12,5	25,0	11,1	10,0	20,0
	hooajale kohased	80,0	83,9	83,3	71,9	87,5	66,7	77,8	90,0	75,0
	liiga väikesed	3,1	0,0	0,0	6,3	0,0	8,3	11,1	0,0	5,0
	saldo	14	16	17	16	13	17	0	10	15
Kaupade tellimused	suurenevad	30,0	22,6	33,3	34,4	25,0	37,5	44,4	20,0	35,0
järgneva 3 kuu jooksul	jäävad samaks	49,2	58,1	33,3	40,6	50,0	37,5	44,5	70,0	45,0
	vähenevad	20,8	19,4	33,3	25,0	25,0	25,0	11,1	10,0	20,0
	saldo	9	3	0	9	0	13	33	10	15
Müük	suureneb	37,7	35,5	38,9	40,6	37,5	41,7	55,6	25,0	40,0
järgneva 3 kuu jooksul	jääb samaks	44,6	45,2	44,4	34,4	37,5	33,3	44,4	70,0	35,0
	väheneb	17,7	19,4	16,7	25,0	25,0	25,0	0,0	5,0	25,0
	saldo	20	16	22	16	13	17	56	20	15
Töötajate arv	suureneb	3,9	0,0	5,6	6,5	25,0	0,0	0,0	0,0	10,5
järgneva 3 kuu jooksul	jääb samaks	85,0	80,0	88,9	80,7	62,5	87,0	88,9	95,0	84,2
	väheneb	11,0	20,0	5,6	12,9	12,5	13,0	11,1	5,0	5,3
	saldo	-7	-20	0	-7	13	-13	-11	-5	5
Kaupade hinnad	tõusevad	24,0	58,1	27,8	3,1	12,5	0,0	11,1	15,8	15,0
järgneva 3 kuu jooksul	jäävad samaks	70,5	41,9	66,7	78,1	50,0	87,5	88,9	84,2	85,0
	langevad	5,4	0,0	5,6	18,8	37,5	12,5	0,0	0,0	0,0
	saldo	19	58	22	-16	-25	-13	11	16	15
Ärikonjunktuur praegu	hea	6,2	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	11,1	25,0	0,0
	rahuldav	50,4	70,0	33,3	34,4	87,5	16,7	77,8	55,0	45,0
	halb	43,4	23,3	66,7	65,6	12,5	83,3	11,1	20,0	55,0
	saldo	-37	-17	-67	-66	-13	-83	0	5	-55
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	parem	30,8	25,8	5,6	46,9	62,5	41,7	66,7	25,0	25,0
	sama	63,9	64,5	88,9	50,0	37,5	54,2	33,3	70,0	70,0
	halvem	5,4	9,7	5,6	3,1	0,0	4,2	0,0	5,0	5,0
	saldo	25	16	0	44	63	38	67	20	20
Kindlustunde indikaator		-15	-13	-28	-21	-13	-24	19	-15	-13

KAUBANDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2010			2009												2010		
	min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03		
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	25	76	-73	-72	-42	-43	-26	-17	-22	-43	-47	-49	-24	-39	-52		
Kaubavarud praegu	-7	12	38	36	38	34	36	27	27	16	14	17	15	16	14	14		
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	10	57	-34	-27	-18	-35	-34	-36	-38	-34	-25	-49	-40	-9	9		
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	18	77	-19	-1	-8	-23	-34	-32	-34	-24	-21	-49	-51	-7	20		
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	-2	34	-46	-32	-28	-34	-35	-36	-41	-28	-36	-33	-25	-14	-7		
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-	-	-	-32	-30	-28	-23	27	1	-1	-10	-13	-10	11	14	19		
Ärikonjunktuur praegu	-53	9	63	-50	-49	-43	-44	-43	-37	-40	-42	-42	-47	-33	-41	-37		
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	16	48	-11	-13	-17	-22	-26	-11	-9	1	-8	9	12	26	25		
Kindlustunde indikaator	-49	8	43	-43	-37	-28	-34	-29	-25	-24	-27	-28	-38	-30	-20	-15		

2.3. Teenindusbaromeeter¹⁵

I kvartalis kindlustunde indikaator tõusis märgatavalt, kuid jäi miinuspoolele. Ettevõtted ootavad nõudluse kasvu jätkumist lähikuudel.

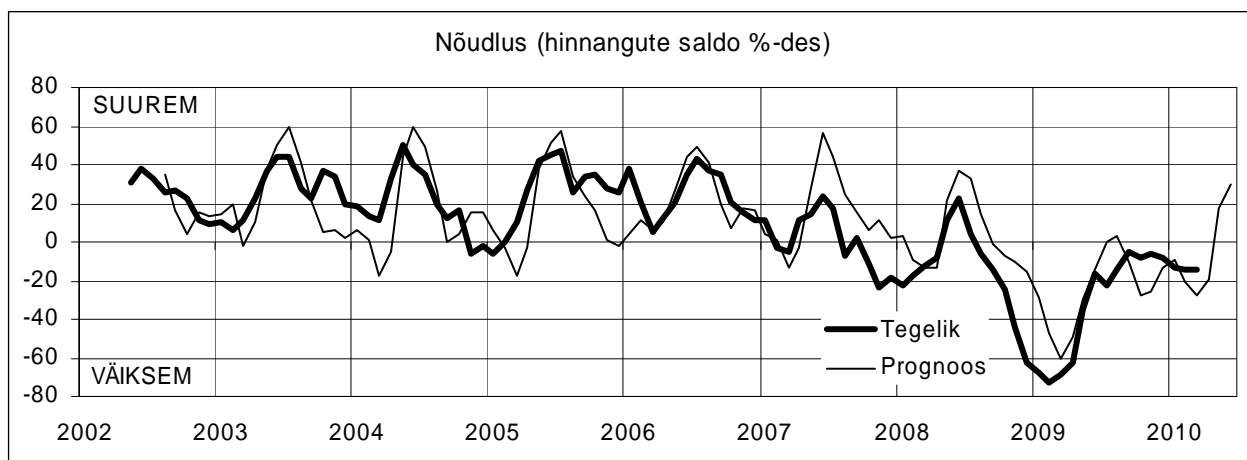
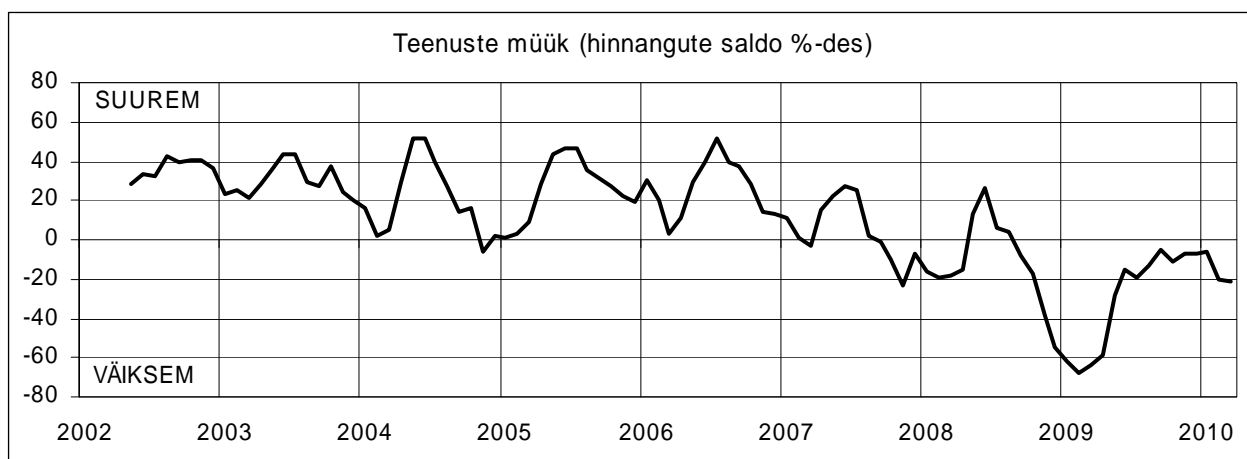
Teenindussektori kindlustunde indikaator¹⁶ tõusis detsembri -14-lt märtsis -2-ni, seda eelkõige tänu järgneva 3 kuu nõudluse headele väljavaadetele (saldo +30). Sektori olukord võrreldes 2009. aasta märtsiga (kindlustunde indikaator -49) on oluliselt paremaks muutunud.

Teenuste müügi ja nõudluse suurenemisest I kvartalis teatas iga viies ettevõtte, kuid 40%-l ettevõtetel müük vähenes. Paremini läks kinnisvarafirmadel (müügisaldo ainsana harudest plusspoolele, +8). Hotellide, restoranide, autorentifirmade, transpordi- ja jäätmekäitlemise ettevõtete turusituatsioon paranes kuust kuusse. Harudest halvemas olukorras olid reklaamifirmad (müügisaldo -58).

Teenindusharuti saab täiendavalt lisada järgmist:

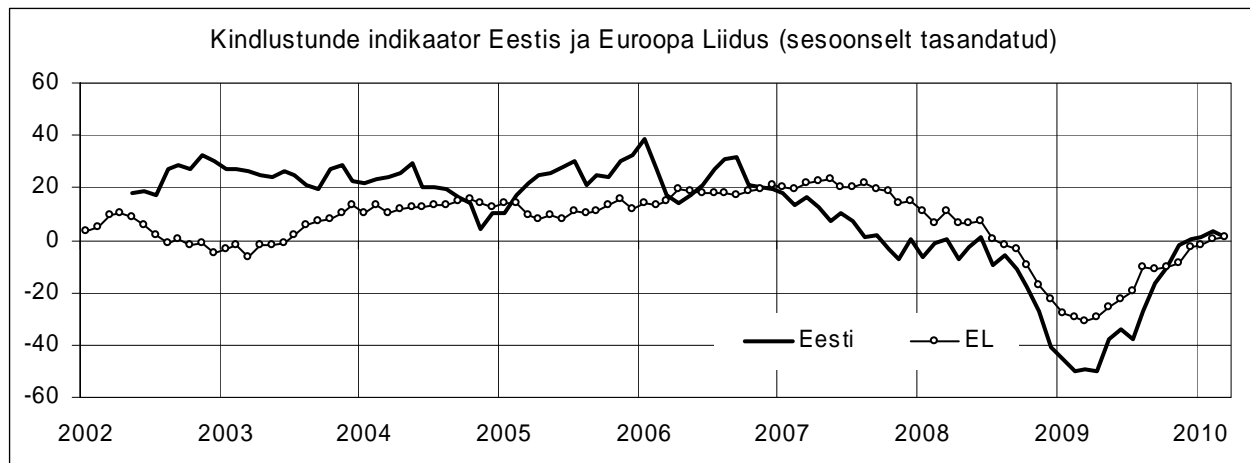
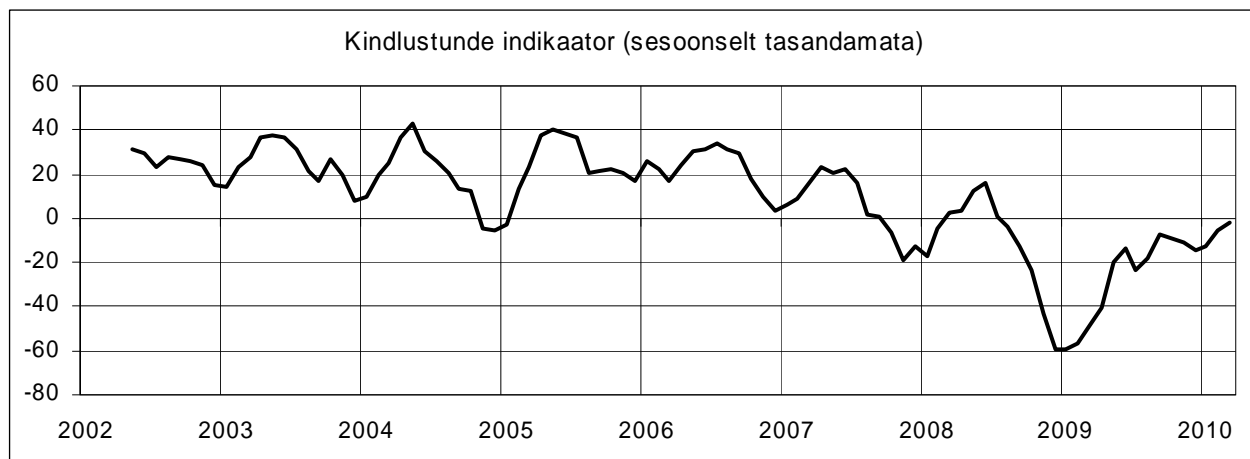
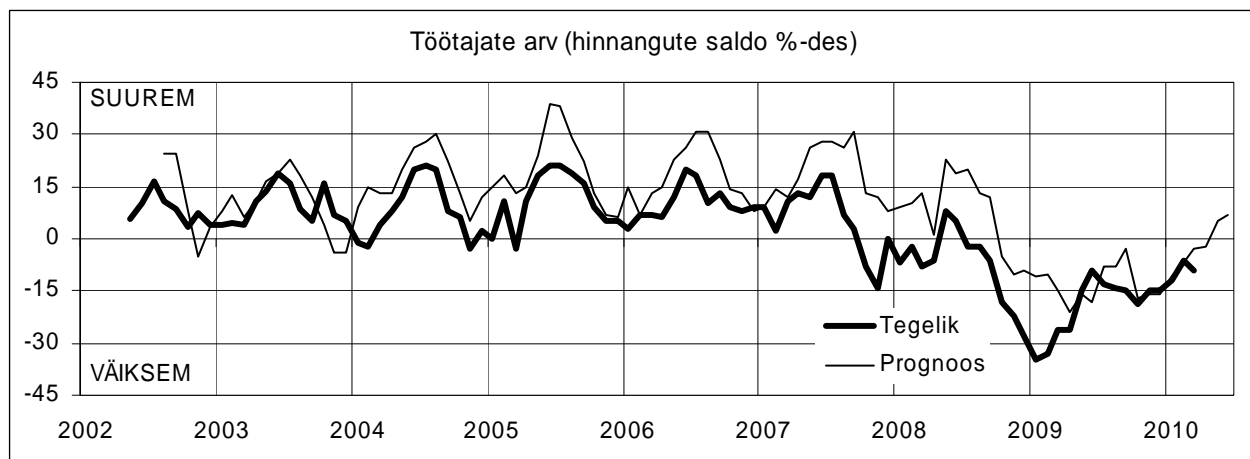
Infotehnoloogia

Turuolukord on halvenenud. Kindlustunde indikaator langes detsembri +7-lt märtsis -6-ni, kuid võrreldes 2009. aasta märtsiga (kindlustunde indikaator -43) on turukonjunktuur parem. I kvartalis kasvas firmade arv (1/3 ettevõtetest), kes informeerisid eelmise 3 kuu teenuste müügi vähenemisest (saldo märtsis -18, detsembris +16). Ettevõtted näevad järgmisel kolmel kuul ette nõudluse suurenemist (saldo +13).

¹⁵ Teenindusbaromeeter on koostatud 289 teenindusettevõtte hinnangute põhjal.

¹⁶ Kindlustunde indikaator on teenuste müügi, nõudluse ja nõudluse prognoosi saldode aritmeetiline keskmine.

Hotellid

Hotellinduse olukord paranes kuust kuusse kogu esimese kvartali jooksul. Kindlustunde indikaator tõusis detsembri -53-lt märtsis -7-ni ja võrreldes 2009. aasta märtsiga (kindlustunde indikaator -42) on olukord paranenud. Iga viies hotell teatas märtsis müügi suurenemisest viimasel 3-l kuul, kuid pooltel hotellidel müük vähenes (saldo -30). Hotellide hinnangul

nõudlus järgmisel 3-l kuul suureneb (saldo märtsis +38, detsembris -48). Neljandik hotellile laseb hindu alla.

Restoranid

Restoranituru konjunktuur on jätkuvalt halb. Kindlustunde indikaator tõusis mõnevõrra (detsembris -45, märtsis -21), kuid on endiselt

miinuspoolel. 60% restoranide müük vähenes. Järgmise 3 kuu nõudluse oodatavast suurenemisest informeeris 53% restorane (saldo märtsis +33, detsembris -45). Kolmandik restorane suurendab lähikuudel isikkoosseisu. Restoranide turusituatsioon võrreldes 2009. aasta märtsiga (kindlustunde indikaator -65) on oluliselt paranenud.

Turism

I kvartalis muutus olukord turisminduses mõneti paremaks, kuid on endiselt halb. Kindlustunde indikaator tõusis detsembri -46-lt märtsis -26-ni, seda eelkõige nõudluse oodatava suurenemise arvel (saldo +5). Nõudluse vähenemisest viimasel 3-l kuul informeerisid 55% turismifirmasid (saldo -46). Võrreldes aastatagusega näitab kindlustunde indikaator, et madal seis püsib.

Transport

Kindlustunde indikaator oli märtsis -11 (detsembris -21). Transpordiettevõtete kindlustunne paranes mõnevõrra, kuid püsib allpool rahuldavat taset. 38%-l ettevõtetel teenuste müük vähenes (saldo -28). Ettevõtete hinnangul järgmisel kolmel kuul turuolukord paraneb, nähakse ette nõudluse suurenemist (saldo märtsis +25, detsembris -48).

Autorent

Konjunktuur paranes, kuid on endiselt halb. 40%-l ettevõtetel vähenes müük (saldo -27). Kindlustunde indikaator tõusis detsembri -47-lt märtsis -7-ni tänu paranenud ootustele. Nõudlus kasvab eelkõige soodsa sesooni tõttu (nõudluse saldo +33). Võrreldes aastatagusega (kindlustunde indikaator -33) on olukord paranenud.

Kinnisvara

Ettevõtete kindlustunne püsib seitsmendat kuud järjest plusspoolel ning nimetatud indikaator tõusis detsembri +15-lt märtsis +26-ni. Nõudlus kinnisvaraturu teenustele suurenes viimase 3 kuu jooksul 46%-l ettevõtetel (saldo +29). Ettevõtete hinnangul lähikuudel turuolukord paraneb veelgi (nõudluse saldo märtsis +40, detsembris -12). Võrreldes 2009. aasta märtsiga (kindlustunde indikaator -44) on olukord oluliselt parem.

Reklaam

Reklaamiturul on konjunktuur halb, kuid siiski parem, kui aasta tagasi märtsis (kindlustunde indikaator -50). Ligikaudu 60% reklaamiettevõtete müük vähenes viimase 3 kuu jooksul. Ettevõtete teatel nõudlus reklaamiteenuste järele lähikuudel suureneb (nõudluse saldo +55).

Jäätmekäitlus

Jäätmekäitlejate turusituatsioon on halb. Kindlustunde indikaator püsib madalal (märtsis -25, detsembris -29). Üle poolte jäätmekäitlejatest informeerisid märtsis teenuste müügi ja nõudluse vähenemisest (mõlemad saldod -50). Kolmandiku ettevõtete hinnangul nõudlus jäätmete käitlemisele suureneb järgneva 3 kuu jooksul (saldo märtsis +25, detsembris -38).

TEENINDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

		2009								2010				
		03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	6,3	8,1	19,7	23,4	20,9	26,4	30,6	25,9	26,1	30,6	28,1	20,2	19,9
	jäi samaks	23,6	24,7	32,4	37,9	39,3	34,3	33,4	37,2	41,3	31,5	38,0	39,5	38,9
	vähenes	70,1	67,3	47,9	38,8	39,8	39,3	36,0	36,9	32,6	37,9	33,9	40,3	41,3
	saldo	-64	-59	-28	-15	-19	-13	-5	-11	-7	-7	-6	-20	-21
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	4,3	6,0	18,6	22,3	22,3	27,6	30,1	28,1	28,4	29,1	22,2	20,7	21,9
	jäi samaks	22,4	25,6	28,1	39,0	32,8	30,6	34,5	35,9	37,0	34,4	42,6	44,8	41,9
	vähenes	73,3	68,5	53,3	38,7	44,9	41,8	35,5	36,1	34,6	36,6	35,2	34,6	36,2
	saldo	-69	-63	-35	-16	-23	-14	-5	-8	-6	-8	-13	-14	-14
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	21,3	30,6	29,0	20,5	12,9	16,8	22,7	23,0	11,5	11,9	15,1	33,5	41,1
	jääb samaks	43,4	38,9	45,4	48,7	46,0	40,1	41,9	45,2	57,1	47,9	50,4	50,2	48,2
	väheneb	35,3	30,6	25,6	30,8	41,1	43,2	35,4	31,8	31,4	40,2	34,5	16,3	10,7
	saldo	-14	0	3	-10	-28	-26	-13	-9	-20	-28	-19	17	30
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	8,5	10,0	12,6	17,0	13,6	10,1	9,5	8,8	8,9	7,9	7,1	10,3	6,4
	jäi samaks	56,6	54,3	59,5	56,7	60,2	65,6	66,2	63,6	67,5	68,7	74,0	73,3	78,4
	vähenes	34,9	35,8	28,0	26,3	26,2	24,3	24,3	27,6	23,6	23,3	18,9	16,4	15,2
	saldo	-26	-26	-15	-9	-13	-14	-15	-19	-15	-15	-12	-6	-9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	8,6	12,7	9,5	11,6	4,7	5,0	8,0	8,9	6,6	8,8	7,5	10,8	15,1
	jääb samaks	64,7	66,2	72,8	74,1	73,6	74,3	68,2	71,3	80,2	79,0	83,3	83,1	76,8
	väheneb	26,7	21,1	17,7	14,4	21,8	20,7	23,8	19,8	13,3	12,2	9,2	6,1	8,1
	saldo	-18	-8	-8	-3	-17	-16	-16	-11	-7	-3	-2	5	7
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	5,4	7,4	6,2	4,5	6,3	3,8	2,9	3,1	3,9	3,7	5,2	6,5	7,6
	jäävad samaks	60,7	65,3	67,0	73,0	71,3	72,5	71,4	71,5	73,3	80,9	80,8	82,2	84,4
	langevad	33,9	27,3	26,8	22,5	22,4	23,8	25,7	25,4	22,9	15,5	14,0	11,3	8,0
	saldo	-28	-20	-21	-18	-16	-20	-23	-22	-19	-12	-9	-5	0
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	4,5	x	x	4,3	x	x	4,2	x	x	4,0	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	79,5	x	x	78,2	x	x	75,0	x	x	75,7	x	x
	tööjõu puudus	x	0,8	x	x	0,8	x	x	0,5	x	x	0,9	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	0,6	x	x	0,1	x	x	0,6	x	x	0,5	x	x
	finantsprobleemid	x	11,5	x	x	9,8	x	x	15,8	x	x	14,5	x	x
	muud	x	3,1	x	x	6,9	x	x	4,0	x	x	4,4	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu päras	parem	x	21,8	x	x	13,7	x	x	22,7	x	x	36,9	x	x
	sama	x	31,5	x	x	36,3	x	x	54,0	x	x	45,6	x	x
	halvem	x	46,7	x	x	50,0	x	x	23,3	x	x	17,5	x	x
	saldo	x	-25	x	x	-36	x	x	-1	x	x	19	x	x
Kindlustunde indikaator		-49	-41	-20	-14	-23	-18	-8	-9	-11	-14	-13	-6	-2

TEENINDUSBAROMEETER, MÄRTS 2010
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

		Infotehno- loogia	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Trans- port	Auto- rent	Kinnis- vara	Reklaam	Jäätme- käitus	KOKKU
Teenuste müük	suurenes	12,5	20,0	10,0	15,4	10,0	13,3	36,0	0,0	6,3	19,9
viimase 3 kuu	jäi samaks	57,5	30,0	32,0	30,6	52,0	46,7	36,0	42,0	37,8	38,9
jooksul	vähenes	30,0	50,0	58,0	54,0	38,0	40,0	28,0	58,0	56,0	41,3
	saldo	-18	-30	-48	-39	-28	-27	8	-58	-50	-21
Nõudlus viimase	suurenes	20,0	12,5	7,5	10,3	7,5	13,3	45,8	3,2	0,0	21,9
3 kuu jooksul	jäi samaks	47,0	44,5	37,5	33,7	54,5	46,7	37,2	48,8	50,0	41,9
	vähenes	33,0	43,0	55,0	56,0	38,0	40,0	17,0	48,0	50,0	36,2
	saldo	-13	-31	-48	-46	-31	-27	29	-45	-50	-14
Nõudlus järgneva	suureneb	27,5	51,3	52,5	29,0	35,0	40,0	44,0	54,8	31,3	41,1
3 kuu jooksul	jääb samaks	57,5	35,7	27,5	47,1	55,0	53,0	52,0	45,2	62,8	48,2
	väheneb	15,0	13,0	20,0	24,0	10,0	7,0	4,0	0,0	6,0	10,7
	saldo	13	38	33	5	25	33	40	55	25	30
Töötajate arv	suurenes	17,5	0,0	0,0	5,1	10,0	0,0	8,0	3,2	0,0	6,4
viimase 3 kuu	jäi samaks	62,5	57,0	77,0	79,9	72,0	87,0	92,0	73,8	75,0	78,4
jooksul	vähenes	20,0	43,0	23,0	15,0	18,0	13,0	0,0	23,0	25,0	15,2
	saldo	-3	-43	-23	-10	-8	-13	8	-20	-25	-9
Töötajate arv	suureneb	30,0	20,0	30,0	5,1	7,5	7,1	16,0	6,5	0,0	15,1
järgneva 3 kuu	jääb samaks	62,0	77,0	60,0	91,9	77,5	92,9	76,0	80,6	94,0	76,8
jooksul	väheneb	8,0	3,0	10,0	3,0	15,0	0,0	8,0	13,0	6,0	8,1
	saldo	22	17	20	2	-8	7	8	-7	-6	7
Teenuste hinnad	tõusevad	2,5	25,0	2,5	5,1	20,0	13,3	4,0	0,0	0,0	7,6
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	89,5	67,0	92,5	84,9	70,0	79,7	88,0	94,0	94,0	84,4
jooksul	langevad	8,0	8,0	5,0	10,0	10,0	7,0	8,0	6,0	6,0	8,0
	saldo	-6	17	-3	-5	10	6	-4	-6	-6	0
Kindlustunde indikaator		-6	-7	-21	-26	-11	-7	26	-16	-25	-2

TEENINDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2010			2009									2010			
	min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	11	52	-64	-59	-28	-15	-19	-13	-5	-11	-7	-7	-6	-20	-21
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	8	50	-69	-63	-35	-16	-23	-14	-5	-8	-6	-8	-13	-14	-14
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	9	60	-14	0	3	-10	-28	-26	-13	-9	-20	-28	-19	17	30
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	3	21	-26	-26	-15	-9	-13	-14	-15	-19	-15	-15	-12	-6	-9
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	10	39	-18	-8	-8	-3	-17	-16	-16	-11	-7	-3	-2	5	7
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	-28	-20	-21	-18	-16	-20	-23	-22	-19	-12	-9	-5	0
Äritegevust piirab praegu																
mitte miski	4	18	35	x	4	x	x	4	x	x	4	x	x	4	x	x
ebapiisav nõudlus	21	43	82	x	80	x	x	78	x	x	75	x	x	76	x	x
tööjõu puudus	1	17	36	x	1	x	x	1	x	x	1	x	x	1	x	x
ruumi, seadmete puudus	0	3	9	x	1	x	x	0	x	x	1	x	x	1	x	x
finantsprobleemid	2	8	16	x	11	x	x	10	x	x	16	x	x	14	x	x
muu	3	9	17	x	3	x	x	7	x	x	4	x	x	4	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	10	43	x	-25	x	x	-36	x	x	-1	x	x	19	x	x
Kindlustunde indikaator	-60	9	43	-49	-41	-20	-14	-23	-18	-8	-9	-11	-14	-13	-6	-2

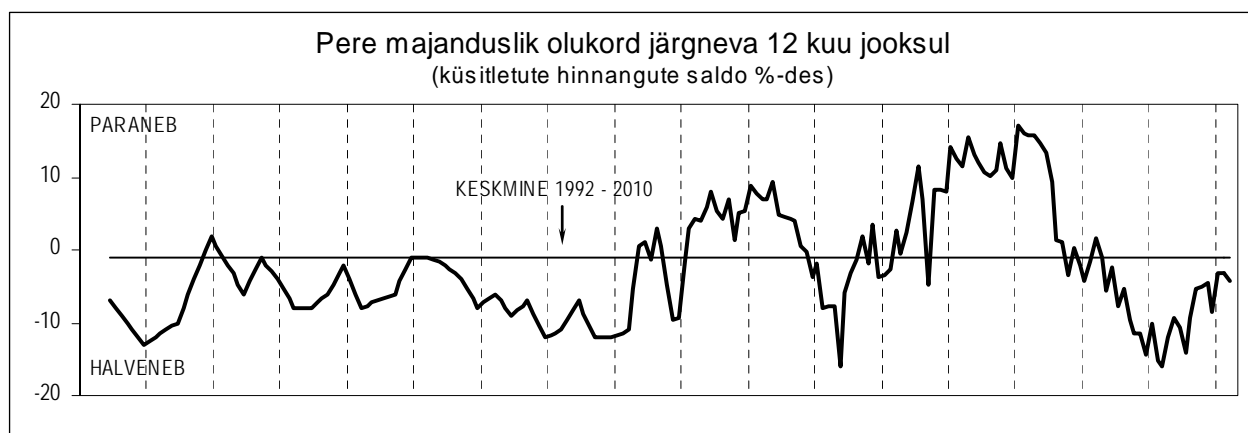
2.5. Tarbijabaromeeter¹⁷

Tarbijate kindlustunde indikaator oli märtsis -14 ja kindlustunne on peale 2009. aasta märtsi madalseisu kuust-kuusse oluliselt paranenud. Eesti majandusolukorra väljavaadete suhtes ollakse tunduvalt optimistlikum kui oma pere majandusolukorda prognoosides.

Märtsis olid ülekaalus tarbijad, kelle pere majanduslik olukord viimasel 12 kuul halvenes

Perede majandusliku olukorra halvenemine, mis sai alguse 2007. a teisest poolaastast, jätkus ka 2010. aasta I kvartalis. Märtsis hindas 57 % tarbijatest, et nende pere majanduslik olukord on halvem kui aasta tagasi, 43% olukord on jäänud samaks ja 4% küsitletute olukord on parem (saldo jaanuaris -31 , veebruaris -33 , märtsis -36).

Ootused oma pere majandusolukorra muutumisele järgneva 12 kuu jooksul on viimase 7 kuu jooksul püsivad stabiilsed (väikese tagasilangusega detsembris). Märtsis prognoosis 22% küsitletutest oma pere majandusolukorra halvenemist, 40% samaks jäämist ja 19% lootis paranemist.

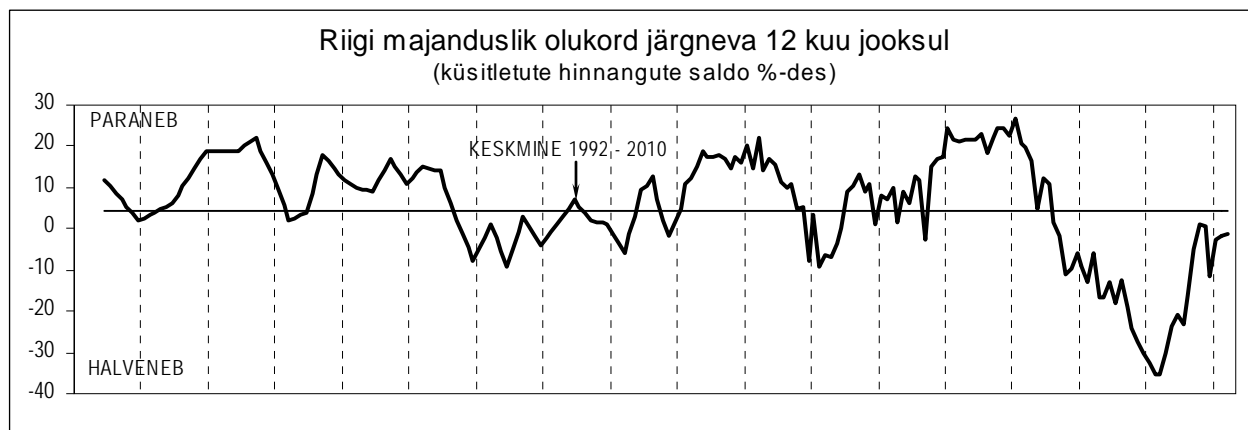

Ootused riigi majandusolukorra muutumisele paranesid

Elanike hinnang Eesti majandusolukorra muutumisele püsib halb. Märtsis arvas 78% vastanutest, et Eesti majandusseis on halvem kui oli 12 kuud tagasi.

Samas ootused Eesti majandusarengu suhtes järgneva 12 kuu jooksul paranesid. Märtsis antud hinnang oli 11 punkti parem detsembris

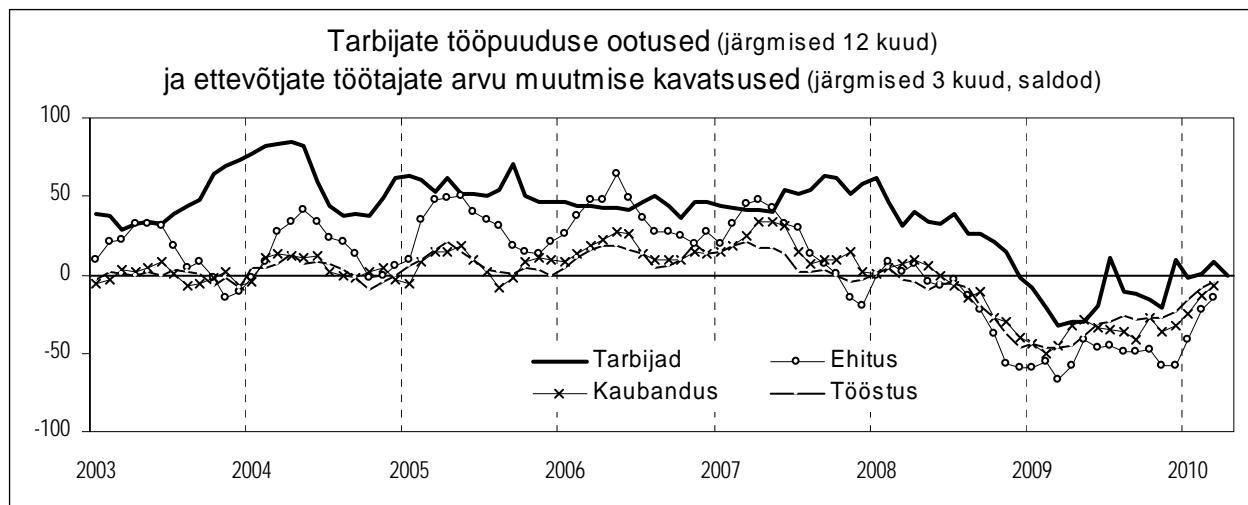
antud hinnangust ja 34 punkti parem aasta tagasi antud hinnangust. Märtsis lootis 35% küsitletutest, et Eesti majandusolukord järgneva 12 kuu jooksul pareneb, sama olukorra püsivust ootas 28% ja halvenemist kartis 27% küsitletutest (saldo -1).

¹⁷ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Märtsikuu küsitlus viidi läbi 1. – 8. märtsini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti

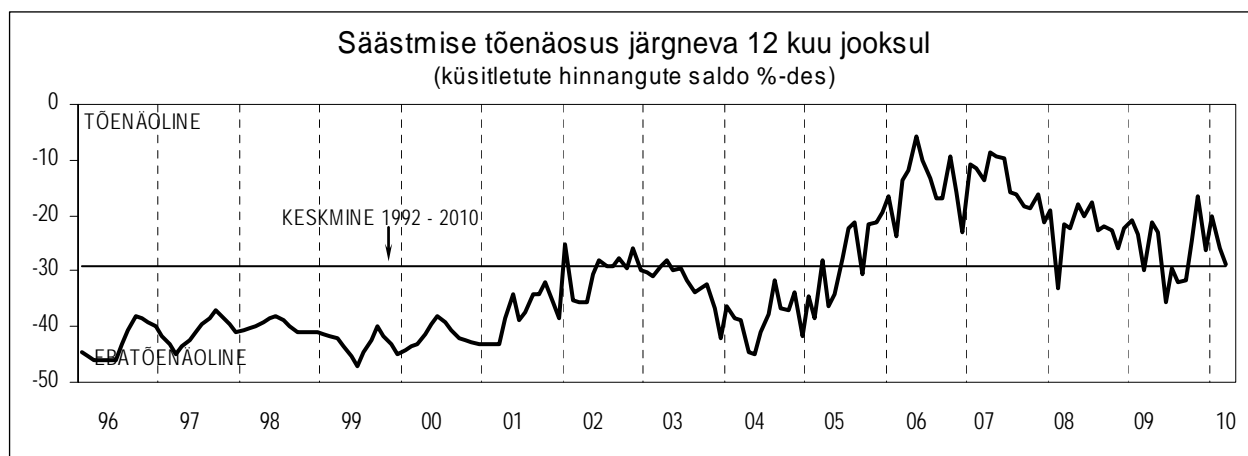
Tööpuuduse kasv aeglustub

Tarbijate hinnangul tööpuuduse kasv aeglustub aasta optimistlikem. Tarbijate ootusi toetavad (saldo detsembris 34, märtsis 20, ajalooline keskmine 16). Märtsi hinnang oli viimase 2 ka ettevõtjate mõnevõrra paranenud hinnangud tööturule.

Perede rahalises olukorras olulisi muutusi ei toimunud

Perede rahalises olukorras pole viimaste kuude jooksul olulisi muutusi aset leidnud. Märtsis teatas 35% peredest säästmisest, 49% tuli otsuga välja ja 12% elas kas varasematest säästudest või oli võlgades (saldo 12). Tarbijabaromeeter näitab, et tarbijate püsikau- pade ostuplaanid on endiselt tagasihoidlikud ning ka kinnisvara ja sõiduki ostu peetakse suures osas peredes täiesti ebatõenäoiseks.

Märtsis esitasime tarbijatele lisaküsimuse, kus palusime hinnata kas ja milliste kaubagrupid osas on nad viimase aasta jooksul oma kulutusi piiranud. Küsitlustulemustest ilmneb, et oma kulutusi on piiranud ligi pooled tarbijad. Kõige enam on piiratud kulutusi rõivastele ja jalatsitele (56% vastanutest) ning kultuuritarbimisele (55% vastanutest). Väiksema sissetulekuga

elanike osas on kulutuste piirajaid oluliselt enam kui jõukamate elanike hulgas. Naised on püüdnud olla kokkuhoidlikumad kui mehed. Töötud on pidanud piirama oma kulutusi oluliselt enam. Nii on 63% töötutest piiranud kulutusi toidule, 70% rõivastele-jalatsitele, 66% kultuurile ja meelelahutusele.

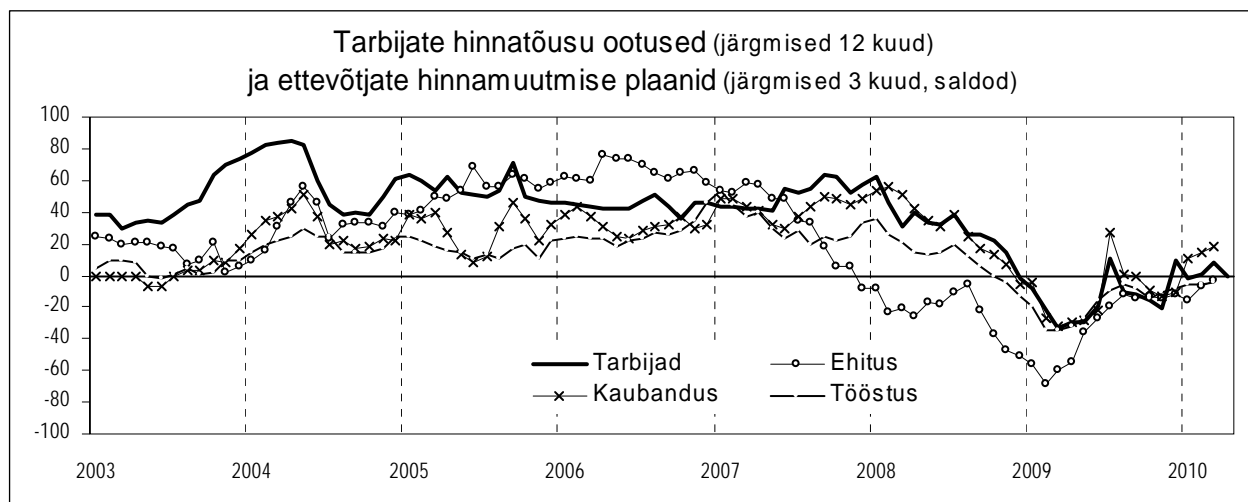
Vastajate osakaal, kes on viimase aasta jooksul sunnitud masu tõttu piirama oma kulutusi?
(% vastanutest)

	Kokku	Pere kuusissetulek (neto)		Sugu		Seisund tööturul	
		Alla 6000 kr	Üle 20 000 kr	Mehed	Naised	Tööl	Töötu
Toidule	48	54	26	43	53	44	63
Rõivastele, jalatsitele	56	61	39	49	62	54	70
Eluasemele (elekter, küte...)	36	43	16	34	37	33	40
Transpordile	40	41	22	43	39	43	54
Sidele (telefon, internet)	38	49	16	35	41	32	58
Kultuuritarbimisele, meelelahutusele	55	57	35	52	58	55	66
Hobidele	49	51	29	47	50	48	62
Tervisele	32	41	12	31	34	30	44

Tarbijate inflatsiooniootused taas kasvamas

Tarbijate hinnangul hakkavad jaehinnad lähema aasta jooksul tasapisi tõusma. Kui aasta tagasi märtsis prognoosis 27% vastanutest hindade alanemist ja 4% kiiremat hinnatõusu,

siis 2010. a märtsis oli hindade alanemise prognoosijaid vaid 4% ja 11 % hinnangul hinnatõus kiireneb.

Tarbijate kindlustunde koondindikaator

Tarbijate kindlustunde indikaator oli märtsis -14 ja see on 3 punkti halvem ajaloolisest keskmisest (1992-2010). Võrreldes majanduskriisi põhjaga 2009. a märtsis, on tarbijate kindlustunde paranenud 23 punkti võrra. Kiiremini on

paranenud ootused riigi majanduslikule olukorrale ja ootused tööturu suhtes. Vähem on paranenud ootused oma pere majandusliku olukorra suhtes ja püsivalt halvaks on jäänud perede säästuprognoos.

Tarbijate kindlustunde indikaator (indikaatori komponentide lõikes, 2005-2010)

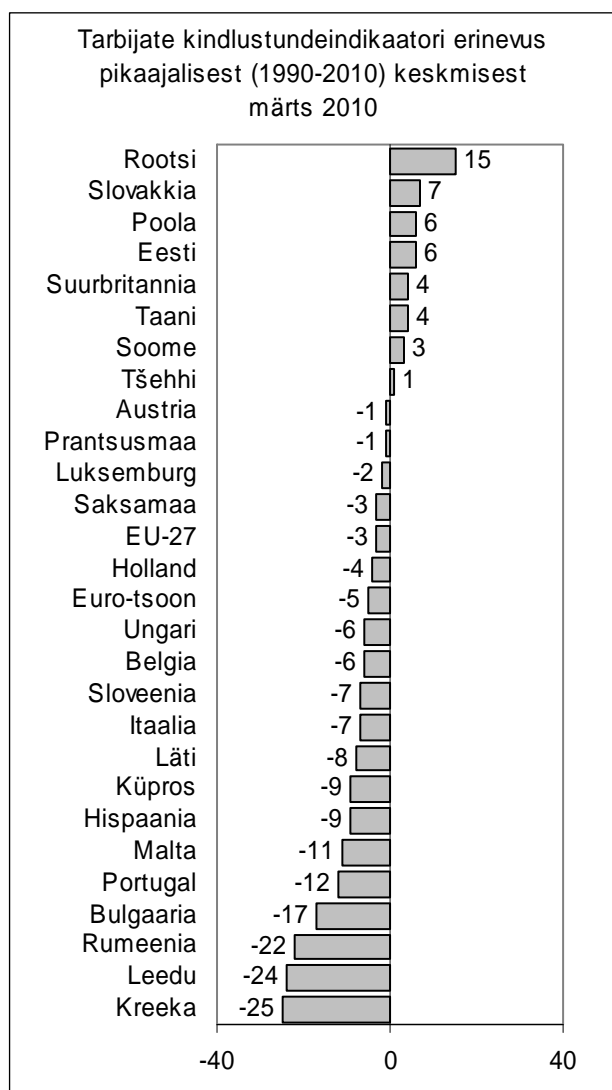
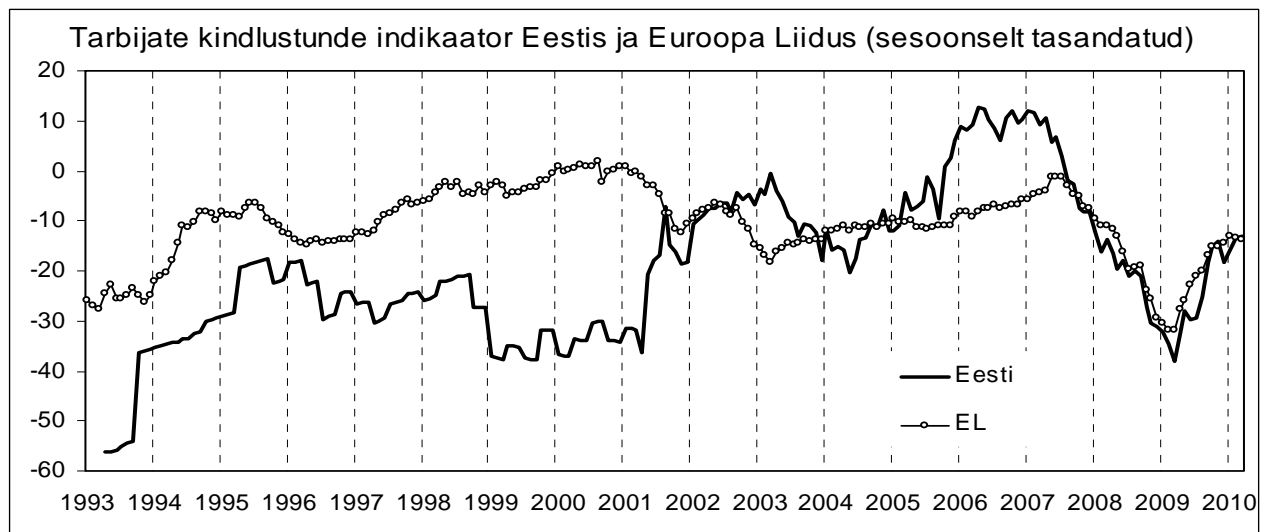
	Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord järgneval 12 kuul (saldo)	Eesti majanduslik olukord järgneval 12 kuul (saldo)	Tööpuudus järgneval 12 kuul (saldo)	Säästmise järgneval 12 kuul (saldo)
Märts 2005	-5	3	10	4	-28
Märts 2006	+8	11	21	-14	-14
Märts 2007	+9	16	20	-15	-14
Märts 2008	-11	2	-6	19	-22
Märts 2009	-37	-16	-35	66	-30
Jaauar 2010	-15	-3	-3	34	-20
Veebruar 2010	-15	-3	-2	30	-26
Märts 2010	-14	-4	-1	20	-29

Tarbijate kindlustunde indikaator sotsiaal-demograafilistes gruppides

	2006 märts	2007 märts	2008 märts	2009 märts	2010 märts
KOKKU	8	9	-11	-37	-14
Sissetulek					
I kvartiil	-2	-2	-12	-41	-23
II kvartiil	1	6	-20	-39	-22
III kvartiil	8	15	-10	-33	-10
IV kvartiil	21	21	-5	-33	-2
Sugu					
Mehed	13	12	-10	-34	-10
Naised	4	7	-12	-39	-17
Vanus					
16-29	18	18	-3	-29	0
30-49	8	10	-14	-42	-13
50-64	7	5	-14	-42	-23
65 -	-1	0	-15	-33	-20
Tööga hõivatus					
Eraettevõtja	15	18	-12	-41	-2
Valgekrae	12	14	-12	-38	-8
Oskustööline	15	9	-13	-37	-9
Lihttööline	1	12	-9	-41	-21
Töotu	5	4	-12	-47	-21
Haridus					
Põhiharidus	10	9	-2	-27	-5
Keskharidus	6	8	-12	-39	-16
Kõrgharidus	12	11	-16	-38	-14

Tarbijate kindlustunne on I kvartalis paranenud kogu Euroopa Liidus, sealhulgas kõigis Eestile olulistes ekspordiriikides. Eestis on tarbijate kindlustunde taastumine olnud suhteliselt kiire. Euroopa Komisjoni poolt avaldatud

silutud aegridade alusel on tarbijate kindlustunne kiiremini taastunud Rootsis, Suurbritannias, Slovakkias, Eestis. Aeglane on taastumine olnud Leedus, Rumeenias, Kreekas, Bulgaarias.

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2010			
	jaan	veebr	märts	
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0,4	0,1	0,4
mõnevõrra parem	+	3,9	3,4	3,4
sama	=	43,3	41,0	38,1
mõnevõrra halvem	-	37,1	38,4	37,3
palju halvem	--	14,5	15,9	19,9
ei oska öelda		0,9	1,3	1,0
saldo		-31	-33	-36
2. Perekonna majanduslik olukord järgneva 12 kuu pärast				
palju parem	++	0,8	0,6	1,0
mõnevõrra parem	+	15,4	18,6	18,8
sama	=	46,0	40,6	40,0
mõnevõrra halvem	-	16,1	17,1	15,5
palju halvem	--	3,5	4,5	7,0
ei oska öelda		18,3	18,5	17,8
saldo		-3	-3	-4
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0,0	0,0	0,1
mõnevõrra parem	+	2,1	5,8	4,0
sama	=	9,6	11,9	10,6
mõnevõrra halvem	-	48,4	40,0	41,8
palju halvem	--	34,5	34,8	36,1
ei oska öelda		5,4	7,6	7,4
saldo		-58	-52	-55
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	0,5	0,1	0,1
mõnevõrra parem	+	29,3	30,4	34,4
sama	=	31,0	30,6	27,5
mõnevõrra halvem	-	25,4	19,9	16,1
palju halvem	--	5,3	7,3	10,4
ei oska öelda		8,6	11,8	11,5
saldo		-3	-2	-1
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	7,4	10,8	13,1
mõõdukalt tõusnud	+	14,9	21,4	25,3
natuke tõusnud	=	21,4	19,4	19,9
jäänud samaks	-	33,6	26,3	20,9
alanenud	--	18,6	15,6	12,1
ei oska öelda		4,1	6,6	8,8
saldo		-21	-7	3

Küsimus	2010			
	jaan	veebr	märts	
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	10,4	8,9	11,0
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	17,1	17,0	25,6
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	23,1	23,1	16,6
hinnad püsivad samal tasemel	-	32,6	27,3	24,0
hinnad langevad	--	4,4	3,8	3,5
ei oska öelda		12,4	20,0	19,3
saldo		-2	0	8
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	14,0	14,6	8,3
kasvab mõnevõrra	+	51,3	44,9	42,5
jääb samaks	=	18,1	19,8	22,3
väheneb mõnevõrra	-	10,8	13,3	17,1
väheneb tunduvalt	--	0,4	0,9	1,1
ei oska öelda		5,5	6,6	8,8
saldo		34	30	20
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	40,4	43,3	39,4
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	27,5	21,3	22,4
ei ole soodne	-	23,5	22,5	26,4
ei oska öelda		8,6	13,0	11,9
saldo		17	21	13
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	1,1	1,0	0,9
mõnevõrra rohkem	+	4,9	4,1	4,9
umbes samad	=	43,5	40,1	42,8
mõnevõrra vähem	-	18,0	13,0	13,6
tunduvalt vähem	--	30,1	31,3	29,8
ei oska öelda		2,4	10,5	8,1
saldo		-36	-35	-33
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	8,5	8,3	9,8
küllaltki sobiv aeg	+	23,8	28,9	21,5
pigem ebasobiv aeg	-	37,9	27,0	23,5
täiesti ebasobiv aeg	--	21,9	25,3	33,9
ei oska öelda		8,0	10,6	11,4
saldo		-20	-16	-25

Küsimus	2010			
	jaan	veebr	märts	
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	8,5	6,6	5,9
küllaltki tõenäoline	+	30,1	29,0	29,5
küllaltki ebatõenäoline	-	27,5	26,8	21,3
täiesti ebatõenäoline	--	30,1	33,6	38,8
ei oska öelda		3,8	4,0	4,6
saldo		-20	-26	-29
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	1,9	2,0	1,8
säästetakse natuke	+	33,0	33,6	35,9
tullakse ots-otsaga välja	=	54,4	48,0	47,9
kulutatakse varasemaid sääste	-	7,8	9,6	8,3
elatakse võlgu	--	1,9	4,0	3,3
ei oska öelda		1,1	2,8	3,0
saldo		13	10	12

Küsimus	2010			
	jaan	veebr	märts	
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	2,1	-	-
küllaltki tõenäoline	+	4,3	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	9,8	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	83,0	-	-
ei oska öelda		0,9	-	-
saldo		-84	-	-
14. Maja ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	1,1	-	-
küllaltki tõenäoline	+	2,8	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	5,1	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	90,4	-	-
ei oska öelda		0,6	-	-
saldo		-90	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	9,8	-	-
küllaltki tõenäoline	+	12,4	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	8,9	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	67,8	-	-
ei oska öelda		1,3	-	-
saldo		-56	-	-

TARBIJABAROMEETER

(saldod: küsitletute positiivsete ja negatiivsete hinnangute vahe)

Küsimus	1992 - 2010			2009										2010		
	min	kesk	max	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-53	-7	18	-26	-25	-27	-29	-33	-30	-30	-31	-31	-32	-31	-33	-36
Järgmised 12 kuud	-36	-1	17	-16	-12	-9	-11	-14	-9	-5	-5	-4	-9	-3	-3	-4
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-65	-4	38	-63	-64	-65	-60	-61	-55	-55	-54	-61	-58	-52	-55	
Järgmised 12 kuud	-37	4	27	-35	-30	-24	-21	-23	-16	-5	1	1	-12	-3	-2	-1
HINNAD																
Viimased 12 kuud	-29	32	85	1	-11	-17	-18	6	-9	-12	-26	-29	-13	-21	-7	3
Järgmised 12 kuud	-33	41	85	-33	-30	-30	-20	11	-11	-13	-15	-21	9	-2	0	8
Muutus %-des	-1	11	21	-1	2	2	1	6	5	5	5	4	6	6	7	7
TÖÖPUUDUS																
	-22	19	76	66	59	50	45	45	40	33	28	34	34	34	30	20
PÜSIKAUPADE OSTUD																
Praegu	-7	25	47	3	11	4	12	15	16	14	18	23	18	17	21	13
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-16	-2	-40	-43	-35	-39	-35	-34	-36	-39	-36	-35	-36	-35	-33
SÄÄSTUD																
Praegu	-75	-26	-2	-24	-16	-11	-27	-15	-22	-19	-15	-14	-12	-20	-16	-25
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-29	-6	-30	-21	-23	-36	-29	-32	-32	-24	-17	-26	-20	-26	-29
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																
	-22	11	20	15	16	12	11	11	9	9	11	12	12	13	10	12
AUTO OSTMINE																
	-89	-69	-55	x	-85	x	x	-86	x	x	-89	x	x	-84	x	x
MAJA OSTMINE																
	-93	-82	-64	x	-91	x	x	-93	x	x	-93	x	x	-90	x	x
MAJA, KORTERI REMONT																
	-66	-33	-14	x	-58	x	x	-64	x	x	-61	x	x	-56	x	x
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR																
	-37	-11	13	-37	-31	-27	-28	-28	-24	-19	-14	-14	-20	-15	-15	-14

3. 2009 – teine kriisiaasta

Majandusaasta osutus Eestile raskemaks kui 2008. a detsembris oodati. USA-st alguse saanud finantskriisi mõju maailmamajandusele oli tugevam kui osati karta. Kriis levis väga kiiresti ja tõmbas kaasa kõiki peamisi majanduspiirkondi. Mis aga eriti halb, kriis avaldas ootamatult tugevat pärssivat mõju rahvusvahelisele kaubavahetusele.

Eestile, kui ekspordist sõltuvale riigile, tähendas rahvusvahelise kaubavahetuse järsk kahenemine sisemajanduse koguprodukti olulist langust. Samuti raskendas Eesti olukorda asjaolu, et globaalsele kriisile eelnes siin kiire majandusareng, mis päädis kinnisvarabuumiga vahetult kriisi eel. Raskendavate asjaolude hulka tuleb panna ka eduaastatel kogunenud suur pangalaenukoormus ja pikaajaline välistasakaalustamatus.

Suur lisandväärtuse langus 2009. aastal vähendas oluliselt riigi eelarvetulusid, omanike kasumit ja töötajate palka. Paljudele tähendas majanduskriis tööst ilma jäämist. Aasta keskseks probleemiks ettevõtetele kujunes kohanemine katastroofiliselt vähenenud nõudlusega, leibkondadele – läbiajamine vähenenud tuludega ja riigile – toimetulemine kõrge tööpuudusega ja eelarvekärped.

Majanduskriis sundis riiki ja ettevõtjaid tegelema valdavalt lühiajaliste (ellujäämise) küsimustega. Sellele vaatamata saavutati, et Eesti 2009. aasta majandustulemused vastasid nõudlikele Maastrichti kriteeriumidele. See võib tagada Eestile 2011. aastal ühinemise eurotsooniga, millel on pikaajaline mõju riigi edasisele arengule. Väheoluline pole ka välistasakaalu kvalitatiivne paranemine (positiivne jooksevkonto saldo), mis tõsi küll oli suuresti sisenõudluse vähenemise tagajärg. Majandusraskused sundisid ettevõteteid ja valitsussektorit muutuma efektiivsemateks, kohanema raskemaks muutunud oludega, mistõttu võib ka siit näha teatud tulu edaspidiseks.

Nüüd kõigest lähemalt. **Sisemajanduse kogutoodang** (SKP) vähenes 2009. aastal püsivhindades 14,1% ja moodustas jooksevhindades 214,8 mld krooni (langus jooksevhindades 33,3 mld kr). Suuremal määral põhjustasid langust töötlev tööstus, hulgi- ja jaekaubandus ning ehitus (vt tabel 3.1). Kvartalite löikes oli majanduslangus järgmine: I kvartal 15,0%, II kvartal 16,1%, III kvartal 15,6% ja IV kvartal 9,5%. Madalam majanduslangus IV kvartalis on osaliselt seletatav baasiperioodi eripäraga – 2008. a IV kvartalis oli toimunud juba arvestatav SKP langus (–9,7%). Kuid IV kvartal oli ka esimene, kus majandus näitas tõusu võrreldes eelneva kvartaliga (kasv võrreldes III kvartaliga 2,5%). SKP mahu järgi hinnates oli majanduse madalseis (kriisi põhi) II ja III kvartalis.

SKP arvestus **tarbimise meetodil** näitab, et 2009. a vähenes Eesti sisenõudlus (võrreldes 2008. a) 23,9%, millest investeeringud vähenesid 34,5% ja eratarbimine 18,9%. Investeeringute osakaal SKP-s langes oluliselt ja moodustas 2009. a 21,8% (2008. a 28,4%). Eratarbimise osakaal moodustas 51,5%, mis on 3,3%-punkti vähem kui 2008. a.

Majanduslangusega käis kaasas **hõivatute arvu** oluline vähenemine (näitab tööturu paindlikkust). Hõivatute keskmiseks arvuks kujunes 2009. aastal 595,8 tuhat inimest, mis on 60,8 tuhat inimest vähem kui 2008. aastal. Kõige rohkem langes hõive II kvartalis (aastavõrdluses 64,7 tuh in). Oluliselt vähenes hõivatute arv tööstuses (15,7 tuh in) ja ehituses (28,0 tuh in). Terve aasta püsis tähelepanu keskmes üha kasvav **tööpuudus**. Aasta keskmiseks töötuse määraks kujunes 13,8% (aasta varem 5,5%), sellest IV kvartalis 15,5%. Töötute arv 2009. aastal kasvas kvartalist kvartalis: I kvartal 79 tuh in, II kvartal 92,2 tuh in, III kvartal 102,3 tuh in ja IV kvartal 106,7 tuh in. Ligi kolmandik töötutest olid töötud aasta või kauem. Kriisi ajal vähenes täistööajaga töötajate osakaal ja vastavalt suurenes osaajaga töötajate osakaal. Töötundide arv vähenes rohkem kui hõivatute arv, mille tulemusena alates II kvartalist tõusis töötunni tootlikkus.

Majanduskriis mõjutas oluliselt **inflatsiooni**, mida võis ka eeldada. Kui 2008. a tõusid tarbijahinnad (aasta keskmisena) 10,4%, siis 2009. aastal oli vastav näitaja miinus 0,1% ehk väike deflatsioon. Hinnatõusu peatumist saab seletada nõudluse langusest tulenenud konkurentsi teravnemisega siseturul, palkade ja tulude vähenemisega, tööefektiivsuse tõusuga jne. Tarbijate poole pealt tuleb positiivselt esile tõsta toidu 0,4%-list odavnemist. Samuti alanesid transporditeenuste (-6,4%) ja sideteenuste (-0,2%) hinnad. Kallinesid 11,4% võrra alkoholitooted (aktsiiside tõstmine), riided (0,8%), eluasemega seotud toodete ja teenuste hinnad (1,3%) ja majapidamiskaupad (2,6%). Ettevõtetele tähendas hinnakonkurentsi teravnemine olulist kasumi vähenemist (esialgsel hinnangul enam kui kaks korda).

Kaupade **eksport** vähenes 2009. aastal nominaalhinnas 31,1 mld kr ehk 23,5% ja moodustas 101,3 mld krooni. Eksport vähenes väga järsult kohe I kvartalis. Kui 2008. aastal oli ekspordikäive kvartalite lõikes 31...34 mld kr, siis 2009. a I kv 23,4 mld kr, II kv 25,5 mld kr, III kv 25,8 mld krooni ja IV kv 26,6 mld kr. Kui 2008. aastal töötleva tööstuse ettevõtted ekspordisid oma toodangust 54%, siis 2009. aastal 52,8 %. Ekspordi peamised sihtriigid olid endiselt Soome (18,4% kogu ekspordist), Rootsi (12,5%), Läti (9,7%) ja Venemaa (9,3%). Samas olid Rootsi ja Soome need riigid, kuhu Eesti eksport ka kõige rohkem vähenes (kokku 11,2 mld kr). Põhjus on selles, et oluline osa Eesti kaubavahetusest Soome ja Rootsiga on tööstusharusisene ja sõltub nende riikide ekspordist kolmandatesse riikidesse.

Kaupade **import** moodustas 2009. aastal 114,1 mld krooni, mis on 55,8 mld kr vähem kui 2008. aastal. Vähenemise peamisteks põhjusteks on ekspordi vähenemine ja sisenõudluse langus (seda nii kapitalikaupade kui ka tarbekaupade osas). Välistasakaalu seisukohalt on impordi vähenemine positiivne, parandades viimaste aastate suures defitsiidis olnud **kaubavahetusbilanssi**. 2009. a vähenes kaubavahetuse defitsiit 37,4 mld kroonilt (2008. a) 12,8 mld kroonini ehk ligi kolm korda. Suurim

negatiivne bilanss oli Eestil 2009. aastal mineraalsete toodete kaubavahetuses (-5,9 mld kr) ja suurim positiivne bilanss puidu ja puidutoodete kaubavahetuses (+5,8 mld kr).

Teenuste bilanss oli 2009. aastal traditsiooniliselt positiivne: eksport 49,5 mld kr, import 28,8 mld kr (eelmisel aastal vastavalt 55,2 ja 36,4 mld kr). Teenuste positiivne bilanss parandas olulisel määral **jooksevkonto saldot**, mis oli sel aastal esmakordselt positiivne - 9,9 mld krooni ehk 4,6% SKP suhtes.

Palkade aastaid kestnud kasv asendus 2009. aastal langusega. Jättes kõrvale palgalanguse sotsiaalsed küljed, võib selles näha palgakorralduse paindlikkust, mis kindlasti aitas vähendada ettevõtete pankrotistumist kriisi ajal. Esialgsel hinnangul kujuneb aasta keskmiseks nominaalpalgaks ligi 12 300 krooni, mis tähendab, et palgad vähenesid 5,2%. Umbes samas ulatuses alanes ka reaalpalk. Tegevusalade lõikes olid kõrgemad palgad finantsvahenduses 20 895 krooni, IT sektoris 19 768 krooni, energeetika sektoris 16 582 krooni, avalikus sektoris 15 028 krooni.

Kinnisvaraturg oli kolmandat aastat järjest suures languses. 2009. aastal sõlmiti 26,6 tuhat notariaalselt tõestatud kinnisvaratehingut kogumaksumusega 18,1 mld krooni. Võrdluseks olgu märgitud, et buumiaastal (2006) oli tehinguid 60,2 tuhat ja müügitehingute maksumus 73,8 mld kr. Keskmise kinnisvaratehingu maksumus, mis oli 2006. a 1225 tuhat krooni, langes 2009. aastaks alla 700 tuhande krooni. Aasta lõpus võis täheldada esimesi kinnisvaraturu elavnemise märke.

Laenuurg tegi esmakordselt läbi taandarengu. Laenuportfell alanes 260,1 mld kroonilt (2008. a lõpp) 244,7 mld kroonile (2009. a lõpp). Põhjuseks nii nõudmise vähenemine kui ka pankadepoolne laenuuringimuste karmistamine. Samal ajal elanike hoiused pankades kasvasid, ulatudes aasta lõpuks 60,9 mld kroonini (umbes 8 kuu palgafond).

Äriettevõtete tegevust 2009. aastal iseloomustavad järgmised andmed: tööstustoodang (mahuindeks) langes 25,5%, kaupade jaemüük

(mahuindeks) vähenes 15,6%, omal jõul tehtud ehitustööde maksumus jooksevhinnas langes esialgsel hinnangul 35%. Jääb veel lisada, et

2009. aastal oli **maksebilanss** tasakaalus ja **valitsemissektori koondeelarve** ülekulu oli 3,7 mld krooni ehk 1,7% SKPst.

Rahvusvaheliste reitinguagentuuride hinnangud Eestile (seisuga 30. märts 2010)

- **Gloaalne konkurentsivõime reiting** (World Economic Forum, Geneva)

35. koht 133 riigi võrdluses. Reiting iseloomustab riigi võimet tagada jätkusuutlik majanduskasv keskpikal perioodil. Tugineb informatsioonile, mis iseloomustab riigi arengufaasi sõltuvalt sellest, kas areng toimub ressursside, tehnoloogia või innovatsiooni baasil. Võrreldes aasta varasemaga on reiting 3 koha võrra langenud.

- **Rahvusvaheline inimarengu indeks** (ÜRO)

40. koht 182 riigi edetabelis. Indeks arvestab elanike haridustaset, eluiga, majanduse arengutaset jne. Võrreldes 2008. aastaga tõus kaks kohta.

- **Rahvusvaheline majandusvabaduse indeks** (The Heritage Foundation)

16. koht 179 riigi võrdluses. Hindamise aluseks on kaubanduspoliitika, riiklik sekkumine, rahanduspoliitika, musta turu osakaal majanduses jne. Võrreldes möödunud aastaga on Eesti 3 koha võrra langenud.

- **Rahvusvaheline pikaajaliste väliskohustuste täitmise võimet iseloomustav reiting** (Standard & Poor's)

Reitinguagentuur Standard & Poor's (S&P) alandas Eesti riigireitingut ühe astme võrra tasemelt A tasemele A–, reitingute väljavaade jäi negatiivseks. Aluseks on riigis läbiviidud struktuurireformid, otsinvesteeringute maht, fiskaal- ja rahapoliitika. Reiting "A" tähendab, et riik on täiesti usaldusväärne.

- **Rahvusvaheline korrupsiooni indeks** (Transparency International)

27. koht 180 riigi edetabelis. Esikohal olevas riigis on korrupsioon väikseim. Aasta varem oli Eesti positsioon sama.

- **Rahvusvaheline infotehnoloogia indeks** (World Economic Forum)

25. koht 134 riigi võrdluses. Aluseks on IT kasutamine riigi majanduse edendamisel. Võrreldes aasta varasemaga on Eesti seitsme koha võrra langenud.

- **Bertelsmanni transformatsiooni indeks** (Bertelsmann Media Worldwide)

Eestile kuulub 4. koht 119 riigi hulgas. Iseloomustab turumajanduse ja demokraatia arengut riigis sellesuunaliste reformide kiiruse ja efektiivsuse kaudu. Viimase aastaga on Eesti koha võrra langenud.

- **Turismi konkurentsivõime indeks** (World Economic Forum)

Eestile kuulub 133 riigi hulgas 27. koht. Indeks võtab arvesse riigis valitsevat turvalisust, transpordi- ja IT infrastruktuuri, loodus- ja kultuuriressursse, tervishoiu- ja hügieenitingimusi jne. Viimase aastaga on Eesti langenud ühe koha võrra.

Tabel 3.1. Sisemajanduse koguprodukt tegevusalade lõikes (miljard krooni)

	2005. a püsihindades			Kehtivates hindades		
	2008	2009	Muutus, %	2008	2009	Osatähtsus 2009. a, %
Põllumajandus, jahindus,	2 876,9	2 583,2	-10,2	3 886,0	3 007,0	1,6
Metsamajandus	977,3	1 139,3	16,6	2 154,6	1 621,5	0,9
Kalapüük	210,8	223,0	5,8	340,7	386,1	0,2
Mäetööstus	1 464,0	1 302,0	-11,1	2 312,0	2 296,7	1,2
Töötlev tööstus	28 309,2	20 996,6	-25,8	37 309,7	26 937,3	14,5
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	3 295,7	2 901,3	-12,0	7 061,3	6 896,0	3,7
Ehitus	9 193,6	6 427,9	-30,1	18 438,3	12 535,1	6,8
Hulgi- ja jaekaubandus	20 058,3	16 110,7	-19,7	31 149,0	25 004,1	13,5
Hotellid ja restoranid	2 150,5	1 657,9	-22,9	3 361,2	2 542,3	1,4
Veondus, laondus ja side	20 367,7	17 136,3	-15,9	22 603,5	19 161,3	10,3
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	12 061,0	8 859,0	-26,5	8 974,5	6 510,5	3,5
Finantsvahendus	24 401,9	22 703,3	-7,0	44 879,3	39 325,8	21,2
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkind- lustus	6 869,8	6 964,7	1,4	14 293,5	14 435,8	7,8
Haridus	4 876,7	4 676,7	-4,1	10 731,7	10 108,6	5,5
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	2 851,9	2 786,6	-2,3	8 089,8	7 754,3	4,2
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	3 804,7	3 228,9	-15,1	7 877,2	6 755,0	3,6
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	141 612,2	120 117,7	-15,2	223 462,3	185 277,7	100,0
Neto-tootemaksud	18 880,4	17 867,9	-5,4	28 030,5	29 550,5	
SKP TURUHINDADES	160 455,3	137 856,1	-14,1	251 492,8	214 828,1	

Allikas: Statistikaamet

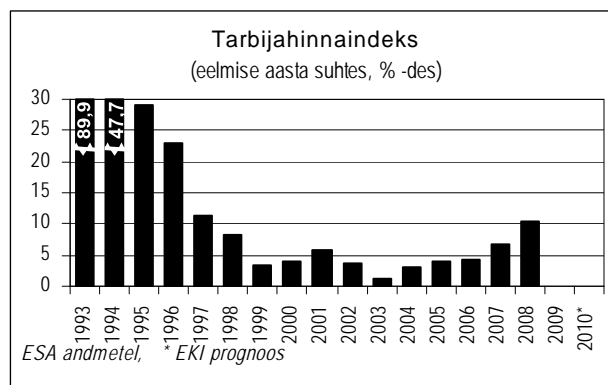
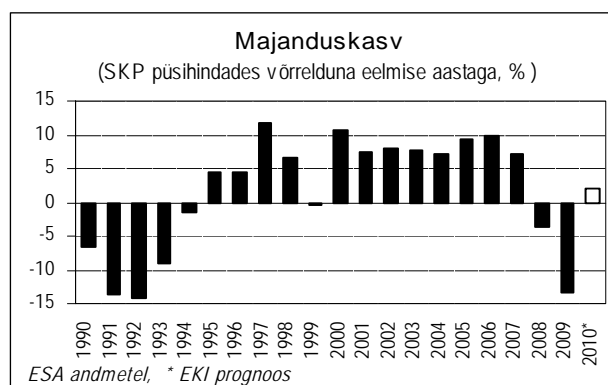
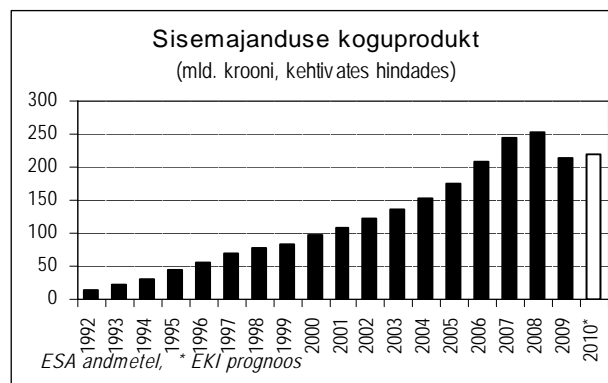
4. Lühülevaade Eesti majandusarengust 1993-2010. a

Sisemajanduse koguprodukt (SKP). Reformide ja majanduse ümberstruktureerimise käigus (1992-1994) kahanes sisemajanduse koguprodukt (püsihindades) ligi veerandi võrra. Tõus algas 1994. aasta teisel poolel ja kestis 2007. aastani. Majanduse reaalkasv oli tõusu-aastatel (2000-2007) keskmiselt 8,7% aastas. Nominaalhindades suurenes SKP 1994-2007 ~10 korda. Arengukiirus tõusis pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga. Sellest tulenevalt võib 2004. aastat nimetada kiirenduse aastaks ja 2005. aastat kõrgkonjunkturi aastaks. Sel aastal sai alguse kinnisvarabuuri, mis kulmineerus 2006. aastal, mis sai nimeks ülekuumenemise aasta. Kinnisvarabuuri järgsele aastale oli iseloomulik majanduskasvu aeglustumine, mistõttu 2007. aasta märksõnaks on jahtumine. Olukord muutus 2008. aastal, kui maailmas sai alguse finantskriis, mis viis Eesti majanduse langusesse. 2008. aastal moodustas SKP ühe inimese kohta 67% Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest (hindade erinevust arvestades). Majanduslangus kiirenes 2009. aastal (langus 14,1%) ja alles 2010. aastal on oodata väikest tõusu (EKI prognoos 2%).

Tarbijahinnaindeks (THI). Tarbekaubad ja tasulised teenused on krooni ajal (1992. juunist kuni 2009. a maini) kallinenud keskmiselt 10,1 korda. Tarbijahindade tõus aastast-aastasse aeglustus, jõudes 2003. a 1,3%-ni. Perioodil 2004-2006 THI püsis vahemikus 3,0...4,4%. Hinnatõusu aluseks oli siis siirdemajandusriikidele iseloomulik hinnaühildumisprotsess. Sel perioodil kasvasid administratiivselt reguleeritavad hinnad kiiremini vabalt kujunevatest hindadest ja teenuste hinnad kaupade hindadest (2004. a THI oli 3,0%, 2005. a 4,1% ja 2006. a 4,4%). Nõudmis- ja pakkumispoolsete tegurite koosmõjul hakkas 2007. aastal inflatsioon taas kiirenema: 2007. aastal oli THI 6,6% ja 2008. aastal koguni 10,4%. Situatsioon muutus oluliselt 2009. aastal, mil majanduslanguse ja vähenenud nõudluse mõjul inflatsioon langes miinus 0,1%-ni. EKI prognoosib 2010. aastaks hindade püsivust 2009. a tasemel.

Väliskaubandus. Eesti väliskaubandus on viimase neljateist aasta jooksul jõudsalt arenenud. Aastatel 1994-2008 on kaupade väliskaubanduse käive jooksvates hindades kasvanud ligi 8 korda. Samas on kõikidel aastatel kauba-

vahetusbilans olnud negatiivne, seejuures rekordaaastatel on defitsiit ületanud 30 mld krooni piiri. Kõige kiirema hüppe tegi **eksport** aastatel 2005-2006, mida seostatakse Eesti astumisega Euroopa Liitu. Eesti suurimad ekspordipartnerid on läbi aegade olnud Soome ja Rootsi. Kaupade **import** on kõigil aastatel (välja arvatud 1999. a) suurenenud. Impordinõudluse kiiret kasvu on soodustanud välismaiste otseinvesteeringute hoogne sissevool ja eratarbimise kiire areng. Peamisteks impordipartneriteks on olnud samuti Soome ja Rootsi, kust on ka pärit valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhankelepingute täitmisel. Maailma majanduskliima halvenemisega Eesti väliskaubanduse areng aastatel 2001-2002 aeg-

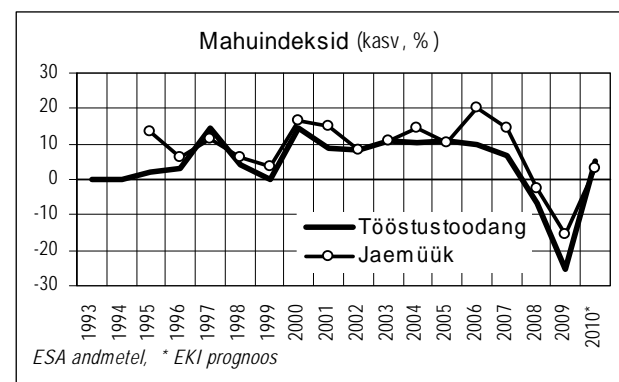
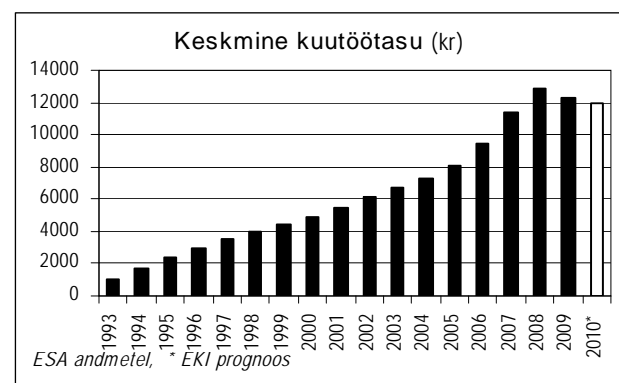
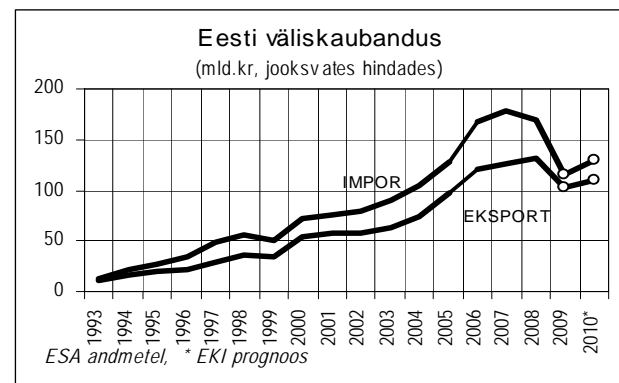
lustus, kuid alates 2003. aastast taas kiirenes. 2008. a eksport oli 132,5 mld kr ja import 169,9 mld kr. 2009. aastal väliskaubanduse areng pidurdus. Põhjuseks nõudluse langus välisturgudel globaalse finantskriisi tõttu. 2010. aastal on oodata mõõdukat väliskaubanduse elavnemist.

Tööhõive. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Alates 2000. aastast on hõivatute arv liikunud tõusu suunas, jõudes 2000. a 572 tuh inimeselt 657 tuhande inimeseni 2008. aastal. Töötuse määr kasvas kuni 2000. aastani, ulatudes siis ligi 14%-ni. Hiljem on töötuse määr liikunud langustrendil, moodustades 2003. ja 2004. a ~10% ja 2007. a 4,7%. Registreeritud töötuid oli 2001. a I kvartalis rekordiliselt 58 tuhat inimest (6,6%), seejärel on nende arv vähenenud (2007. a augustis 12,9 tuhat inimest). Tööhõivet tõstis kinnisvarabuim, mille käigus ehitussektorisse lisandus ligi 40 tuhat töötajat. 2008. aastal hakkas tööpuudus taas kasvama, põhjustatuna majanduslangusest ja eriti ehitussektori taandarengust. 2009. a tööpuudus kasvas järsult. Registreeritud töötusijaid oli aasta lõpul ligi 90 tuhat inimest. Olukord ei parane ka 2010. aastal.

Tööstustoodang. Tööstustoodangu osakaal SKP-s on majanduse ümberstruktureerimise käigus vähenenud 35,4%-lt (1992. a) 16,9%-ni (2008. a). Töötlev tööstus annab 5/6 tööstustoodangust. Alates 1995. aastast on tööstustoodangu mahuindeks olnud positiivne, erandiks on olnud vaid 1999. aasta, mil 3,4%-st langust põhjustas Vene majanduskriis. 2000–2006. a on tööstuse areng olnud kiire (keskmiselt 10%). Toodangu maht sõltub olulisel määral allhanketööde lepingutest ja viimased omakorda maailmajanduse olukorrast. Allhanked moodustasid 2000. aastal ligi poole töötleva tööstuse toodangust, kahanedes 2003. aastaks kolmandikuni. Oluline mõju tööstustoodangu arengule on ka välisnõudlusel, kuna tööstustevõtted müüvad välisturgudel enam kui poole oma toodangust. 2006. aastal tööstustoodangu reaalkasv oli 9,9% ja aeglustus 2007. aastal 6,7%-ni. Olukord muutus oluliselt 2008. aastal, mil nõudluse langus sise- ja välisturul põhjustas toodangu mahu 6,5%-lise vähenemise. Tellimised vähenesid veelgi enam 2009. aastal, mil toodangu maht langes 25,5%. 2010. a prognoos – kasv 5%.

Palk ja elanike sissetulekud. Krooni ajal on keskmine brutopalk pidevalt suurenenud, ületades 6000 krooni piiri esmakordselt 2002.

aastal ja 11 000 krooni piiri 2007. aastal. Palga kasv on ületanud tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsissetuleku tõusu kõikidel aastatel. Keskmiselt on reaalsissetuleku tõus olnud 1996–2008. a 7,0% aastas. Kõrgemad nominaalsissetulekud on finantssüsteemis, valitsussektoris, kinnisvaraarenduses ja mäetööstuses. Leibkonnaliikme netosissetulekud on kasvanud 913 kroonilt (1994. a) 5286 kroonini (2007. a) kuus. Sissetulekud palgatööst moodustavad seejuures umbes 68% ja individuaalsest teisest tegevusest ca 5%. 2005. a algas palgakasvu kiirenemine (tööjõupuuduse mõjul) ning keskmine palk ulatus 2007. aastal juba 11 336 kroonini ja 2008. aastal 12 912 kroonini. Majanduslangus sunnib ettevõtteid tootluse- ja palgatõusu proportsioonist rangemalt kinni pidama. 2009. a keskmine palk langes 12 300 kroonini ja 2010. a prognoosi kohaselt 12 000 kroonini.

Tähtsamad majandustulemused 1993 – 2009 ja prognoos 2010. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 prognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld krooni	22,8	78,7	83,8	96,4	109,1	121,7	136,4	151,5	175,0	207,0	244,5	251,5	214,8	219
SKP võrreldavates hindades eelmise aasta suhtes	%	91,0	106,7	99,7	110,0	107,5	107,9	107,6	107,2	109,4	110,0	107,2	96,4	85,9	102
Kapitali kogumahutus põhivarasse	mld krooni	5,4	23,9	20,6	24,8	28,9	36,1	43,1	46,8	56,2	72,3	84,4	73,8	46,9	49
Tarbijahinnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	8,2	3,3	4,0	5,8	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	0,1	0,0
Tootjahinnaindeks (aasta keskmine)	%	75	4,2	-1,2	4,9	4,5	0,4	0,2	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	0,5
Kaupade põhieksport	mld krooni	10,6	35,2	35,4	53,9	57,8	57,0	62,6	74,6	96,7	121,0	125,7	132,4	101,3	110
Kaupade põhiimport	mld krooni	11,8	55,2	50,4	72,2	75,1	79,5	89,4	104,9	128,4	167,4	179,0	170,0	114,1	130
Kaubavahetuse saldo	mld krooni	...	-20,0	-15,4	-18,3	-17,2	-22,5	-26,8	-30,3	-31,7	-46,4	-53,3	-37,6	-12,8	-20
Teenuste eksport	mld krooni	4,4	20,8	22,0	25,3	28,1	28,2	30,7	35,9	40,9	43,6	50,1	55,2	49,5	50
Teenuste import	mld krooni	3,4	12,8	13,6	15,1	16,8	18,3	19,2	22,0	27,7	31,2	35,1	36,6	28,8	30
Jooksevkonto saldo	mld krooni	+0,3	-6,8	-3,6	-5,2	-5,6	-12,9	-15,4	-17,1	-17,5	-35,0	-43,5	-23,6	+9,9	0
SKP suhtes	%	1,2	-8,6	-4,3	-5,4	-5,2	-10,6	-11,3	-11,3	-10,0	-16,9	-17,8	-9,4	4,6	0
Registreeritud tööpuudus (aasta keskmisena)	tuh in	34,4	31,9	44,0	46,2	54,1	48,2	43,3	32,2	26,0	15,4	13,4	19,7	67	90
Nominaalpalk keskmiselt kuus	krooni	1 066	4 021	4 440	4 907	5 510	6 144	6 723	7 287	8 073	9 407	11 336	12 912	12 300*	12 000
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	4,0	6,9	6,3	6,1	7,6	8,0	5,2	6,4	11,6	13,0	3,2	-5,2	-2,5
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	4,1	-3,4	14,6	8,9	8,2	11,0	10,5	11,0	9,9	6,7	-6,5	-25,5	5,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	6,4	3,6	16,3	15,0	8,4	10,9	14,6	10,5	20,3	14,6	-2,5	-15,6	3,0
Pankade koondlaenuportfell aasta lõpul	mld krooni	...	23,9	26,7	34,2	40,7	50,0	69,2	92,5	125,4	177,7	240	260,1	244,7	250
Maksebilansi saldo	mld krooni	2,6	0,1	1,8	2,3	-0,7	0,9	2,3	3,4	4,9	7,5	1,4	7,9	0,03	...
Omal jõul tehtud ehitustööd	mld krooni	1,8	9,5	8,4	9,7	10,8	14,0	15,6	18,4	23,7	34,0	43,1	37,5	23,5*	24

* oodatav

5. EKI toidukorvi maksumus: I kvartal 2010

Toidukorvi ühe protsendiline kallinemine kvartaliga oli ootuspärane, aastatagusest on kulutused toidule 3,5% väiksemad.

Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv¹⁸ maksis märtsis 864.48 krooni ning oli detsembri ostukorvi maksumusest 1% (8.17 kr) kallim, 2009. aasta I kvartali toidukorvist 3,5% (-31.28 kr) odavam (tabel 5.1, joonised 5.1 ja 5.2).

I kvartalis tõusis EKI toidukorvi maksumus võrreldes möödunud aasta neljanda kvartaliga puu- ja köögivilja ning kartuli ja piimatoodete kallinemise tõttu. Kartuli ja köögivilja hinnad olid 2009. aastal rekordmadalal tasemel ning hinnatõus, arvestades kulutusi hoiustamisele, oli ootuspärane. Toidukorvis suurenesid ka kulutused piimatoodetele ja kalale.

Kartuli ja köögivilja kallinemise tõttu suurenesid neljaliikmelise pere ühe nädala ostukulud I kvartalis 13.01 ja puuvilja kallinemise tõttu 5.84 krooni. Kolm kuud tagasi oli kartul 25%, porgand 36%, kapsas ja sibul üle kahe korra odavam kui märtsis.

Piimasaadused jätkasid kallinemist teist kvartalit järjest, I kvartali ostukorvis suurenes piimatoodete maksumus keskmiselt 1,5% (3.17 krooni). Kiiremas tempos kallinesid või ja kohvikoor 6,3% ning piim-keefir 4,2%, odavnesid hapukoor -4,7%, juust -4,2% ja kohupiim -1,6%. Pere ostukulud nädalas suurenesid piima-keefiri ja või kallinemise tõttu 5.07 krooni, vähenesid tänu juustu ning kohupiima hinnalangusele 2.15 krooni.

Kalasaaduste maksumus toidukorvis võrreldes IV kvartaliga suurenes 0,9% ja kulutused kanamunadele 0,1%.

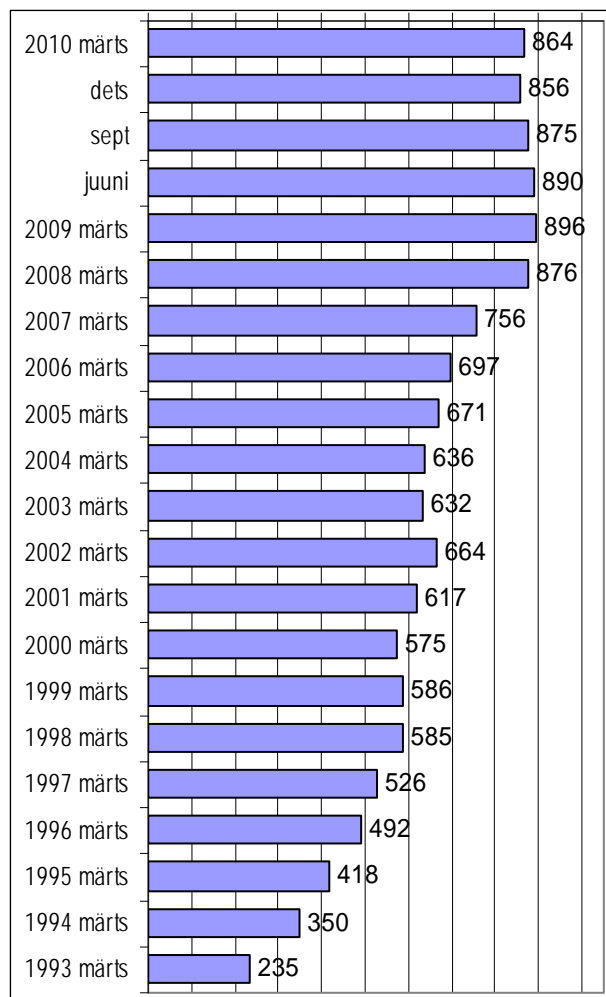
EKI toidukorvis suurenesid I kvartalis suhkrust ostukulud 1,4% ja limonaadi kulud 0,7%.

Teraviljasaadused odavnesid toidukorvis keskmiselt 3,8%. Leiva-saiatoodete hinnalangus vähendas pere nädala ostukulud 4.96 krooni ja makaronide-tangainete odavnemine 0.13 krooni.

Jahu hind langes kvartaliga 0,7%. Kondiitritoodete hinnalanguse mõju toidukorvi odavnemisele oli 2,81 krooni – šokolaadikompvekid odavnesid 2,9%, küpsised 3,1% ja keeks 4,6%.

Lihasaadustele tehtavad kulutused vähenesid kvartaliga 2,8% tänu värskes liha (-3,5%), hakkliha (-2,7%) ja vorstitudete (-1,5%) hinnalangusele.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus (1 nädala ostud Tallinna kauplustes, kr/4-liikmeline pere)

¹⁸ Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv on püsiva koostise ja kaaluga ning vastab 4-liikmelise pere 1 nädala tegelikele ostudele Tallinna kauplustes. Toidukorvi kuulub 24 kaubagruppi 48 kindla toidukaubaga.

Aastaga on EKI toidukorvi maksumus vähenenud 3,5%. Toidukorvi aastasest 31.28 kroonisest odavnemisest moodustasid piimasaadused 22.28 krooni (-9,7%), teraviljasaadused 8.07 krooni (-5,8%) ja köögivilja-kartul 3.09 krooni (-4,3%). Ostukorvis kallinesid lihasaadused 2,4% ja kondiitritooted 4,3%.

Piimatooted odavnesid keskmiselt 9,7%, suurima kokkuhoiu (9.62 krooni) perede nädala toidukuludes andis juust. Ostukulud piimalekeefirile vähenesid 7.98 krooni ja koorele 6.81 krooni. Või kallines aastaga 10,9%, pere ostukulud võile suurenesid 3.76 krooni nädalas. Piimatoodete hinnad maailmaturul langesid, ka siseturu nõudlus vähenes.

Teraviljasaadused odavnesid aastaga keskmiselt 5,8% (-8.07 krooni), sealhulgas makaronid-tangained 8,3%, sai-sepik 7,4% ning leib ja nisujahu 4,2%. Eelnevatel aastatel EKI toidukorvis teistest toodetest kiiremas tempos kallinenud teravilja- ja piimatooted odavnesid aastaga kõige enam.

Kala ostukulud vähenesid 10,8% ja kulutused kanamunadele 4,6%.

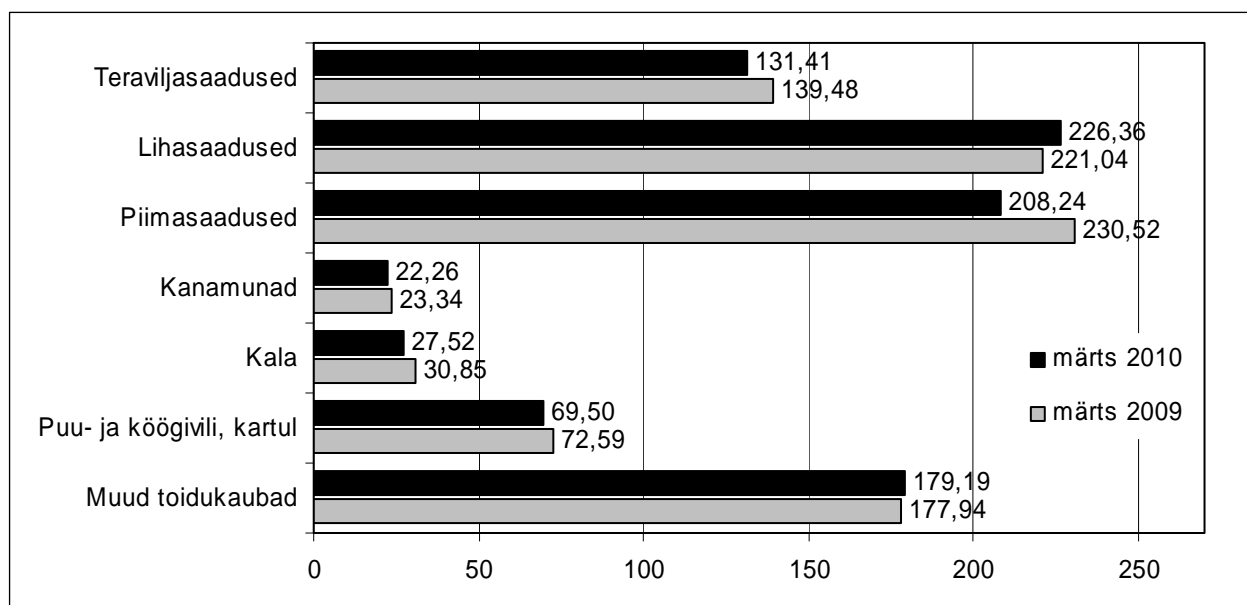
Aiasaadused odavnesid EKI toidukorvis aastaga 4,3%, seda tänu kartuli 25% hinnalangusele võrreldes 2009. aasta märtsiga. Ostukulud kartulile vähenesid 9.36 krooni nädalas, puuvilja ostule kulus 2.16 krooni ja juurviljale 4.11 krooni enam kui aasta tagasi.

Lihasaaduste maksumus ostukorvis oli aastagusest 5.32 krooni võrra suurem. Hakkliha kallines 5,6% ja värske liha 2,6%, lihatoote hinnatõus jäi alla 2%.

Kondiitritoodete ostukulud suurenesid toidukorvis 4,3% - karamellkompvekid kallinesid 9,4%, keeks 5,4% ja šokolaadikompekid 2,5%.

Teises kvartalis püsivad toidukaupade jaehinnad suhteliselt stabiilsed, vaid kartuli ja köögivilja kallinemine värske saagi müügiletuleku tõttu suve algul tõstab Eesti Konjunkturiinstituudi püsiva kaaluga toidukorvi maksumust 1-1,5%.

Joonis 5.2. EKI toidukorvi tootegruppide maksumus 2009. ja 2010. a märtsis

Tabel 5.1. EKI toidukorvi maksumus ja maksumuse muutumine
Tallinna kauplustes, 4-liikmeline pere/1 nädal

Kaup	Kogus	Maksumus (kr)			Maksumuse muutus			
		märts 2009	detsember 2009	märts 2010	märts '10 - märts '09	märts '10 - dets '09	märts '10 / märts '09	märts '10 / dets '09
		kroonides		%des				
Jahu	0.5 kg	6.38	6.15	6.11	-0.27	-0.04	-4.2	-0.7
Makaronid, tangained	0.5 kg	11.58	10.74	10.61	-0.97	-0.13	-8.3	-1.2
Leib	3 kg	68.30	67.57	65.42	-2.88	-2.15	-4.2	-3.2
Sai, sepik	2 kg	53.22	52.07	49.26	-3.96	-2.81	-7.4	-5.4
Liha	2 kg	127.33	135.23	130.59	3.26	-4.64	2.6	-3.4
Hakkliha	250 g	14.20	15.42	14.99	0.79	-0.42	5.6	-2.7
Keeduvorst	1 kg	59.81	61.96	60.72	0.91	-1.24	1.5	-2.0
Suitsulihatooted	200 g	19.70	20.30	20.06	0.36	-0.24	1.8	-1.2
Piim, kefiir	6 l	76.80	66.03	68.82	-7.98	2.79	-10.4	4.2
Kohupiim	0.5 kg	29.49	28.31	27.87	-1.62	-0.44	-5.5	-1.6
Juust	400 g	48.38	40.46	38.75	-9.62	-1.71	-19.9	-4.2
Või	400 g	34.44	35.92	38.20	3.76	2.28	10.9	6.3
Koor	1.5 l	41.41	34.35	34.59	-6.81	0.24	-16.5	0.7
Kanamunad	10 tk.	23.34	22.24	22.26	-1.08	0.02	-4.6	0.1
Kala	0.7 kg	30.85	27.26	27.52	-3.33	0.26	-10.8	0.9
Margariin	250 g	10.57	8.56	8.68	-1.89	0.12	-17.9	1.4
Suhkur	1 kg	15.42	13.96	14.16	-1.26	0.20	-8.2	1.4
Kohv	100 g	10.45	9.98	9.95	-0.51	-0.03	-4.9	-0.3
Tee	50 g	5.75	7.25	7.00	1.25	-0.25	21.7	-3.4
Kondiitritooted	1.3 kg	90.74	97.49	94.68	3.94	-2.81	4.3	-2.9
Köögivil	2 kg	10.57	7.25	14.68	4.11	7.43	38.9	102.6
Kartul	4 kg	37.74	22.80	28.38	-9.36	5.58	-24.8	24.5
Puuvili	2 kg	24.28	20.60	26.44	2.16	5.84	8.9	28.3
Limonaad	4 pdl.	45.00	44.40	44.72	-0.28	0.32	-0.6	0.7
KOKKU		895.76	856.31	864.48	-31.28	8.17	-3.5	1.0

6. Ümbrikupalgad Eestis 2009. aastal

Ümbrikupalka maksti 2009. aastal 9%-le töötajatele ning varjatud töötasude maksmisest tingitud maksutulukaotus oli ca 2,2 miljardit krooni.

Elanike hinnanguid ümbrikupalkade maksmise kohta on Eesti Konjunkturiinstituut (EKI) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel analüüsinud alates 1999. aastast. Uuringu eesmärgiks on välja selgitada elanike seotus varjatud töötasudega ja suhtumine ümbrikupalkade maksmisesse. Käesolevas ülevaates kajastatakse uuringu tulemusi 2009. aasta kohta¹⁹.

Ümbrikupalga maksmisel on tegemist tööandjate- ning töövõtjatepoolse kulutuste kokkuhoiu sooviga, mis väljendub riigimaksude tasumata jätmises ja seeläbi vastavalt parema konkurentsivõime või sissetulekupositsiooni saamises.

Majanduskeskkonna halvenemise tõttu on paljud ettevõtted sattunud rahalistesse raskustesse, mis toob kaasa varimajanduse suurenemine ohu, sh on võimalik ümbrikupalkade maksmise suurenemine, sest kulude kokkuhoiu eesmärgil võib kasvada ettevõtete huvi töötajatele makstavalt töötasult maksud maksmata jätta. Riigil on aga maksude alalaekumise tingimustes omakorda raskendatud eelarveliste kohustuste täitmine, sh elanikele teenuste pakkumine ja sotsiaalse heaolu kindlustamine.

Varasematest uuringutest selgus, et varjatud töötasu maksmine vähenes perioodil 2002-06, aktiveerus mõnevõrra 2007. aastal ning vähenes jälle 2008-09 (vt tabel 6.1). Ümbrikupalka saavate töötajate osakaal 2009. aastal oli töötajate

üldarvust 9% (5% töötajatest sai seda pidevalt ning 4% vahetevahel või üksikjuhtudel). Ümbrikupalga saaja on enamasti alla 30-aastane, keskharidusega ning netosissetulekuga leibkonnaliikme kohta alla 4 000 krooni kuus. Samuti on ümbrikupalga saajateks sagedamini mehed kui naised.

Aastasest palgast saab enamus ümbrikupalga saajatest osa legaalsena, millelt makstakse riigimakse, ning lisaks teatud osa varjatult, millelt riigimakse ei maksta. Selliseid kombineeritud töötasu saajaid oli 2009. aastal 74% ning kogu töötasu varjatult saanud töötajaid oli 26% ümbrikupalga saajatest. Viimaste osakaal on 2007. ja 2008. aastaga võrreldes oluliselt suurenenud. Siis sai kogu oma aastase töötasu varjatult vastavalt 5% ja 14% ümbrikupalga saajatest (need on töötajad, kes ei kajastu riiklikus statistikas, st ettevõtete poolt esitatavates andmetes). See tõstis 2009. aastal ümbrikupalga keskmise osakaalu selle saajate aastasest töötasust 51%-ni (vt tabel 6.2).

Varjatud töötasu maksnud ettevõtete valdkondlik jaotus 2009. a kohta on toodud joonisel 6.1. Jooniselt on näha, et peamiselt saadi ümbrikupalka ehitusfirmadelt (23% vastanutest) ning muudelt teenindusfirmadelt (18%). Ehitus- ja teenindussektor on ümbrikupalkade maksmise pingerea eesotsas olnud ka varasematel aastatel. Samas, võrreldes 2008. aastaga, on nii ehitus-

Tabel 6.1. Ümbrikupalga maksmine töötajatele (% töötajatest)

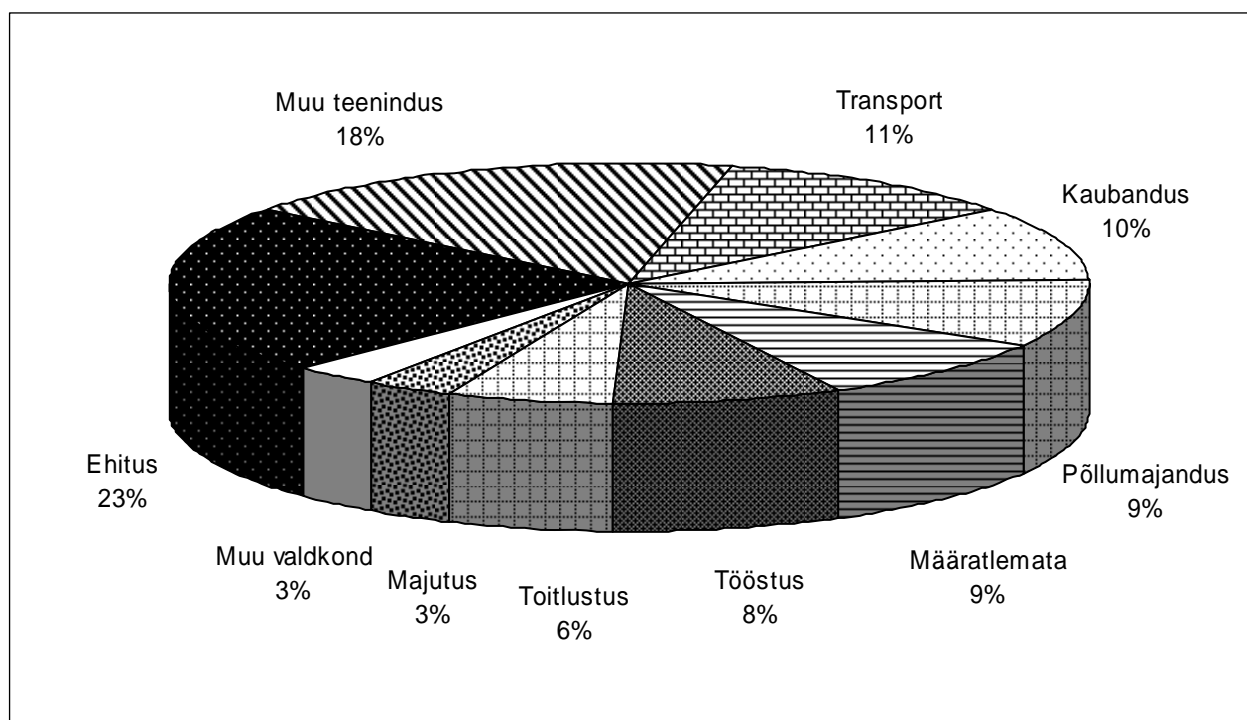
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Makstakse regulaarselt	8	7	5	5	5	6	6	5
Makstakse vahetevahel	7	9	9	7	6	8	6	4
Ei ole makstud	85	84	86	88	89	86	88	91
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁹ Ülevaade põhineb väljaandel *Ümbrikupalgad Eestis 2009 (elanike hinnangute alusel)*, Tallinn: EKI, 2010. Uuring baseerus 2009. aasta novembris läbi viidud elanike kirjalikul küsitlusel (1322 respondenti)

Tabel 6.2. Keskmise ümbrikupalga osakaal netotöötasus töötajatel, kes said ümbrikupalka, %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Keskmine ümbrikupalga osakaal netotöötasus (töötajatel, kes said ümbrikupalka), %	35	42	40	42	40	39	51	35	44	51

Joonis 6.1. Ümbrikupalka saanud küsitletute töökohtade valdkondlik jaotus 2009. aastal (% ümbrikupalga saajatest)

sektori kui teenindussektori osakaal oluliselt vähenenud (2008. aastal maksti ümbrikupalka 37% ehitusettevõtetes ning 22% muudes teenindusettevõtetes). Ümbrikupalka saadi peamiselt väikestest ettevõtetest, kus töötas alla 20 töötaja.

Ümbrikupalga saajatest oli 2009. aastal sellega ise rahul 42%, rahulolematuid oli umbes sama palju (40%), ülejäänute jaoks oli ükskõik, kas saada töötasu legaalselt või illegaalselt. Võrreldes varasemate aastatega suurenes 2009. a nii rahulolijate kui rahulolematute osakaal tunduvalt ning vähenes nende osakaal, kelle jaoks oli ükskõik kuidas neile töötasu makstakse.

Rahulolematuse peamiseks põhjusteks olid asjaolud, et ümbrikupalk vähendab tulevast pensioni ning ümbrikupalga maksja ei pea kinni kokkulepetest (nt makstavate summade, puhkusearvestuse ja töölähetuste päevarahade osas). Kõigist ümbrikupalga saajatest arvas 44%, et oleks ümbrikupalgast keeldumise korral töökohast ilma jäänud. Võrreldes eelmise aastaga on see tunduvalt suurenenud, siis arvas 30% ümbrikupalga saajatest, et oleks ümbrikupalgast keeldumise korral töökoha kaotanud.

Ümbrikupalkade maksmise tõttu jäi riigil saamata maksutulud nii ettevõtete poolt maksmata jäetud sotsiaalmaksu kui ka töötajate töötasult maksmata jäetud füüsilise isiku tulumaksu näol. Kui eeldada, et igale palgatöötajale (sh

ümbrikupalga saajale) maksti Eesti keskmist kuupalka, siis jäi riigil 2009. aasta jooksul saamata 1,1 kuni 1,6 miljardit krooni sotsiaalmaksu ja 0,7 kuni 1,0 miljardit krooni füüsilise isiku tulumaksu²⁰. Seega oli ümbrikupalgade näol kaotatud maksutululu ca 2,2 miljardit krooni (2008. aastal 2,7 mld kr, 2007. ja 2006. aastal 2,2 mld kr, 2005. aastal 1,4 mld kr, 2004. aastal 1,5 mld kr). Maksukaotuste arvestuslike summade suurenemise aastatel 2004-08 tingis eelkõige keskmise palga kasv. Arvestusliku maksumutululu kaotuse vähenemine 2009. aastal on tingitud nii keskmise palga vähenemisest kui ka ümbrikupalga saajate arvu vähenemisest, mis omakorda tulenes töökohtade vähenemisest.

Küsitlusel uuriti töötajatelt ka ekspertarvamust ümbrikupalgade maksmise kohta ning paluti oma hinnanguid põhjendada. Tulemuste põhjal saab öelda, et mitteametlikku töötamisse ja töötasude ebaseaduslikku maksmissesse suhtutakse väga negatiivselt. Ümbrikupalgade maksmist ei pooldanud 2009. aastal 78% töötajatest, pooldajaid oli 7%. Tabelis 6.3 toodud aegreast

on näha, et ümbrikupalka mitte pooldajate osakaal on olnud kõrge aastaid. Ümbrikupalgade pooldajate arvates on käesolevas majandussituatsioonis varjatud töötasude maksmine ettevõtetele ellujäämiseks vajalik. Samuti toetati riigimaksude tasumata jätmist põhjendusega, et Eestis on nii ettevõtete kui töötajate maksumoormus liiga suur ning et töötaja saab nii kõrgemat palka. Ümbrikupalgade maksmise vastu ollakse aga põhiliselt sellepärast, et riigimaksude maksmata jätmisega kahjustatakse ümbrikupalga saaja sotsiaalseid garantiisid, töötajal puudub või väheneb ravikindlustus ja pensionikindlustus. Töötaja seisukohast märgiti ka, et mitteametliku töötamise korral puudub tööandja vastu seadusandlik kaitse. Ümbrikupalga vastased tõid välja, et ümbrikupalgade maksjate tõttu on ebaõiglases situatsioonis ausad maksumaksjad. Riigi seisukohast nimetati negatiivse asjaoluna, et maksude väiksem laekumine (eelkõige sotsiaalsfääri) ei võimalda riigil pakuda teenuseid kavandatud mahus.

Tabel 6.3. Hinnang ümbrikupalga maksmisele (% töötajatest)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pooldab	3	9	3	3	3	5	7	6	7
Ei poolda	84	83	89	91	93	85	82	80	78
Ei oska öelda	13	8	8	6	4	10	11	14	15
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Küsitlusega püüdsime ka selgitada milline võiks olla ümbrikupalgade leviku trend 2010. aastal. Vastustest nähtus, et ümbrikupalgade maksmine võib aktiveeruda – nii arvas 45%

vastanutest, 6% arvates võib ümbrikupalgade maksmist oodata langus. Seega enamuse arvates on tõenäolisem ümbrikupalgade maksmise suurenemine majandussurutise tingimustes.

²⁰ Valimi alusel kogu Eesti kohta tehtavad järeldused on tõenäosuslikud, 95%-lise tõenäosusega saab väita, et ümbrikupalga saajate osakaal kõigist palka saavatest töötajatest oli 2009. aastal 8-11%. Sellest tulenevalt on ka maksumaksu kaotused esitatud vahemikhinnangutena.

7. Maailmamajanduse konjunktuur: 2010. a I poolaasta

Maailma majanduskliima paranes²¹

Maailma majanduskliima paranes 2010. a jaanuaris neljandat vaatlust järjest. Majanduskliima indikaator oli 99,5 (1995=100), tõustes oktoobriga võrreldes 8,1 võrra ja ületas esmakordselt viimase kahe aasta jooksul pikaajalist keskmist näitajat (1991–2008: 96,9). Majanduskliima indikaator tõusis nii hetkeolukorra kui ka tulevikuootuste paranemise tulemusel.

Tabel 7.1. Mõnede riikide majanduskliima indikaatorite muutused

	Jaan 2010	Okt 2009	+/-
Soome	4,5	4,5	0,0
Rootsi	5,6	5,0	+ 0,6
Saksamaa	5,5	4,8	+ 0,7
Suurbritannia	4,9	4,2	+ 0,7
USA	5,1	5,0	+ 0,1
Hiina	6,3	6,5	- 0,2
Läti	3,8	2,3	+ 1,5
Leedu	5,3	3,4	+ 1,9
Poola	7,0	5,5	+ 1,5
Venemaa	5,0	4,7	+ 0,3
Ukraina	5,0	5,5	- 0,5

Lääne-Euroopa: paranemine jätkub

Jaanuari vaatluse kohaselt Lääne-Euroopa riikide majanduskliima paranes. Hinnang hetkeolukorrale jäi nõrgaks, kuid paranes teist vaatlust järjest. Tulevikuootused, mis olid optimistlikud, paranesid veelgi. Majanduskliima indeks Eurotsoonis tervikuna paranes, kuid mitmes riigis, nagu Prantsusmaal, Kreekas, Portugalis, Sloveenias ja Küprosel halvenes.

²¹ Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi väljaande World Economic Survey (WES) nr 107 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut

Hetkeolukorda hinnati mitterahuldavaks kõikides eurotsooni riikides (erandiks Küpros), kuid ootused järgmise kuue kuu suhtes tõusid. Tulevikuootused olid teistest optimistlikumad Hollandis, Saksamaal, Itaalias, Austrias ja Belgias. Ka Eurotsooni mittekuuluvate riikide (erandiks Island) majanduskliima paranes. Rahuldavast kõrgemaks hinnati Norra ja Šveitsi majanduskliimat. Taanis, Rootsis ja Suurbritannias hinnati jooksvat olukorda halvaks, kuid väljavaateid järgmise kuue kuu suhtes optimistlikeks.

Põhja-Ameerika: majanduskliima paranes

Jaanuari vaatluse kohaselt Põhja-Ameerika majanduskliima paranes. Jooksva olukorra hinnang tõusis, kuid jäi nii Kanadas kui ka eriti Ameerika Ühendriikides madalaks. Tulevikuootused jäid mõlemas riigis optimistlikeks.

Kesk- ja Ida-Euroopa: mõningane paranemine

Kesk- ja Ida-Euroopa riikide majanduskliima indikaator tõusis jaanuari vaatlusel mõnevõrra, hinnang jooksvale olukorrale paranes ja tulevikuootused tõusid. Euroopa Liitu kuuluvate Kesk- ja Ida-Euroopa riikide (erandina Poola) hetkeolukorda hinnati endiselt halvaks. Kõige madalamalt hinnati Rumeenia ja Balti riikide jooksvat olukorda. Rumeenias olid ootused järgmise kuue kuu suhtes pessimistlikud, ülejäänud riikides optimistlikud. Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide – Horvaatia ja Serbia hetkeolukorda hinnati nõrgaks, kuid tulevikuootusi optimistlikeks. Albaanias valitses ebasoodne majanduskliima

Venemaa ja SRÜ: hetkeolukorra hinnang paranes

Jaanuari vaatluse kohaselt Venemaa majanduskliima paranes, kuid jäi allapoole rahuldavat taset. Hetkeolukorra hinnang tõusis ja tulevikuootused jäid optimistlikeks. Ukraina

jooksva olukorra hinnang tõusis, samas tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid optimistlikeks. Kasahstanis ja Usbekistanis valitses rahuldav majanduskliima.

**Aasia:
rahuldav majanduskliima**

Aasia majanduskliima paranes jaanuaris neljandat vaatlust järjest. Hinnang jooksvale olukorrale tõusis peaaegu rahuldavale tasemele ja tulevikuootused jäid optimistlikeks. Kõige soodsamaks hinnati Hongkongi, Vietnami ja India majanduskliimat. Hiina jooksva olukorra hinnang tõusis rahuldavale tasemele ja ootused järgmise kuue kuu suhtes jäid optimistlikeks. Hetkeolukorra hinnang paranes jõudsalt Filipiinidel, Lõuna-Koreas ja Malaisias, kus ka tulevikuootused olid optimistlikud. Taiwan ja Tai hetkeolukorra hinnang tõusis, kuid jäi veel allapoole rahuldavat taset. Jaapani hetkeolukorra hinnang jäi nõrgaks, kuid tulevikuootused optimistlikeks.

**Okeania:
soodne olukord**

Jaanuari vaatluse kohaselt hinnati Okeania majanduskliimat soodsaks. Austraalia hetkeolukorra hinnang jäi rahuldavast kõrgemaks ja tulevikuootused, mis olid optimistlikud, tugevenesid veelgi. Uus-Meremaa jooksva olukorra hinnang tõusis, kuid jäi veel rahuldavast madalamaks, optimistlikud tulevikuootused ennustavad majanduskliima paranemist järgmisel kuuel kuul.

**Ladina-Ameerika:
mõningane paranemine**

Ladina-Ameerika riikide hetkeolukorra hinnang jaanuaris tõusis, kuid jäi rahuldavast madalamaks. Tulevikuootused, mis olid optimistlikud, paranesid veelgi. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavast kõrgemaks ja tulevikuootusi optimistlikeks Brasiilias, Tšiilis, Peruus ja Uruguais. Argentiina hetkeolukorra hinnang tõusis rahuldavale tasemele ja järgmisel kuuel kuul oodatakse paranemise jätkumist.

Mehhiko hetkeolukorda hinnati nõrgaks, kuid tulevikuootused ennustavad olukorra paranemist. Venetsueelas valitses nõrk majanduskliima.

**Lähis-Ida:
rahuldav olukord**

Lähis-Ida riikide majanduskliima hinnang jäi jaanuari vaatlusel rahuldavale tasemele. Soodne majanduskliima valitses Saudi Araabias, Bahreinis, Kuveidis, Süürias ja Arabia Ühendemiraatides. Türgi ja Iisraeli hetkeolukorda hinnati rahuldavast madalamaks, kuid tulevikuootused ennustavad majanduskliima paranemist.

**Aafrika:
majanduskliima paranes**

Lõuna-Aafrika Vabariigi hetkeolukorra hinnang tõusis, kuid jäi madalaks. Tulevikuootused, mis olid optimistlikud, tõusid veelgi. Keenias, Egiptuses ja Marokos jäi hetkeolukorra hinnang rahuldavast madalamaks, kuid ootused järgmise kuue kuu suhtes optimistlikeks. Zimbabwe hetkeolukorda hinnati halvaks, tulevikuootused jäid optimistlikeks. Nigeeria jooksvat olukorda ja tulevikuootusi hinnati nõrgaks.

Inflatsiooniootused kasvasid

2010. aasta maailma keskmiseks inflatsiooniks kujuneb ekspertide jaanuari prognooside alusel 2,9 % (2009. a 2,5%). Eurotsooni 2010. aasta inflatsiooniootused (ekspertide hinnangul) tõusid oktoobri 0,7%-lt jaanuaris 1,3%-ni. USAs tõusid 2010. a inflatsiooniootused 2,1% ja Aasias 2,5% tasemele.

Tabel 7.2. Ekspertide hinnangud (max=9)

	94 riigi keskmine		sealhulgas							
			Lääne-Euroopa		Kesk- ja Ida-Euroopa		Põhja-Ameerika		Aasia	
	Jaen 2010	Okt 2009	Jaen 2010	Okt 2009	Jaen 2010	Okt 2009	Jaen 2010	Okt 2009	Jaen 2010	Okt 2009
Majanduse üldolukord praegu	3,6	2,9	2,6	2,1	3,6	2,8	2,9	1,9	4,8	3,8
Majanduse üldolukord eelmise aastaga võrreldes	6,3	4,1	5,4	3,3	4,4	2,1	7,4	5,4	7,8	5,3
Majanduse üldolukord järgneval 6 kuul	7,4	7,2	7,3	6,9	6,9	5,9	7,9	8,3	7,6	7,8
Eksport 6 kuu pärast	7,4	6,5	7,5	6,9	6,8	5,5	7,6	7,1	7,6	6,4
Import 6 kuu pärast	7,0	6,1	6,7	6,1	6,1	4,4	6,9	6,5	7,7	6,4
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	5,8	5,9	6,3	6,2	5,7	5,8	5,7	5,8	5,8	5,9
Inflatsioon 6 kuu pärast	6,7	5,9	7,2	6,5	5,1	4,3	6,9	6,3	6,8	6,0
Lühiajaliste laenude 4intress 6 kuu pärast	6,3	5,9	6,7	6,1	5,0	4,7	7,1	6,7	6,2	5,8
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	6,9	6,4	7,3	6,8	5,3	5,3	7,4	6,9	6,9	6,4
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	7,1	6,7	6,7	6,5	7,1	6,2	8,0	7,6	7,2	6,5

Lisa 1

Arenenud riikide majandusindikaatorid²²

(protsentides, aasta arvestuses)

	SKP		SKP (prognoos)		Tööstustoodang		Tööpuudus % määr		Tarbijahinnad			
	IV kv 2009 / IV kv 2008	IV kv 2009 / III kv 2009	2010	2011	1 aasta		1 aasta		1 aasta		aasta tagasi	2010 prognoos
USA	+ 0,1	+ 5,9	+ 3,1	+ 2,9	+ 1,7	Veebr	9,7	Veebr	+ 2,6	Jaan	0	+ 2,2
Jaapan	- 1,0	+ 3,8	+ 1,7	+ 1,6	+ 18,2	Jaan	4,9	Jaan	- 1,3	Jaan	0	- 0,9
Inglismaa	- 3,3	+ 1,1	+ 1,3	+ 2,1	- 1,5	Jaan	7,8	Jaan	+ 3,5	Jaan	+ 3,0	+ 2,7
Kanada	- 1,2	+ 5,0	+ 2,7	+ 3,0	- 5,0	Dets	8,2	Veebr	+ 1,9	Jaan	+ 1,1	+ 1,5
Euro-tsoon	- 2,1	+ 0,4	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,4	Jaan	9,9	Jaan	+ 0,9	Veebr	+ 1,2	+ 1,2
Austria	- 1,9	+ 1,4	+ 1,3	+ 1,4	- 4,6	Dets	5,3	Jaan	+ 1,3	Jaan	+ 1,1	+ 1,2
Belgia	- 0,8	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,5	- 5,3	Dets	12,1	Veebr	+ 0,7	Veebr	+ 1,9	+ 1,2
Prantsusmaa	- 0,3	+ 2,4	+ 1,6	+ 1,6	+ 3,5	Jaan	10,1	Jaan	+ 1,1	Jaan	+ 0,7	+ 1,3
Saksamaa	- 2,4	0	+ 1,6	+ 1,5	+ 2,1	Jaan	8,2	Veebr	+ 0,6	Veebr	+ 1,0	+ 0,9
Itaalia	- 3,0	- 1,2	+ 0,9	+ 1,2	+ 0,1	Jaan	8,3	Q4	+ 1,1	Veebr	+ 1,6	+ 1,4
Holland	- 2,2	+ 1,0	+ 1,2	+ 1,5	+ 5,3	Jaan	5,7	Veebr	+ 0,8	Veebr	+ 2,0	+ 0,9
Hispaania	- 3,1	- 0,4	- 0,3	+ 1,0	- 4,6	Jaan	18,8	Jaan	+ 0,9	Veebr	+ 0,7	+ 1,4
Taani	- 3,4	+ 0,9	+ 1,3	+ 1,8	- 10,4	Jaan	4,2	Jaan	+ 1,9	Veebr	+ 1,9	+ 1,5
Norra	- 1,2	+ 0,4	+ 1,8	+ 2,0	- 3,1	Jaan	3,3	Dets	+ 3,0	Veebr	+ 2,5	+ 1,5
Rootsi	- 1,5	- 2,2	+ 2,2	+ 2,4	- 0,2	Jaan	9,3	Veebr	+ 1,2	Veebr	+ 0,9	+ 1,2
Šveits	+ 0,6	+ 3,0	+ 1,3	+ 1,6	- 6,7	Q3	4,1	Veebr	+ 0,9	Veebr	+ 0,2	+ 0,7
Austraalia	+ 2,7	+ 3,7	+ 2,9	+ 3,4	- 3,8	Q3	5,3	Veebr	+ 2,1	Q4	+ 3,7	+ 2,4

²² Allikas: The Economist, 18. märts 2010

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades (sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2009			2010		
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Okt	Nov	Dets	Jaani	Veebr	Märts
EU											
Tööstus	-39	03 – 09	-8	7	12 – 94	-20	-19	-16	-13	-12	-10
Teenindus	-31	03 – 09	13	32	06 – 98	-11	-9	-2	-2	0	1
Tarbija	-32	03 – 09	-11	2	08 – 00	-15	-15	-14	-13	-13	-14
Kaubandus	-25	01 – 09	-6	6	08 – 07	-12	-6	-6	-3	-5	-4
Ehitus	-42	10 – 93	-18	3	09 – 06	-34	-32	-33	-34	-32	-30
Majandusosaldu	68.0	03 – 09	100.0	115.1	05 – 00	90.0	91.5	95.0	97.2	97.6	99.6
Euro-tsoon											
Tööstus	-38	03 – 09	-8	7	04 – 07	-21	-19	-16	-14	-13	-10
Teenindus	-25	03 – 09	14	33	08 – 98	-7	-4	-2	-1	1	1
Tarbija	-34	03 – 09	-12	3	05 – 00	-18	-17	-16	-16	-17	-17
Kaubandus	-21	02 – 93	-7	7	08 – 90	-15	-11	-10	-5	-8	-6
Ehitus	-44	10 – 93	-17	4	02 – 90	-29	-26	-28	-29	-28	-25
Majandusosaldu	70.6	03 – 09	100.0	116.3	05 – 00	89.6	91.9	94.1	96.0	95.9	97.7
Tšehhi											
Tööstus	-35	02 – 09	0	27	06 – 00	-18	-17	-12	-9	-3	-6
Teenindus	6	08 – 09	36	49	01 – 07	10	14	15	20	20	21
Tarbija	-36	03 – 98	-11	4	10 – 06	-14	-8	-7	-12	-11	-10
Kaubandus	-2	10 – 09	15	28	02 – 08	-2	2	-2	3	4	4
Ehitus	-64	06 – 99	-15	5	03 – 08	-35	-37	-34	-30	-35	-31
Majandusosaldu	75.0	06 – 93	100.0	115.4	03 – 07	84.3	87.4	90.0	91.5	93.7	93.1
Saksamaa											
Tööstus	-41	03 – 09	-10	11	09 – 90	-23	-21	-19	-15	-12	-8
Teenindus	-18	12 – 02	20	52	03 – 99	7	10	10	9	8	11
Tarbija	-33	04 – 09	-10	10	05 – 07	-16	-19	-16	-18	-17	-13
Kaubandus	-41	01 – 03	-16	19	12 – 90	-20	-14	-14	-15	-23	-17
Ehitus	-55	12 – 02	-32	2	02 – 90	-27	-26	-27	-28	-27	-24
Majandusosaldu	75.2	03 – 09	100.0	120.8	08 – 90	92.4	94.0	95.5	96.1	97.0	100.4
Eesti											
Tööstus	-39	03 – 09	3	29	12 – 06	-22	-20	-14	-12	-11	-8
Teenindus	-50	02 – 09	9	38	01 – 06	-11	-2	0	1	3	2
Tarbija	-56	04 – 93	-19	13	04 – 06	-15	-14	-18	-16	-14	-13
Kaubandus	-46	06 – 09	9	36	04 – 07	-30	-29	-24	-18	-16	-14
Ehitus	-76	04 – 09	-1	48	05 – 06	-56	-54	-54	-50	-46	-40
Majandusosaldu	72.8	03 – 09	100.0	117.0	12 – 06	89.8	92.3	93.7	95.0	96.7	97.2
Kreeka											
Tööstus	-37	03 – 09	-1	13	03 – 00	-21	-23	-24	-21	-23	-23
Teenindus	-21	03 – 10	23	61	08 – 00	-14	-13	-8	-13	-18	-21
Tarbija	-57	03 – 10	-32	-6	04 – 00	-27	-38	-44	-47	-51	-57
Kaubandus	-38	03 – 09	4	39	07 – 07	3	2	-4	-11	-17	-32
Ehitus	-60	03 – 10	-14	33	04 – 00	-35	-31	-31	-34	-50	-60
Majandusosaldu	60.4	03 – 09	100.0	122.7	07 – 00	81.8	77.7	75.9	76.1	72.4	69.6
Hispaania											
Tööstus	-44	01 – 93	-10	7	04 – 00	-24	-25	-23	-21	-21	-18
Teenindus	-37	05 – 09	19	56	06 – 98	-26	-19	-16	-25	-15	-14
Tarbija	-48	02 – 09	-13	5	03 – 00	-21	-21	-18	-14	-19	-22
Kaubandus	-36	02 – 93	-9	10	06 – 00	-21	-22	-24	-20	-11	-12
Ehitus	-57	10 – 92	-3	42	01 – 99	-29	-20	-24	-28	-33	-13
Majandusosaldu	71.9	12 – 08	100.0	116.1	04 – 00	86.6	87.6	88.7	89.0	90.1	91.5
Prantsusmaa											
Tööstus	-41	06 – 93	-8	15	06 – 00	-20	-17	-13	-12	-16	-12
Teenindus	-30	04 – 09	2	25	06 – 90	-14	-14	-11	-6	-5	-5
Tarbija	-37	03 – 09	-18	3	01 – 01	-21	-18	-18	-16	-17	-19
Kaubandus	-37	04 – 97	-13	9	12 – 07	-11	-12	-7	-6	-8	-14
Ehitus	-60	03 – 93	-13	34	10 – 00	-33	-34	-33	-30	-30	-31
Majandusosaldu	74.3	06 – 93	100.0	118.6	06 – 00	92.5	94.7	98.6	100.3	98.2	99.6
Itaalia											
Tööstus	-35	03 – 09	-4	13	07 – 95	-17	-17	-11	-10	-9	-8
Teenindus	-33	03 – 09	14	43	02 – 98	-4	1	0	11	10	-1
Tarbija	-37	04 – 93	-15	2	06 – 01	-18	-17	-16	-17	-22	-22
Kaubandus	-19	09 – 96	10	39	09 – 95	-14	-2	-2	23	16	28
Ehitus	-68	10 – 93	-13	21	05 – 90	-27	-23	-30	-29	-20	-23
Majandusosaldu	70.7	03 – 09	100.0	120.2	02 – 95	92.2	94.7	97.2	101.4	99.7	98.2

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2009			2010		
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Okt	Nov	Dets	Jaan	Veebr	Märts
Läti											
Tööstus	-45	04 – 93	-10	11	02 – 07	-23	-22	-19	-18	-14	-10
Teenindus	-44	03 – 09	4	20	01 – 07	-34	-33	-31	-30	-25	-20
Tarbija	-55	07 – 09	-24	1	09 – 06	-53	-49	-52	-40	-38	-32
Kaubandus	-35	02 – 09	7	23	03 – 07	-22	-19	-16	-17	-17	-7
Ehitus	-79	07 – 09	-27	19	01 – 07	-71	-69	-67	-66	-62	-61
Majandusosaldu	74.0	03 – 09	100.0	114.1	01 – 07	81.3	82.4	83.7	86.2	88.8	92.8
Leedu											
Tööstus	-42	04 – 09	-13	10	06 – 07	-31	-30	-25	-16	-17	-15
Teenindus	-46	03 – 09	9	34	07 – 06	-30	-24	-29	-14	-20	-15
Tarbija	-56	01 – 09	-15	9	05 – 07	-46	-49	-48	-44	-41	-39
Kaubandus	-58	04 – 09	-2	42	01 – 07	-36	-42	-40	-28	-25	-23
Ehitus	-93	05 – 09	-36	13	03 – 07	-81	-78	-72	-67	-65	-56
Majandusosaldu	72.2	04 – 09	100.0	117.0	06 – 07	80.9	82.3	83.7	91.0	89.8	92.1
Ungari											
Tööstus	-35	03 – 09	-5	8	12 – 97	-16	-16	-12	-7	-8	-3
Teenindus	-44	03 – 09	-8	14	03 – 02	-22	-22	-28	-28	-26	-23
Tarbija	-69	04 – 09	-33	0	08 – 02	-49	-51	-49	-46	-45	-39
Kaubandus	-41	03 – 09	-11	9	11 – 97	-21	-23	-17	-22	-13	-13
Ehitus	-56	04 – 09	-15	11	09 – 98	-46	-46	-44	-43	-39	-41
Majandusosaldu	58.9	03 – 09	100.0	117.8	05 – 02	83.9	84.2	84.0	87.8	88.5	94.5
Austria											
Tööstus	-35	03 – 09	-11	8	03 – 90	-24	-23	-22	-19	-16	-14
Teenindus	-26	05 – 09	13	30	03 – 98	-1	-1	2	2	3	6
Tarbija	-23	04 – 09	-1	16	06 – 07	-4	-3	-2	-1	1	-2
Kaubandus	-29	03 – 03	-11	4	07 – 00	-6	-4	-6	-2	-6	-2
Ehitus	-60	04 – 96	-24	1	09 – 06	-14	-15	-13	-23	-19	-16
Majandusosaldu	73.2	04 – 09	100.0	120.1	03 – 90	91.7	93.0	94.6	95.5	97.8	99.0
Poola											
Tööstus	-28	03 – 09	-13	10	09 – 97	-20	-19	-19	-16	-14	-12
Teenindus	-8	01 – 03	8	25	04 – 08	3	8	6	3	9	9
Tarbija	-40	08 – 01	-22	0	04 – 08	-25	-25	-24	-21	-19	-16
Kaubandus	-16	03 – 03	-3	8	10 – 07	-6	-6	-5	-8	-3	-1
Ehitus	-66	02 – 02	-34	1	02 – 08	-39	-38	-36	-35	-34	-31
Majandusosaldu	79.0	03 – 09	100.0	121.8	05 – 96	91.6	94.1	93.7	94.6	98.8	101.5
Portugal											
Tööstus	-38	04 – 09	-8	7	03 – 98	-25	-19	-21	-16	-17	-14
Teenindus	-23	04 – 09	5	29	06 – 01	-10	-15	-10	-6	-5	-2
Tarbija	-53	02 – 09	-23	0	07 – 91	-27	-30	-33	-29	-33	-35
Kaubandus	-29	02 – 09	-9	4	01 – 99	-13	-13	-17	-11	-12	-8
Ehitus	-56	02 – 03	-29	-1	12 – 97	-40	-42	-48	-49	-52	-50
Majandusosaldu	68.6	02 – 09	100.0	116.2	03 – 98	85.1	87.4	86.6	92.6	91.0	95.2
Slovakkia											
Tööstus	-32	01 – 09	4	26	05 – 96	-9	-6	2	-2	-5	7
Teenindus	-24	05 – 09	33	60	06 – 03	-1	2	10	15	15	18
Tarbija	-49	09 – 99	-24	7	12 – 06	-31	-31	-28	-25	-19	-17
Kaubandus	-23	03 – 09	9	34	11 – 98	-12	-15	-10	-10	-9	-9
Ehitus	-86	07 – 99	-24	17	03 – 97	-48	-45	-43	-48	-42	-42
Majandusosaldu	66.1	04 – 09	100.0	120.7	05 – 96	83.9	85.8	92.2	92.4	93.3	98.7
Soome											
Tööstus	-37	03 – 09	1	30	10 – 94	-20	-18	-8	-9	-1	-2
Teenindus	-26	03 – 09	23	61	09 – 00	-6	-5	-2	5	10	7
Tarbija	-6	12 – 08	14	23	02 – 00	14	12	16	16	17	17
Kaubandus	-21	06 – 09	-1	27	08 – 07	-16	-7	-5	-6	-3	1
Ehitus	-97	09 – 91	-15	48	06 – 98	-36	-31	-27	-31	-33	-31
Majandusosaldu	74.4	04 – 91	100.0	119.3	11 – 94	93.0	93.3	98.3	99.4	102.8	102.2
Rootsi											
Tööstus	-42	03 – 09	-6	15	05 – 00	-17	-14	-9	-7	1	3
Teenindus	-26	04 – 09	18	46	12 – 00	3	10	20	22	25	28
Tarbija	-10	12 – 08	8	25	06 – 00	15	17	17	15	22	23
Kaubandus	-26	12 – 08	9	40	01 – 10	17	27	32	40	32	31
Ehitus	-83	12 – 93	-28	48	08 – 07	-48	-42	-40	-33	-29	-26
Majandusosaldu	79.7	06 – 91	100.0	120.5	12 – 94	98.1	101.8	105.1	106.6	110.5	111.5
Suurbritannia											
Tööstus	-50	03 – 09	-12	11	02 – 95	-19	-21	-21	-14	-16	-13
Teenindus	-60	03 – 09	7	37	10 – 97	-32	-35	-7	-11	-9	-6
Tarbija	-35	01 – 09	-9	7	10 – 97	-8	-8	-10	-5	-2	-5
Kaubandus	-49	01 – 09	-6	20	06 – 04	-4	8	2	-1	3	-2
Ehitus	-79	06 – 91	-20	6	11 – 07	-49	-49	-47	-49	-41	-46
Majandusosaldu	65.4	03 – 09	100.0	115.2	12 – 97	91.3	88.9	95.0	98.2	98.3	100.9